

Riksdagens snabbprotokoll 2023/24:92

Torsdagen den 4 april

Kl. 12.00–18.19

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Val av ledamot i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Val av ledamot i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond företogs.

Kammaren biföll valberedningens förslag.

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 20 april 2024–31 oktober 2027* till

ledamot i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond
Johan Bygge

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 14 mars justerades.

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2023/24:110 till finansutskottet

2023/24:117 till justitieutskottet

2023/24:119 till kulturutskottet

2023/24:124 till civilutskottet

Skrivelse

2023/24:122 till socialutskottet

Framställning

2023/24:RB4 till finansutskottet

EU-dokument

COM(2024) 60 till justitieutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 28 maj*.

COM(2024) 461 till utrikesutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 28 maj*.

§ 4 Djurskydd

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2023/24:MJU11

Djurskydd
föredrogs.

Anf. 1 HELENA STORCKENFELDT (M):

Fru talman! I dag debatterar vi miljö- och jordbruksutskottets betänkande om djurskydd.

Sverige har bland världens högst ställda krav på djurskydd, och det är vi stolta över. Det goda djurskyddet innebär att våra djur är friskare och får avsevärt mindre antibiotika jämfört med djur i andra länder.

Hög antibiotikaanvändning innebär en risk för att det bildas multiresistenta bakterier som kan föras över till oss människor. EU:s smittskyddsmyndighet ECDC beräknar att cirka 35 000 människor per år dör av antimikrobiellt resistent infektioner i EU, och det är en oroväckande ökning.

Sverige ligger bra till, och det är därför viktigt att vi fortsätter att minska onödig användning av antibiotika, inte minst på EU-nivå. Djurskyddsnivån i EU behöver utvecklas till svensk standard, och djurskyddsdirektiven ska efterlevas överallt i alla EU-länder. Här har Sverige en möjlighet att bistå med kunskap och vägledning. Att våra svenska djur mår bättre gör att det krävs mindre antibiotika i djuruppfödning. Det är ett vinnande koncept som fler länders lantbrukare bör ta efter dels för att stärka livsmedelsförsörjningen, dels för att motverka antibiotikaresistens.

Fru talman! Rapporter om vanskötsel av djur väcker starka känslor, inte minst hos mig själv. Djur är levande, kännande varelser som förtjänar respekt och ett gott liv under goda förhållanden. Det man ska komma ihåg är att det är enbart en mycket liten andel av Sveriges lantbrukare som står för misskötsel av djur. Oavsett den lilla andel som missköter sig, drar det en skugga över hela branschen. De allra flesta svenska lantbrukare prioriterar god djurvelfärd och följer djurskyddslagstiftningen.

Detta innebär dock inte att vi kan luta oss tillbaka, för självklart finns brister att åtgärda. Därför är det

viktigt med en välfungerande kontrollfunktion som upptäcker dem som inte sköter sig i tid. Det handlar både om att djur aldrig ska behöva utstå misskötsel eller lidande och om förtroendet för svensk livsmedelsproduktion. Svenska konsumenter sätter ett stort värde på djurvelfärd, varför vi måste kunna garantera att mjölken, köttet och äggen är producerade på ett sjyst sätt.

Fru talman! I budgetpropositionen för 2024 föreslog regeringen ett ekonomiskt stöd till minkföretagare som frivilligt avvecklade sin verksamhet. Det gav möjligheten för de få minkföretag som finns kvar i Sverige att avveckla verksamheten på ett planerat och ordnat sätt. Beslutet ligger rätt i tiden. Minkuppfödning för pälsproduktion är förenat med flera utmaningar, inte minst ur smittskyddssynpunkt.

Fru talman! Senast den 30 juni redovisas utredningen om stärkt konkurrenskraft för livsmedelsproducenter och ett starkt djurskydd. Sveriges högt ställda djurskyddskrav, tillsammans med Sveriges goda djurhälsoläge och ansvarsfulla antibiotikaanvändning, utgör värdefulla mervärden för den svenska livsmedelsproduktionen. Samtidigt kan kraven vara betungande för de enskilda producenterna.

Det är därför viktigt att en utredning har tillsatts som ska se över hur vi kan stärka konkurrenskraften för svenska livsmedelsproducenter. Den ska dessutom föreslå åtgärder för hur vi kan stärka djurskyddet både inom EU och globalt.

Fru talman! Den organiserade hundsmugglingen växte fram under pandemin, då allt fler ville skaffa hund. Svenska hunduppfödare hann inte med efterfrågan, och hundsmugglingen växte fram i Sverige. Tullverket har ett flertal gånger varnat för smuggelvalpar. Smugglingen medför ofta att hundarna tvingas utstå långa och tuffa transporter. De är sällan vaccinerade och avmaskade, och de kan därför bära på sjukdomar. Spridning av smittsamma sjukdomar från insmugglade djur riskerar därmed att öka. Dessa hundar säljs avsevärt mycket billigare med falska papper och identiteter. Att köpa en smuggelhund är i dag straffbart.

Polisen har kunnat påvisa att det finns kopplingar till grov organiserad brottslighet med ytterligare smuggling av narkotika. Tullverket får i dag avvisa hundar när de kommer till gränsen. Verket får dock inte besluta om omhändertagande eftersom endast veterinärer har den beslutanderätten. Det vill vi ändra på.

Fru talman! Sveriges bönder upplever en allt större rädsla för att deras djurbesättningar ska skadas av så kallade djurrättsaktivister. Enligt en enkät från Lantbrukarnas Riksförbund upplever bönderna att attacker från djurrättsaktivister riktade mot bönder har ökat de senaste åren. Enligt undersökningen handlar djurrättsaktivisternas attacker om intrång i bostäder, skadegörelse, telefonterror, misshandel och hot. Tidigare var det framför allt mink- och pälsdjursuppfödare som drabbades av djurrättsaktivisterna, men numera drabbas även mjölkbönder, äggproducenter, hästägare och fiskodlare.

Risken för att utsättas för brott utgör naturligtvis en stor psykisk belastning för bönderna, men det kan också vara allvarligt för djuren. Det medför inte bara stress för djuren, utan risken för smittspridning av virus och bakterier ökar också i samband med intrång. Det förekommer dessutom att aktivister släpper djur lösa, vilket inte heller är att värna om djuren då de har mycket stora problem att överleva i det fria.

Fru talman! Sverige har bland världens högst ställda krav på djurskydd. Det ska vi fortsätta att utveckla och vara stolta över.

(Applåder)

Anf. 2 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för anförandet.

Ledamoten säger att det inte är tid att luta sig tillbaka, och det håller jag verkligen med om. Ledamoten nämner smuggelhundar, men jag tänker också på en annan typ av hundärenden som behöver behandlas i dag. Det är nog få av oss här inne som har missat den senaste tidens rapportering om aggressiva hundar och hundangrepp, som i vissa fall har lett till dödlig utgång – vilket såklart är fullständigt oacceptabelt.

Att en hund biter en människa kan bero på många saker. Hunden kan känna ett behov av att försvara sig själv, känna sig trängd och behöva skapa ett avstånd eller ha stor kamplust. Det sistnämnda har lett till en diskussion om ett eventuellt rasförbud. Men egentligen ska det inte behövas eftersom det redan i dag är olagligt att inneha eller avla fram hundar som bär på stor kamplust, eller extrem kamplust som det heter i Sverige.

Därför skulle det vara intressant att få höra vad regeringen tänker göra för att lagstiftningen som redan finns på plats följs och hur ledamoten tänker att uppföljningen av regelefterlevnaden kan förbättras.

Anf. 3 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! Jag håller med Sofia Skönnbrink om att detta redan existerar i lagstiftningen och att vi måste se till att det efterföljs på ett bättre sätt. Det kan göras på flera olika sätt.

Jag skulle dock vilja gå tillbaka till något som jag tror att vi i den här kammaren ofta bortser från: egenansvaret. Det finns många ansvarstagande hundägare som har hundar som i många fall kallas kamphundar men som är uppfostrade på rätt sätt och kommer från en ansvarstagande hunduppfödare.

Mycket av detta handlar just om hur man tränar sin hund och tar ansvar för det djur som man åtagit sig att ta ansvar för. Vi ser många exempel på hundar som inte i vanliga fall räknas som kamphundar, till exempel labradorer, som biter vuxna och barn.

Jag tror att det här är en fråga som är mycket större än att vi kan förändra det genom lagstiftningen. Jag vill att vi återkommer till egenansvaret och vad den enskilda hundägaren kan göra för att ta ansvar för sin hund.

Anf. 4 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för svaret!

Vi är överens om att ett stort ansvar faller på just hundägaren, varpå det här med rasförbud är värt att diskutera. Det finns nämligen raser med kampegenskaper som inte har den typen av aggressivt beteende som är direkt farligt för andra djur och för människor. En viktig del i att undvika att hundangrepp sker är bland annat, som ledamoten säger, att det finns en ansvarsfull ägare som fostrar sin hund på rätt sätt.

Men det är också viktigt att aggressiva hundar omhändertas i tid. I Statskontorets rapport *Hund under kontroll*, som släpptes ganska nyligen, kan man läsa att länsstyrelsens och polisens arbete med tillsynslagen inte fungerar ändamålsenligt och att omhändertagandet av djur inte är tillräckligt effektivt.

Ett återkommande tema i rapporten är att delat ansvar är ingens ansvar och att samarbetet myndigheter emellan måste förbättras avsevärt. Man pekar också på att myndigheterna behöver ökade befogenheter för att kunna ta hand om den typen av ärenden på ett bra sätt.

Slutligen vill jag fråga ledamoten vilket av förslagen som presenteras i Statskontorets rapport som regeringen tänker vore bra att gå vidare med. När kan vi förvänta oss att ny lagstiftning för att stärka länsstyrelsens och polisens roll när det gäller att omhänderta djur kommer att presenteras?

Anf. 5 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! Ledamoten Skönnbrink nämnde att omhändertagandet inte är tillräckligt effektivt och att systemet som finns på plats i dag inte fungerar som det ska. Jag kommer att läsa rapporten och ta till mig det som står i den. Jag ser fram emot att läsa den.

Ledamoten lyfte fram flera intressanta saker. Det är uppenbart att det behöver göras något nytt här, att man tänker om. Det krävs att man tar ett helhetsgrepp om hela systemet för att se till att det blir ett bättre, mer effektivt och fungerande system så att både hundar och människor kan vara trygga.

Anf. 6 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Fru talman! Detta är en djurpolitisk debatt. I sådana debatter låter de olika partierna ofta förvillande lika varandra. Enigheten i svensk politik har till stor del handlat om plågsamma djurförsök. I den frågan har vi varit överens mellan de olika blocken, och partier har gång på gång motionerat i riksdagen om att det måste läggas mer resurser på att fasa ut de plågsamma djurförsöken.

Många känner inte till att vi i Sverige har så pass många djurförsök som är så graverande att de klassas som plågsamma. Det är en ganska sträng definition av lidande. År 2021 var det alltså 243 009 djurförsök. Det är nästan svårt att ta in det enorma lidandet bakom denna stora siffra.

Jag tror att det har varit så stor enighet i frågan, i alla fall tills nyligen, på grund av att det är dyrt, förlegat och riskfyllt att använda djur som modell för

människor. Vi skiljer oss nämligen åt extremt mycket. Det har visat sig att nio av tio av de produkter och mediciner som man fått grönt ljus för när man testat på djur sedan inte fungerat för människor.

Min fråga till ledamoten är helt enkelt: Varför väljer regeringen att slopa och mer eller mindre lägga ned 3R-centers arbete för att fasa ut de plågsamma djurförsöken?

Anf. 7 HELENA STORCKENFELDT (M) replik:

Fru talman! Det här är ett känsligt ämne. Men vi vet också att mycket görs för att minska djurförsöken överlag och alldeles särskilt de plågsamma djurförsöken. Det är viktigt att det arbetet får lov att fortsätta och att vi fortsätter att minska de djurförsöken.

Ett stort arbete har redan gjorts. Nya tekniker tillåter också bättre och mer effektiva metoder för att pröva sig fram till exempelvis nya mediciner eller vad det nu skulle kunna vara. Ny teknik tillåter många fler möjligheter.

Jag tror alltså att arbetet skulle kunna fortsätta på ett mer effektivt sätt och utan de plågsamma djurförsöken, men då måste vi våga titta lite utanför boxen och se vilken ny teknik som finns och som vi kan använda.

Anf. 8 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Fru talman! Jag blir lite konfunderad. Detta är ett område där vi politiker kanske inte ska bestämma hur forskare egentligen ska gå till väga för att utföra sin forskning och ta fram mediciner, utan det är upp till forskarna.

3R-center har funnits för att samla information, ta fram best practice och hjälpa alla forskare som är ganska beroende av en historia och som av vana är inne på att forska med hjälp av djur. Det har varit ett väldigt viktigt nav. Jag tror att det är det som ledamoten hänvisar till när hon säger att mycket görs. Det har gjorts tack vare de personerna, som har hjälpt forskare i hela landet att hitta bättre, mer träffsäkra, billigare och effektivare metoder som inte går den förlegade omvägen via ett djur och som inte på något sätt hjälper oss att ta fram effektiva mediciner och produkter.

3R-center är det navet. Det är de som kan forskningen och rådgivningen bättre än vi politiker kan. Det är de som kan peka i rätt riktning.

Detta är inte bara fråga om effektivitet och att ligga i framkant i forskningen. Vi har också ett EU-krav på oss, och Sverige halkar efter. Grunden till det är att regeringen – jag vet inte om det var av illvilja eller om det var ett misstag, att man helt enkelt inte såg att pengarna behövde skjutas till – inte har sett till att pengarna finns där.

Det är alltså fina ord. Men pengarna för att hjälpa alla dessa forskare att komma över trösklarna och sätta igång med mer effektiv forskning är undandragna. Det svaret vilar på regeringen.

Anf. 9 HELENA STORCKENFELDT (M)

replik:

Fru talman! Givetvis ska inte politiker bestämma vilka metoder som ska användas, utan det är forskarna som ska forska fram nya tekniker. Jag ser fram emot att se vilka av dessa tekniker som går att applicera på olika sätt. Det var alltså snarare en nyfiken synpunkt.

Forskarna fortsätter med detta arbete. Det har gjorts mycket under lång tid, precis som ledamoten Le Moine nämner. Det är viktigt att det fortsätter, och forskarna kommer att fortsätta göra mycket. Det finns otroligt många som är engagerade inom detta område. Arbetet kommer alltså inte att stanna av.

Jag ser fram emot att se vilka andra möjligheter vi har att hitta nya vägar framåt just för att minska de plågsamma djurförsöken.

Anf. 10 SOFIA SKÖNNBRINK (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 6.

Det finns många saker som jag älskar med Sverige och som gör mig stolt över att vara svensk: vår vackra natur, föreningslivet, välfärden och, inte minst, skolmaten, som ger våra barn en unik möjlighet att lyckas med sin utbildning. Som sann djurvän är det också alltid lika kul för mig att kunna prata om vårt starka djurskydd och vår låga antibiotikaanvändning i djurhållningen.

Fru talman! För oss socialdemokrater är det viktigt att Sverige fortsätter att vara ett föregångsland när det gäller djurvälfrågor. Vi är stolta över den nya, moderna djurskyddslag som vi införde tidigare i regeringsställning, där det slås fast att djur ska kunna bete sig naturligt. Nu är det av största vikt att resten av Europa följer efter, inte bara för djurens utan också för våra svenska lantbrukares bästa.

Därför var det så glädjande när EU-kommissionen som en del av strategin från jord till bord fick i uppdrag att utreda och presentera förslag till nya regler för bland annat djurhållning, transport och slakt samt märkning av livsmedel. Men tyvärr blev denna glädje kortvarig, för nu står det klart att den planerade översynen av den EU-gemensamma djurskyddslagstiftningen inte kommer att genomföras i sin helhet, i alla fall inte i närtid. Det omfattande lagstiftningspaket som skulle ha presenterats förra året färdigställdes aldrig. I stället fick vi nöja oss med förslag som endast rörde transport av djur och stärkt välfärd för hund och katt samt spårbarhet på den inre marknaden.

Fru talman! Detta duger inte. Denna utdragna process måste påskyndas så att visionen om en förbättrad och moderniserad djurskyddslagstiftning i EU kan bli verklighet. Då behöver regeringen och landsbygdsministern göra mer än bara skicka ett brev till EU-kommissionen. Nu är det dags att vi står upp för djuren, våra svenska lantbrukare och alla de EU-medborgare som har varit med och drivit på för en förändring.

Fru talman! Den senaste tiden har vi socialdemokrater även bevakat en annan fråga, nämligen hundaveln i Sverige och särskilt förekomsten av

varghybrider. Korsning av hund och varg innebär en blandning av tama och vilda gener, vilket riskerar att medföra beteendemönster som är svåra att förutsäga. Detta kan leda till farliga situationer, vilket gör att varghybriden enligt oss är direkt olämplig som sällskapsdjur.

Trots att det är olagligt att inneha, sälja eller avla fram individer som är mindre än fem generationer från vild varg finns det en växande trend som går ut på att äga en hund med så mycket varg-dna som möjligt i sig. I den granskning som Sveriges Radio genomförde i höstas framkom det att man i Sverige hade funnit individer med hela 95 procent varg-dna. Detta kan jämföras med lagliga hybrider, som endast får ha 3 procent varg-dna. Även om hybrider av denna typ är olagliga i dag finns det luckor i nuvarande regelverk som gör det svårt för kontrollmyndigheten att ta reda på om en misstänkt varghybrid har för hög andel varg-dna eller inte. Ännu mer problematiskt är att varghybrider tillåts importeras till Sverige, vilket ger oss ännu mindre kontroll över aveln och vilka individer som korsas.

Fru talman! På grund av detta gick vi socialdemokrater fram med ett utskottsinitiativ i miljö- och jordbruksutskottet, där vi bland annat föreslog att import och uppfödning av varghybrider ska klassas som artskyddsbrott och att all uppfödning och import av varghybrider ska förbjudas. Vi menar att det finns en risk med att ha varghybrider som sällskapsdjur, för människor och andra djur men även för den svenska vargstammen. Tyvärr fanns det inte någon majoritet för vårt initiativ i utskottet, vilket gjorde att det föll, men vi fortsätter att driva på i denna riktning.

Fru talman! En annan fråga som vi socialdemokrater har valt att lägga fokus på är att stimulera det lokala och småskaliga jordbruket. Vi menar nämligen att detta kan innebära stora fördelar när det gäller djurvälfråden samtidigt som det minskar sårbarheten i livsmedelssystemet.

Vi vill bland annat se mer småskalig gårdsslakt så att fler djur kan slippa den stress som transport, uppställning och slakt riskerar att medföra. För att minska kostnaderna för djurhållaren vill vi också införa digitala veterinärbesiktningar som ett komplement till fysiska besök. På så sätt kan vi minska tidsåtgången samtidigt som vi bibehåller en hög kvalitet på slakten. I tider av veterinärbrist tror vi att detta är ett välkommet förslag eftersom det kommer att leda till ett minskat antal resor.

Fru talman! Låt oss stanna kvar lite i frågan gällande veterinärbristen. Liksom föregående år finns det stora utmaningar när det gäller djursjukvården i Sverige. Bemanningssvårigheterna har varit kända under lång tid, och som ni alla vet har distriktsveterinärerna problem med att hitta kompetent personal. Den obekväma arbetstiden, jourverksamheten och arbetet med lantbruksdjuren gör att många veterinärer i dag väljer att söka sig till landets smådjurskliniker i stället. Inte minst ur ett landsbygdsperspektiv är detta problematiskt eftersom distriktsveterinärerna fyller en väldigt viktig roll när det gäller att ta hand om sjuka

lantbruksdjur och hästar. Deras verksamhet innebär många gånger skillnaden mellan liv och död.

Fru talman! För att hela Sverige ska kunna leva är det därför väldigt viktigt att vi kan skapa en hållbar och långsiktigt välfungerande veterinärvård för alla djur oavsett var i landet de befinner sig. Regeringen har aviserat att nya lagförslag på området kommer att presenteras denna månad, och vi socialdemokrater följer ärendet noggrant. För oss är det viktigt att det finns en veterinär beredskap dygnet runt, året runt, så att alla djurägare kan känna sig trygga med att deras djur kan få den vård som de behöver, när de behöver den.

Även ur ett smittskyddsperspektiv har våra veterinärer en väldigt viktig roll när det gäller att övervaka och förhindra att allvarliga, smittsamma djursjukdomar får fäste och sprids vidare. Detta blev tydligt inte minst i höstas, när vi fick det första utbrottet av afrikansk svinpest i Sverige.

Fru talman! Intresset för djurskyddsfrågorna är stort, och svenska medborgare är måna om att våra djur behandlas med värdighet och respekt. Vi socialdemokrater vill att våra tamdjur, sällskapsdjur och produktionsdjur ska hållas och skötas i en god miljö och på ett sätt som gör att deras hälsa och välmående främjas. Att djurskyddsreglerna efterlevs är viktigt inte bara för djuren utan också för att vi ska kunna upprätthålla allmänhetens förtroende för svensk djurhållning, särskilt vad gäller livsmedelsproducerande djur.

Ett av de viktigaste verktygen för att upptäcka och åtgärda bristande djurhållning är länsstyrelsens djurskyddskontroll. Vi socialdemokrater tycker att denna kontroll behöver vara regelbunden, effektiv, rättssäker och rättvis och att resurserna bör riktas dit där de gör mest nytta.

Myndigheterna behöver också ges rimliga förutsättningar att lyckas med sitt uppdrag så att vi slipper ta del av ytterligare djurskyddsskandaler. Detta gäller inte enbart livsmedelsproducerande djur utan också när det handlar om aggressiva hundar och dödliga hundattacker, något som har varit högaktuellt den senaste tiden.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag understryka att ett starkt djurskydd och en starkt konkurrenskraft kan gå hand i hand, om beslut fattas med hänsyn till båda perspektiven. Allt fler efterfrågar etiskt producerade varor, vilket ger svenska produkter en konkurrensfördel.

(Applåder)

I detta anförande instämde Joakim Järrebring och Malin Larsson (båda S).

Anf. 11 BEATRICE TIMGREN (SD) replik:

Fru talman! Att vi ska ha ett högt djurskydd är något vi i kammaren ofta är väldigt överens om, och det är bra. Vi vill också ha ett högt djurskydd på EU-nivå – även detta är vi överens om.

Slakt utan bedövning är förbjudet i Sverige, och alla partier är överens om att det ska vara det. Men det är tillåtet i andra länder, även andra EU-länder. Ibland

är märkningen väldigt otydlig, vilket leder till att många konsumerar kött från djur som slaktats utan bedövning, ibland rituellt.

Jag undrar hur Socialdemokraterna ser på detta. Vill man ha en tydligare märkning, eller vill man jobba på EU-nivå för att förbjuda slakt utan bedövning? Hur ser man på ett importförbud för kött från djur som slaktats utan bedövning?

Anf. 12 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan! Märkning av livsmedel var en del av det paket från EU som skulle ha presenterats under 2023 men som alltså stoppades, vilket jag nämnde i mitt anförande.

Självklart är det jätteviktigt med en tydlig märkning av livsmedel för att konsumenterna ska kunna göra ett medvetet val. Samtidigt får det inte bli så mycket märkning att den i stället blir förvirrande och vilseledande. Det gäller alltså att hitta en bra balans mellan det som gör det tydligare för konsumenten och det som kanske snarare förvirrar.

Det finns jättemycket att säga om obedövad slakt. Som ledamoten nämner är det redan i dag förbjudet i Sverige att slakta djur utan att de har fått en ordentlig bedövning. Detta är oerhört viktigt för djurvälståndet och absolut något som även vi i Socialdemokraterna står bakom.

Självklart ska vi driva på för att liknande lagstiftning ska införas även i andra EU-länder. Där är EU-samarbetet väldigt viktigt. Vi tror att vi behöver driva på, och därför är vi måna om att översynen nu genomförs i sin helhet och att den inte presenterar ett urvattnat förslag där viktiga delar har plockats bort. Vi kommer absolut att fortsätta att driva på för en förändring på EU-nivå.

Samtidigt är det ännu viktigare att regeringen och de partier som ingår i regeringsunderlaget – bland annat Sverigedemokraterna, som har direkt inflytande på den politik som förs i dag – gör det de kan för att påverka både nationellt och internationellt när det gäller vilken typ av djurskyddslagstiftning och regler för djurvälstånd som vi vill se.

Anf. 13 BEATRICE TIMGREN (SD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för svaret! Jag hade lite svårt att uppfatta svar i det som sades. Ledamoten menar att för mycket märkning skulle bli förvirrande. Innebär det att ledamoten menar att det skulle bli förvirrande om man märker en produkt så att det framgår att slakten skett utan bedövning?

Vi vill absolut se mer märkning på EU-nivå och även här i Sverige, också märkning om att det har producerats i Sverige. Men hur ser Socialdemokraterna på importförbud? Skulle Socialdemokraterna vilja se ett importförbud när det gäller produkter där slakten har skett utan bedövning? Och hur ser Socialdemokraterna på att sådana produkter köps in även av offentlig sektor?

Anf. 14 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för ytterligare frågor! Vad jag menar med att märkningen inte får bli förvirrande är att det måste finnas en stringens och att det ska vara tydligt för konsumenten vilken märkning som gäller och inte. Frivillig märkning kan också vara väldigt vilseledande. Man kan till exempel förstärka en produkts nytta genom att uppge sådant som att den är extra nyttig eller hälsosam. Där måste man kolla på vad som är viktig märkning och inte.

Det skulle som sagt ha kommit ett förslag, men det blev stoppat. Vi får vänta och se vad man tänker från EU-håll när det gäller att finna en enhetlighet som funkar även över landsgränser.

Sedan tror jag att det viktigaste man kan göra för att få bukt med den här typen av oönskad slakt i andra länder är att främja den djurhållning vi har i Sverige i dag, där man inte får slakta djur utan bedövning. Genom att välja svenska produkter kan man med säkerhet veta att de djur man lägger på sin tallrik inte har blivit utsatta för denna plågsamma hantering. Det viktigaste är alltså att stimulera svenskt jordbruk genom att välja svenska produkter.

Vad gäller ledamotens fråga om offentlig sektor vill jag säga att det jag har förstått är att offentlig måltidsverksamhet är bäst i klassen vad gäller att köpa in svenskproducerat och lokalproducerat. Sedan kan det säkert förekomma att man köper in andra typer av produkter, men det är i så fall mer av en kommunal fråga. Kommunala företrädare får hålla sig à jour med vad deras tjänstepersoner väljer att köpa in för mat till måltidsverksamheten i respektive kommun.

Anf. 15 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Fru talman! Jag instämmer i mycket av det som har anförts av Socialdemokraterna. Mina inlägg är kanske inte lika förutsägbara.

Jag tycker att det är viktigt att verkligen prioritera de här frågorna framöver. Nu har vi en regering där engagemanget kanske inte når riktigt så långt som det skulle behövas.

Vi i Miljöpartiet är väldigt stolta över vad vi har åstadkommit tillsammans vad gäller djurskyddsfrågorna, men det finns mer att göra. Därför är jag nyfiken, och det är av nyfikenhet jag nu frågar hur Socialdemokraterna ställer sig till antibiotikaskatt. Det är en skatt som skulle kunna bidra till att stimulera för mer växtbaserat och för att det kött som ändå konsumeras i Sverige ska vara svenskproducerat. Man skulle kunna lägga skatt på kött som inte når upp till de krav som svenska folket förväntar sig av djurhållning i Sverige. Detta är min fråga.

Socialdemokraterna har också engagerat sig mycket i frågor om kamphundar med mera. Det sades i anförandet en hel del om bristande kontroller. Det är jag och Miljöpartiet de första att instämma i. Det är en genomgående trend att kontrollerna brister, och det drabbar djuren. Därför är jag också nyfiken på att höra hur Socialdemokraterna ställer sig till en djurskyddsmyndighet, alltså en myndighet som inte ligger under

Jordbruksverket utan samlar kompetens och kan göra kontroller på ett mer systematiskt och rättvist sätt.

Anf. 16 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för intressanta frågor! Vi har ju inte så mycket tid, och det var ganska breda frågor.

När det gäller den första frågan, om antibiotikaskatt, vill jag säga att det nog mer är mina kollegor i skatteutskottet som har insyn kring hur man ska hantera olika skattesatser och sådant. Det är alltså inget som rör just mitt expertområde i miljö- och jordbruksutskottet.

Jag vill gärna fokusera mer på frågan om kamphundar och detta med en djurskyddsmyndighet.

Jag menar nog att det inte behövs ytterligare en ny myndighet. Vi har enligt mig ett välfungerande system i Sverige för hur man ska upptäcka och åtgärda bristande djurhållning, antingen det gäller lantbruksdjur eller privat ägande av hund eller katt. Vi vet dock att de har väldigt mycket att göra ute på länsstyrelsernas djurskyddsenheter. De är överkörda med jobb och har en arbetssituation där hot och hat har blivit allt vanligare. Man har svårt att hitta folk som orkar fortsätta i yrket, för det är extremt utsatt. Jag tror att det finns mycket att göra för att stärka dem i deras roll. Det handlar också om att tillföra tillräckligt med resurser, så att man hinner med alla typer av kontroller.

Först och främst ska de prioritera lantbruksdjuren, alltså de livsmedelsproducerande djuren. Det gör att tiden inte riktigt räcker till för till exempel uppföljning när det gäller aggressiva hundar och omhändertagande av hund.

Det finns också ett ökat antal anmälningsärenden, som är ännu högre prioriterat i förhållande till livsmedelsproducerande djur. Det gör att de ofta får åka ut på akuta ärenden, vilket tar tid från den planerade kontrollen.

Jag tror alltså mycket på att få in mer resurser och skapa en hållbar arbetsmiljö för de inspektörer som finns i branschen i dag.

Anf. 17 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Fru talman! Det finns ju tid att samtala vidare och utröna vad man kan vara överens om. I grund och botten är det som framförs väldigt positivt.

Det tidigare replikskiftet handlade ju egentligen om halalslakt. Från Sverigedemokraternas sida engagerar man sig mycket för djuren, men det är just med anledning av att detta med halalslakt är viktigt. Det var intressant att lyssna på.

Men mot bakgrund av den debatten tänker jag på möjligheter till ursprungsmärkning. Det är ju ett reellt problem. Som konsument har vi möjlighet att välja ekoägg, ekokött och så vidare, men när det handlar om färdigmat eller mat på restaurang har vi inte möjligheten att göra sådana medvetna val.

Vi i Miljöpartiet har drivit att man ska ha ursprungsmärkning hela vägen. Jag tror att det skulle kunna vara ett sätt som inte blir alltför förvirrande att

helt enkelt ge konsumenterna möjlighet och makt att välja det som de tycker är viktigt även när de äter på restaurang.

Hur ser Socialdemokraterna på det förslaget?

Anf. 18 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för den frågan! Det är jättekul att få prata om ursprungsmärkning av kött på restaurang. Ni som var med mig i livsmedelsdebatten vet ju att det var nästan det enda jag tjatade om i hela den debatten. Det är en hjärtefråga för oss socialdemokrater att man ska införa det på restauranger och kaféer men också i storhushåll. Det är precis av det skäl som ledamoten tar upp, alltså att konsumenter på ett enkelt sätt ska kunna göra ett medvetet val.

Vi tycker att det är väldigt skevt. När man köper köttfärs i butik vet man exakt varifrån köttfärsen kommer. När du rullar köttbullar hemma vet du vilket land som det djur som du valt att äta härrör från. Men äter du på restaurang har du ingen aning om ifall hamburgaren kommer från Sverige eller varifrån den är importerad.

Det finns i dag motargument om att man på frivillig basis kan ange att man serverar svenskt kött. Men vi är väldigt måna om att det ska bli en enhetlighet, precis som jag nämnde i replikskiftet med Sverigedemokraterna. Det handlar om att det ska vara samma typ av regelverk över hela kedjan. Det ska vara ett lagkrav att man måste ange detta.

Detta är något som vi tidigare, när vi var i regeringsställning, skickade in en anmälan till EU-kommissionen om. Det handlar just om att få införa egna nationella bestämmelser. Men denna anmälan valde landsbygdsminister Peter Kullgren att dra tillbaka. Han ville avvakta det EU-gemensamma lagstiftningspaketet, där bland annat märkningen skulle vara med. Detta skulle presenteras under föregående år.

Nu blev ju inte detta gjort. Då sitter vi i en situation där vi fortfarande inte vet när denna typ av märkning kommer att införas. Men vi socialdemokrater hoppas att processen kommer att skyndas på så att vi senast i höst eller åtminstone till nästa julbord kan veta om det är svensk eller dansk julskinka som vi äter. (Applåder)

Anf. 19 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag, som innefattar ett tillkännagivande till regeringen om att öka tillgången på småskaliga gårdsslakterier och mobila slakterier.

Fru talman! Sverige har ett starkt och bra djurskydd, ett djurskydd som vi kan vara stolta över i fråga om vår djurhållning. Det är framför allt våra duktiga jordbrukare som har gått i bräsch för detta, så att det har blivit på det sättet. Resultatet är att vi använder minst antibiotika i hela EU.

Vi kan vara stolta, men det är också viktigt att jordbrukare i EU lär sig av våra svenska bönder. Vi vet att man tyvärr i många EU-länder fortsätter med

överanvändning av antibiotika i jordbruket. Det är, fru talman, oerhört allvarligt.

I dag vet vi att minst 700 000 människor dör årligen på grund av resistens mot olika läkemedel. Detta är för mänskligheten en oerhört viktig fråga som vi i Sverige kan ta ledning i.

Vi kristdemokrater tycker att EU är för detaljerat i många frågor, men i den här frågan borde EU verkligen göra mycket mer för att länder ska använda mindre antibiotika. På det sättet motverkar man det allvarliga hot som finns. Som sagt: Här kan Sverige vara en ledstjärna.

Fru talman! Vi har nu en regering som tar livsmedelsstrategin på största allvar. I livsmedelsstrategin står det att konkurrenskraften ska öka för Sveriges jordbrukare. Därför beslutade regeringen i februari förra året att ge en särskild utredare i uppdrag att bland annat analysera hur de svenska djurskyddsbestämmelserna påverkar svenska livsmedelsproducenters konkurrenskraft och hur man med bibehållna högt ställda djurhållningskrav kan stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion.

Det är en viktig signal om att vi nu går från att prata om konkurrenskraft i livsmedelsstrategin till att få fram förslag på *hur* vi kan göra detta. Jag vet att det är många inom Lantbrukssverige som ser fram mot utredningen, som kommer i slutet av juni i år.

Fru talman! Den stora vildsvinsstammen har i många år varit ett stort bekymmer för svenskt jordbruk. Vi är många som har varit oroliga för konsekvenserna av detta. Det gäller framför allt den fruktade afrikanska svinpest. Tyvärr drabbade den smittan Sverige i fjol. Vi ser hur enormt allvarliga konsekvenser detta får och hur viktigt det är att vi tar smittan på största allvar.

Antalet vildsvin måste minska – det är ett som är säkert. Därför gav regeringen i februari Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för hur vildsvinsstammen ska kunna minska utifrån lokala och regionala behov. Det är mycket viktigt, och det är bra att detta nu görs.

Fru talman! Den organiserade smuglingen av hundar är ett stort bekymmer, och det är ett mycket stort lidande för djuren. Jag är dock glad över att vi i riksdagen i april 2022 beslutade om tre tillkännagivanden till den förra rödgröna regeringen om förslag för att hindra smugling av hundar.

Den nuvarande regeringen agerar i frågan och har exempelvis tillfört Tullverket mer medel i syfte att förbättra myndighetens möjligheter att upprätthålla gränsskyddet och ta fast fler smugglare.

Regeringen arbetar tillsammans med EU för att få bukt med den organiserade smuglingen. Den 7 december 2023 presenterade EU-kommissionen förslag till en ny EU-förordning om välbefinnande och spårbarhet för hundar och katter som av ekonomiska skäl föds upp för att säljas som sällskapsdjur. Förhandlingar i ministerrådet inleds under våren 2024. Vi är många som hoppas på en förändring och på att vi på detta sätt kan förhindra det djurplågeri som pågår.

Fru talman! Min kollega Helena Storckenfeldt lyfte i sitt anförande en fråga om djurrättsaktivister eller, rättare sagt, djurrätts haverister. Det är ett gissel och ett stort bekymmer för våra svenska jordbrukare att det är på detta sätt. Det måste till en förändring så att det blir ett starkare skydd för gårdar och för jordbrukare. (Applåder)

Anf. 20 STINA LARSSON (C) replik:

Fru talman! Jag lyssnade till ledamoten Oscarssons anförande om djurskydd. Ledamoten är väldigt stolt över den svenska lagstiftningen och ser den som en ledstjärna. Jag delar ledamotens syn på detta, också när det gäller att våra grannländer i Europa och EU-länderna borde närma sig den svenska lagstiftningen kring djurskydd.

Min första fråga är: Hur jobbar regeringen och Kristdemokraterna för att den svenska djurskyddslagstiftningen också ska finnas inom EU?

Anf. 21 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Stina Larsson, för en mycket viktig fråga! Som ledamoten mycket väl vet finns det djurskyddslagar i EU – det är inte så att det inte finns några. Men det finns mycket mer att göra.

Som jag lyfte i mitt anförande är Sverige ett gott exempel. Våra bönder tog verkligen ett stort ansvar. Vi har till exempel detta med knorren, där EU har följt efter på vissa sätt. Men man är inte framme i alla länder.

Det är klart att vi i Sverige, med den goda erfarenhet som vi har, kan visa att detta gör skillnad. Det handlar om djurplågeri. Framför allt handlar det också om detta med antibiotika, som jag talade om. Det är otroligt viktigt att vi får ned användningen. Jag tycker att det är en livsavgörande fråga, och vi i Sverige visar på goda exempel.

Jag vet att regeringen nu talar om detta på olika sätt. Jag vet att landsbygdsministern talar mycket om detta med sina kollegor för att man ska få till en förändring. När det gäller den frågan kan jag sova gott om nätterna, eftersom man talar mycket om den och arbetar aktivt för detta.

Anf. 22 STINA LARSSON (C) replik:

Fru talman! Det är bra att ledamoten kan sova gott om nätterna när det gäller just denna fråga. Det blev ju ett väldigt urvattnat förslag från EU, som bara landade på djurtransporter. Det kom inte den breda översyn av djurskyddet som vi hade önskat.

Vi har haft överläggningar med statssekreteraren från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet i våra sammanträden hos miljö- och jordbruksutskottet. Där hade vi tydliga medskick och avvikande synpunkter kring djurtransporterna, eftersom det var det ärende som låg på bordet. Det handlade exempelvis om att även EU skulle minska sin tid för transporter från nio timmar till åtta timmar, som vi har i Sverige. Men jag upplevde statssekreteraren som väldigt undvikande. Statssekreteraren ville inte riktigt ta till sig

dess medskick och gav inte riktigt samma bild som den som ledamoten här beskriver – att man är ledande i diskussionerna på detta område inom EU. Jag är lite bekymrad över det.

Varför ställde sig inte regeringen och statssekreteraren från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet bakom våra medskick om att exempelvis minska transporttiderna från nio till åtta timmar?

Anf. 23 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack till ledamoten Stina Larsson för frågorna!

Jag var inte med på det utskottsmöte som ledamoten refererar till, men jag vet att när vi diskuterar med regeringen så tar man upp frågor om just djurskydd på olika sätt. Ledamoten säger att hon är bekymrad. Det tycker jag inte att hon ska vara; jag vet att ledamoten kan vara helt säker på att regeringen verkligen arbetar för att få till en förändring.

Vi har det goda exemplet som jag lyfte upp i mitt anförande om hur vi har gjort i vårt land, och ledamoten är ju mycket väl införstådd med allt som har gjorts. I Sverige har våra jordbrukare gjort ett fantastiskt arbete, och vi kan därigenom verkligen visa att det är den svenska modellen som är den bästa.

Jag är som sagt var övertygad om att man arbetar med frågan, och jag förutsätter att man kommer att fortsätta med det.

Anf. 24 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för anförandet!

Ledamoten lyfter fram utbrottet av den afrikanska svinpestens. Nu har det gått ungefär åtta månader sedan det hände, och tack vare väldigt stora uppoffringar från medborgare och företag i de berörda kommunerna har man nu lyckats få kontroll över och ett stopp på smittspridningen. Detta är viktigt ur flera olika perspektiv och inte minst för djurvälståndet, eftersom smittan är väldigt plågsam för de individer som drabbas. Det är också viktigt för livsmedelsproduktionen, eftersom det kan få väldigt stora konsekvenser om smittan tar sig in i större tamgrisbesättningar.

De inskränkningar som bekämpningen har medfört har dock fått väldigt stora konsekvenser för väldigt många olika typer av verksamheter, även sådana som inte är direkt berörda och därför har rätt till kompensation enligt epizootilagen. Det rör sig bland annat om företag i besöksnäringen som erbjuder boende och aktiviteter med koppling till naturupplevelser i det drabbade området. Även restauranger och kaféer märker av att det kommer allt färre turister och övernattar, åter ute och så vidare.

Min fråga till ledamoten blir därför om den typen av företag kan förvänta sig ekonomisk kompensation och hur länge till det i så fall kommer att dröja.

Anf. 25 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack till ledamoten Sofia Skönnbrink för en mycket viktig fråga!

Precis som ledamoten var inne på vet vi nu konsekvenserna. Vi har under många år pratat och diskuterat i utskottet om vad det här med vildsvinen kan innebära. Nu har det tyvärr visat sig att även Sverige kan bli drabbat. Det har drabbat dessa kommuner, med näringsliv och jordbrukare, på ett förfärligt sätt.

Jag kan inte svara exakt på vad man tänker göra från regeringens håll. Jag vet att man har lyft kompensation och ser över detta, men jag kan inte direkt svara på när, var och hur. Det är för mig omöjligt, för jag har inte den kontakten med regeringen. Men de sitter precis och pratar om vilka kompensationer som kan komma.

Jag vet däremot att det har kommit brev och telefonsamtal från kommunerna, från företrädare för regionen och från andra som lyfter dessa frågor. Det är förfärligt att det är på det här sättet.

Anf. 26 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Ja, det är minst sagt förfärligt. Miljö- och jordbruksutskottet var på besök i Fagersta i början av året, och det var svårt att inte bli berörd av de berättelser som olika företagare och föreningar delgav angående utbrottet. Jag kan inte undgå att ta upp det som min kollega Åsa Eriksson sa i en intervju: Hade det här varit i Sälen eller Åre hade nog hanteringen sett helt annorlunda ut, eftersom det är väldigt många stockholmare som vill vara där och fira påsklov.

Förra gången jag lyfte frågan om kompensation till företag som är indirekt påverkade var under den särskilda debatt som vi hade tidigt i höstas i det här ärendet. Då sa ledamotens partikamrat, tillika landsbygdsministern, att jag skulle hålla tungan rätt i mun och inte sprida onödigt oro om huruvida alla som hade rätt till och behov av kompensation skulle få det. Uppenbarligen fanns det dock skäl för min oro eftersom ledamoten ännu inte vet när de här företagen ska få den ersättning som utlovats.

Det är inte särskilt lätt att få folk att vilja besöka de här trakterna nu, eftersom det är instängslat och det finns områden som är täckta av varningsskyltar. Just nu är man mest känd för att ha en smittsam djursjukdom som härjar. Vi här i kammaren vet att det är under kontroll, men uppfattningen hos allmänheten tror jag inte är densamma.

Frågan är hur ledamoten tänker att de här företagen ska kunna undvika en konkurs utan kompensation från staten. Om det är så att man inte ska gå ut med en kompensation, vad tänker ledamoten då att företagarna ska göra för att överleva under den här svåra tiden?

Anf. 27 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack för följdfrågan, Sofia Skönnbrink!

Uppenbarligen har ledamoten haft samtal och diskussion här i kammaren med berörd minister, och det är väl ändå det viktigaste. Men jag tar med det som ledamoten säger nu och lyfter det en gång till. Jag vet samtidigt att brev med berättelser om det som ledamoten är inne på har kommit in från regionen, kommuner

och företag, så därför vet jag att man bereder ärendet i Regeringskansliet och på departementet för att följa upp det.

Mer än så kan jag inte säga. Det vore lite märkligt om jag skulle lova saker här och inte veta mer än det jag kan säga och stå för.

Som ledamoten själv var inne på har kommuner och de som bor där, näringslivet, jordbrukare och alla andra, ställt upp till 100 procent. Det är viktigt att få med i sammanhanget. Om jag förstår det rätt har nu vartenda vildsvin skjutits i det hägn som byggts upp runt detta, och man har fått ned smittan. På så sätt kan man ändå känna att man har lyckats.

När det gäller konsekvenserna kan man, som ledamoten säger, fråga sig vad som skulle ha skett om det här hade hänt någon annanstans i Sverige, i Åre eller så. Vad hade det då blivit av det?

Det är otroligt viktigt att vi lär oss av det goda exemplet och av hur man har löst det enorma bekymret som blev.

Anf. 28 BEATRICE TIMGREN (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 7 så att jag inte glömmer det.

I Sverige har vi ett starkt djurskydd, och det är någonting som vi är väldigt stolta över. Vi har många duktiga lantbrukare och djurägare som gör sitt absolut bästa för att ta hand om sina djur. Djurskydd engagerar, och det finns också en stor vilja att köpa svenskt. Det här är väldigt bra.

Men dessa djurskyddsstandarder innebär också stora utmaningar. En internationell marknad innebär också att konkurrensen är hård för de svenska bönderna. Man spelar helt enkelt på en ojäm spelplan.

Djurskyddet har dock många fördelar. I Sverige kan vi äta ägg utan större risk för salmonella, i Sverige har grisen knorren kvar och i Sverige klipps inga näbbar. Detta är något som har väldigt stort stöd.

Ändå kan det när vi går och handlar ligga kycklingfiléer, eller fläskfiléer, bredvid varandra där den ena är mycket billigare än den andra. Den ena är producerad i Sverige och den andra är importerad, och den som är importerad kan vara producerad på ett sätt som inte ens hade varit lagligt i Sverige. Om svenskt lantbruk hade producerat varan på samma sätt som den importerade varan är producerad på hade det lett till rättsliga konsekvenser. Detta är en stor utmaning för de svenska bönderna.

Jag säger inte att vi ska försvaga våra djurskydds-lagar. Däremot behöver vi arbeta internationellt och på europeisk nivå för att höja djurskyddsstandarden. Det pågick ett arbete inom EU, men det blev inte mycket av det. Det blev lagar och regler för transporter, vilket är bra, men mycket mer finns att göra. Nu har vi ett EU-val framför oss, och det innebär att det finns nya chanser att förbättra livsvillkoren för djuren ute i EU – och även att stärka den svenska konkurrenskraften.

Därför tycker vi att Sverige ska verka för ett förstärkt djurskydd inom EU genom att en högre miniminivå för djurskydd etableras i hela EU. Då kan den

svenska livsmedelsproducenten upprätthålla en hög standard för djurvelfärd, vilket i sin tur stärker konkurrenskraften. En höjd minimistandard skulle även leda till en mer rättvis konkurrenssituation på EU:s inre marknad och bidra till en mer enhetlig metod för djurskydd inom unionen.

När vi ändå pratar om importerat kött: Det är många som äter kött som är slaktat på ett sätt man själv anser vara oetiskt. I Sverige är det inte lagligt att slakta utan bedövning, men det är det i andra länder – och sådant kött importeras till Sverige. Vi skulle vilja se en tydligare märkning för att människor ska kunna göra mer medvetna val, och i andra hand vill vi även se ett förbud mot import av kött från djur som slaktats utan bedövning.

För Sverigedemokraterna är djurskydd en prioriterad fråga, och vi sverigedemokrater gör skillnad även när det gäller djurskyddsfrågor. Nu har vi även lyckats få igenom ett tillkännagivande som grundar sig på en sverigedemokratisk motion som utskottet ställt sig bakom. Det gäller småskaliga och gårdsnära slakterier, vilket är något bra. Det innebär att transporterna kan bli kortare för djuren.

Allt i Sverige är dock inte helt perfekt. Den senaste tiden har vi mötts av många rubriker om hundar som har begått attacker mot både människor och djur. Detta är djupt problematiskt, speciellt eftersom det är något som har ökat den senaste tiden. Vi har kanske alla sett olika program där detta har granskats och där det framgår att hundar har marknadsförts som farliga dödsmaskiner. Det är djupt oroande.

Det som är positivt är att regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att utvärdera hur länsstyrelsernas och Polismyndighetens verksamhet gällande att skydda omgivningen mot farliga hundar fungerar samt om vår nuvarande lagstiftning verkligen fungerar. Jag ser fram emot det fortsatta arbetet under mandatperioden. Det är positivt att regeringen tar frågan på allvar.

Någonting annat som har hänt inom djurskyddsområdet är översynen av minknäringen. Minknäringen har länge varit en integrerad del av vårt jordbrukslandskap, men vi ser nu att det finns behov av att se över minknäringen. Därför har vi och regeringen lagt fram ett ekonomiskt stöd på 180 miljoner kronor för 2024–2025 till minkföretagare som frivilligt avvecklar sin verksamhet. Detta gör det möjligt att avveckla verksamheten under planerade och ordnade former.

Genom stödet visar vi också full respekt för de investeringar som minkägarna har gjort. Många minns kanske hur Danmark slaktade 13 miljoner minkar efter att den dåvarande socialdemokratiska regeringen tvingade fram ett förbud. Det innebar stora ekonomiska förluster för dem som bedrev minknäring. Detta är det socialdemokratiska sättet att göra det på, men vi ser hellre att det sker under ordnade former.

Utsläppta minkar har också länge varit ett problem. Minknäringen har utsatts för sabotage som har lett till att många minkar nu hotar fågellivet och ställer till med stora problem för ekosystemet. Vi har också sett att många djurrättsaktivister har börjat ge sig på

aktörer inom andra näringar – grisbönder, fågeluppfödare och så vidare – vilket gör att lantbrukare inte känner sig trygga. Detta är ett annat stort problem i Sverige som vi ser allvarligt på. Även jordbrukare måste kunna känna sig trygga på sin arbetsplats, och detta är också någonting vi vill förbättra.

Det finns mycket att prata om när det gäller djurskydd, och jag kommer inte att hinna med allt. Sammanfattningsvis händer det dock mycket på djurskyddsområdet, och mer är att vänta. En mandatperiod är kort, och vi är snart halvvägs. Men vi ser att det på område efter område, inklusive djurskyddsområdet, spelar roll vilken regering som styr landet. (Applåder)

Anf. 29 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Jag är faktiskt väldigt tacksam över att mina socialdemokratiska kollegor i Danmark tog ett beslut om att avliva minkar för att stävja en global pandemi. Det tackar jag dem för.

Jag återgår till det vi diskuterar i dag. Ledamoten tog upp i sitt anförande att uppdateringen av den EU-gemensamma lagstiftningen på djurskyddsområdet blev stoppad. Vi vet inte heller när det ska presenteras några nya förslag om exempelvis hållande av djur, slakt med mera. Jag hör att det är en prioriterad fråga för Sverigedemokraterna att stärka djurskyddet internationellt, vilket man vill göra bland annat genom att stärka kraven i EU. Det är för att man vill öka konkurrenskraften för svenska lantbrukare.

När det planerade lagstiftningspaketet nu inte kom på plats är det väldigt viktigt att arbetet inte avstannar. I stället behöver vi växla upp och driva på för att EU ska bli världsledande just inom djurskyddsområdet. Som största parti i regeringsunderlaget har Sverigedemokraterna stora möjligheter att påverka den politik som förs både nationellt och internationellt, det vill säga även inom ramen för EU-samarbetet. Dessutom kandiderar ju ledamoten till EU-parlamentet, och därmed tänker jag att ledamoten har väldigt god insyn både i vilken typ av politik man vill föra framåt och i vilken politik man har fört den senaste tiden.

Därför skulle jag vilja veta vad Sverigedemokraterna själva har gjort och planerar att göra för att se till att vi kan få på plats en modern, ny och uppdaterad djurskyddslagstiftning i EU.

Anf. 30 BEATRICE TIMGREN (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Sofia Skönnbrink för frågan.

Jag tror inte att något parti i riksdagen är nöjt med vad det blev av arbetet på EU-nivå. Detta skulle kunna bidra både till att öka konkurrenskraften för våra svenska bönder och till att stärka djurskyddet. Man konkurrerar ju med ett sämre djurskydd. Om två olika produkter står bredvid varandra är den ena producerad så att man helt enkelt har konkurrerat med djurskydd.

Detta är någonting som vi tycker är prioriterat, även på EU-nivå. Nu har inte Sverigedemokraterna några ministrar som åker ned och förhandlar, men i

samtal med regeringen är detta en prioriterad fråga. Det är någonting vi kommer att jobba vidare med.

Anf. 31 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik:

Fru talman! Det verkar inte finnas någon solklar plan från Sverigedemokraternas sida för hur man vill driva på för en förändring vad gäller djurskyddet i EU. Detta kan vara bra för väljarna att veta inför EU-valet som hålls den 9 juni – lägg det på minnet.

Då är frågan om man i stället kommer att öppna för att inskränka svensk lagstiftning. Ledamoten tog återigen upp att svenska producenter konkurrerar på ojämlika villkor inom EU-samarbetet. Under föregående år tillsatte regeringen en utredning som ska titta på hur konkurrensförutsättningarna för svenska lantbrukare ska kunna förbättras samtidigt som högt ställda djurskyddskrav behålls. Vad som menas med högt ställda djurskyddskrav kan ju skilja sig väldigt mycket åt. Vi vet till exempel att Kristdemokraterna, som är ett av Sverigedemokraternas samarbetspartier, har bett om att få ett undantag från beteskravet. Föregående år skrev ledamotens egen partikamrat Martin Kinnunen tillsammans med landsbygdsministern under en debattartikel där det nämndes att utrymmeskrav och krav på strömedel till grisar var fördyrande åtgärder för svenska lantbrukare.

Min fråga till ledamoten blir därför om man i stället för att invänta en förstärkt lagstiftning i EU kommer att gå med på inskränkningar i svensk lagstiftning. Vilka lagkrav skulle man i så fall kunna tänka sig att förändra alternativt plocka bort?

Anf. 32 BEATRICE TIMGREN (SD) replik:

Fru talman! Det finns många sätt att driva på djurskyddspolitiken. Ett sätt är att ligga på regeringen, som förhandlar i ministerrådet. Ett annat sätt är att gå via parlamentet. Det är också viktigt vem som är kommissionär.

Som enskild ledamot här i riksdagen eller i parlamentet är det svårt – det behövs samarbete för att man ska få någonting att gå igenom. I EU-parlamentet sker samarbete med andra partier och andra länder. Det vi kan göra här i riksdagen är att ligga på regeringen, och det gör vi också.

Jag har lite svårt att tala för Kristdemokraternas politik. Däremot vet jag att det pågår en utredning om hur man ska kunna göra det mer fördelaktigt att vara lantbrukare i Sverige. Utredningen ska presenteras den 13 juni, tror jag, och jag ser fram emot den. Man vill ha en stark konkurrenskraft utan att sänka kraven för djurskydd. Ingen lantbrukare vill ju sänka sina krav, och ingen lantbrukare vill att djuren ska må sämre.

Jag vet att man försöker hitta effektiva sätt att göra det mer fördelaktigt. Om lantbruket behöver lägga ned och vi behöver importera mer har vi ju inte vunnit någonting ur ett djurskyddsperspektiv.

Anf. 33 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Fru talman! Det är, som sagt, förvillande lika ord och bilder som används för att beskriva djurpolitiken.

Jag tycker att det målas upp en bild som nästan skulle kunna komma från en reklamkampanj. Det låter som att det är så fantastiskt bra i Sverige. Det enda problemet är att resten av världen inte har samma standarder.

Jag kan hålla med om att vi har kommit långt vad gäller antibiotika och i många andra delar, men det viktiga är ju att vi hela tiden ligger på och driver på för att föra djurvälståndet framåt.

Det pågår nu en utredning som handlar om att stärka konkurrenskraften för livsmedelsproducenter och om ett stärkt djurskydd. Det som oroar mig med detta är att betesrätten pekas ut som en börda för konkurrenskraften. Jag trodde att vi i denna kammare var hyfsat överens om att svenska livsmedel och svensk djurvälstånd är någonting vi ska vara stolta över och att vi ska försöka hitta framkomliga politiska vägar för att stärka konkurrenskraften utan att försvaga djurskyddet.

Att djur under större delen av sina liv inte får lov att vistas utomhus är inte förenligt med ett naturligt beteende. Min fråga är därför om Sverigedemokraterna står upp för betesrätten.

Anf. 34 BEATRICE TIMGREN (SD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Rebecka Le Moine, för frågan!

Vi har fortfarande utmaningar i Sverige, även om djurskyddet här är bättre än i många länder. Det är viktigt att man kan kombinera djurskydd med konkurrenskraft. Det pågår nu en utredning, som ledamoten nämnde, och jag kan inte föregripa den.

Beteskravet är någonting som Sverigedemokraterna har jobbat för även på EU-nivå. Sverigedemokraterna har försökt att driva på för en betesersättning för att göra det mer fördelaktigt att ha ett beteskrav. Detta var dock någonting som den förra regeringen, som Miljöpartiet satt i, stoppade. Även tidigare, när vi satt i ren opposition, försökte vi i Sverigedemokraterna att driva på för beteskravet.

Anf. 35 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Fru talman! Jag har väldigt svårt att föreställa mig att Miljöpartiet aktivt skulle ha stoppat betesrätten. Jag tycker att vi ska se och prata om detta som en rättighet och inte bara som ett krav, för det handlar ändå om levande varelser. I språket hör man nyanser och skillnader i värderingar.

Det är som sagt väldigt fina ord. Sverigedemokraterna har en hög svansföring, men ändå använder de väldigt mycket av sin djurpolitik och sitt talarutrymme till att sikta in sig på halalslakt. Vad tänker Sverigedemokraterna om de 200 000 hönor som sitter i bur? Vad tänker Sverigedemokraterna om den extrema avel som gör att kycklingar får leva hela sitt liv med extrem växtvärk innan de slaktas? Det handlar om 100 miljoner varje år. Vad tänker Sverigedemokraterna om att det finns individer som är inomhus under hela sitt liv? LRF har fått igenom ett undantag om att kor får vara inomhus i 18 månader.

Är det rätt att lägga allt sitt krut på att prata om halalslakt när det finns reella och väldigt allvarliga djurskyddsproblem i Sverige? Jag tycker att det visar hur genomskinligt Sverigedemokraternas engagemang för djurpolitik är.

Anf. 36 BEATRICE TIMGREN (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan. Jag hade dock svårt att uppfatta någon riktig fråga.

Nu heter det ju beteskrav. Jag vet inte om ledamoten vill ändra namn på det. Den som vill kan ju motivera om detta.

Det finns absolut brister, men de flesta djurägare vill sina djur det allra bästa. Det finns ett fåtal fall där ägarna har misskött djuren, och det är beklagligt. Vad tänker Sverigedemokraterna om det? Jo, att så ska det inte gå till, och därför finns det lagar och regler att följa.

Att Sverigedemokraternas djurskyddspolitik bara skulle handla om halalslakt håller jag inte med om. Jag råder ledamoten att läsa Sverigedemokraternas kommittémotion. Det står inte bara om halalslakt där, utan det är en liten del. Det finns mycket mer politik att driva än bara slakt utan bedövning.

Anf. 37 ELIN NILSSON (L):

Fru talman! Jag är inte den första som säger detta i talarstolen i dagens debatt, men Sverige är och ska vara ett föregångsland när det gäller djurskydd. Vi ska tala med klar stämma i EU. Djurskyddet måste stärkas i hela unionen och även på internationell nivå.

Att ta väl hand om djuren är en värdeomätare på hur det är ställt i ett samhälle. Ett starkt djurskydd ger inte bara djuren drägliga livsvillkor, utan det ger oss hälsosam mat och är en viktig pusselbit i att mota antibiotikaresistensen i grind. Frågan om djurskydd är långtifrån ny. Sverige fick sin första djurskyddslagstiftning i mitten av 1800-talet.

Fru talman! I det betänkande vi nu debatterar finns mycket som jag skulle vilja fokusera på och lägga tid på, men jag väljer att lägga min tid på minkuppfödningen – eller pälsindustrin, om man så vill. Om jag är rätt underrättad har det funnits pälsfarmer i Sverige i drygt hundra år. Att hålla djur på en liten ytan enbart för deras päls skull är enligt min mening fel och har ingen plats i ett modernt samhälle. Redan 1995 lämnades den första folkpartistiska motionen med en hemställan om att förbjuda pälsuppfödning i bur in i riksdagen. En ny lagstiftning 2001 gjorde att alla rävfärmer i Sverige successivt stängdes, och den sista chin-chillafarmen i Sverige stängdes 2014.

När det gäller minkuppfödning har djurskyddskraven stegvis skärpts, men Sverige har inte varit det mest ambitiösa landet i Europa. Men nu ser vi faktiskt slutet även på minkuppfödningen. I årets budgetproposition avsätts 180 miljoner till frivillig avveckling av minkfarmer under detta och nästa år, och det ska ske planerat och ordnat. Stödet kommer att betalas ut till företag som frivilligt avvecklat sin verksamhet. Regeringen har även meddelat möjligheten att införa ett förbud om

avveckling inte sker frivilligt. Branschen har redan meddelat att det är troligt att den sista minkfarmen stängs innan årets slut.

Fru talman! Människan har i alla tider hållit djur för matens, ullens och skinnets skull. Med detta följer ett ansvar för djurens välfärd. Att ta ställning för en avveckling av minknäringen handlar inte om att vara emot djurhållning; det handlar om djurskydd. Det betyder att en del djurhållning helt enkelt måste avvecklas för djurens skull, och så kommer nu att ske.

Fru talman! Jag tänker inte stå här och ta åt mig hela äran för detta, absolut inte. Frågan har drivits av många i och utanför politiken under lång tid. Men just nu är det faktiskt Tidöpartierna som styr landet och levererar politiken som gör att minknäringen kommer att avvecklas. För mig är detta en liberal seger och en seger för det sunda förnuftet och ett bättre samhälle. Men framför allt är det en seger för djurvälståndet. Detta om något visar på ett engagemang i djurrättsfrågan. Det spelar roll vilka som styr Sverige.

(Applåder)

Anf. 38 KAJSA FREDHOLM (V):

Fru talman! År 2019 fick Sverige en ny djurskyddslag. Den nya lagen innehåller framför allt tydliga skrivningar om vad som anses vara naturligt beteende för ett djur som hålls i fångenskap och att djuren ska ges möjlighet att agera utifrån det beteendet. Trots det fortsätter Sverige att tillåta att honor hålls i bur för äggproduktion, och vi får alltför ofta läsa om missförhållanden inom svensk kycklingindustri. Djurskyddslagens skrivningar om djurens rätt till naturligt beteende räcker uppenbarligen inte till.

Vänsterpartiet anser att det är hög tid att förbättra djurskyddspolitikerna så att den i högre grad baseras på respekt för djuren. I vår motion om djurskydd från 2022 går det att läsa mer om våra förslag.

Fru talman! I dagens debatt kommer jag att fokusera på missförhållanden inom kycklingindustrin. Det pågår tyvärr ett systematiskt djurplågeri i flera av Sveriges kycklingfabriker. Jag ska ge några exempel. SVT:s *Uppdrag granskning* granskade i ett reportage förra året förhållandena inom aveln i svensk kycklingindustri. I reportaget framgick att ett multinationellt företag trots påpekade brister från länsstyrelsen snurrade och trampade ihjäl djur som var vid medvetande.

Organisationen Djurens Rätt kartlade förra året kontrollerna som gjordes hos de fyra största kycklingfabrikerna i landet. Man gick igenom de kontrollrapporter som gjordes av Livsmedelsverket och länsstyrelserna. Kartläggningen visade att det vid hela 60 procent av kontrollerna upptäcktes stora brister. Samtliga kycklingfabriker hade problem med klämda vingar och huvuden, hög dödlighet i transporter och frätskador från avföring.

Det konstaterades att den vanligaste djurskyddsbristen för kycklingar förra året var en hög andel frätskador under kycklingarnas fötter och uppfläkt hud ned till muskulaturen. Detta innebär såklart ett stort lidande

då kycklingarna befinner sig i en så smutsig miljö att det orsakat skador under deras fötter. Ändå har de transporterats till slakteriet där de har tvingats sitta i transportburar under flera timmar.

Ett annat problem är att man använder sig av fram-avlade turbokycklingar, kycklingar som är avlade för att så snabbt som möjligt få stora bröstmuskler för köttproduktion. Deras slaktålder är normalt 35 dagar, men de växer så snabbt att de får ont och blir sjuka och dör i förtid.

Det här är några exempel på vad som förekommer inom svensk kycklingindustri.

Vi i Vänsterpartiet anser att rådande missförhållanden inom svensk kycklingindustri måste åtgärdas så snart som möjligt. De brister som har uppmärksamats i djurvälstånd tyder på att problemet är strukturellt. Det räcker alltså inte att ansvariga chefer på avslöjade företag avgår.

Vi har i vår budget föreslagit ett ökat anslag med 100 miljoner kronor för att utöka länsstyrelsernas djurskyddskontroller. Det är ett steg i rätt riktning för att stärka djurvälståndet inom kycklingindustrin bland annat, men det är inte tillräckligt. Det behövs även stärkta krav på bättre förhållanden.

Det behövs fler åtgärder för att förbättra kycklingarnas möjligheter att bete sig naturligt och slippa lidande. Exempelvis bör man se till att kycklingarna ska ha tillgång till en större yta, införa ett förbud mot turbokycklingar och införa förbättrade bedövningsmetoder och förbättrade möjligheter till ett naturligt beteende och utevistelse.

Vänsterpartiet anser att det är hög tid att Sverige nu tar steg för en starkt djurvälstånd och för en minskad industriell kycklingproduktion. Regeringen behöver genom praktisk handling åtgärda de problem och lidanden som blir allt tydligare för varje år som går.

Fru talman! Slutligen yrkar jag bifall till reservation 2.

Anf. 39 STINA LARSSON (C):

Fru talman! Djur ska ha det bra och skyddas från lidande. Tyvärr är det inte så överallt i dag, och därför är det viktigt att vi har denna debatt om djurskydd. Djur ska så långt som möjligt kunna få utlopp för sina instinkter och kunna utföra sitt naturliga beteende.

Sverige ligger långt framme inom djurskydd, smittskydd och djurhälsa. Exempelvis får grisarna röra sig fritt och ha knorren kvar, och smågrisarna får stanna kvar hos suggan längre här i Sverige än i övriga Europa. Vi har också Europas friskaste djur, vilket minskar djurens behov av antibiotika. Den som har kommit i kontakt med en hund i Sverige behöver inte heller vara orolig för rabies.

Det goda svenska djurskyddet lönar sig – för djuren, för miljön och för folkhälsan, men tyvärr inte alltid för den svenska lantbrukaren. Det kostar nämligen lite mer att låta kycklingarna och grisarna få mer utrymme att röra sig på och att låta korna komma ut på sommaren.

Sverige är ett föregångsland på många områden inom djurskydd, och vi vet att djurens välbefinnande garanteras främst genom lantbrukarens kompetens och hur väl produktionssystemet möter djurens behov. Jag och Centerpartiet tycker att de svenska bönderna ska få goda villkor så att de kan fortsätta producera mat med världens bästa djurskydd.

Det var en stor besvikelse när länderna inom EU inte lyckades komma överens om nya lagar för djurhållning. Det som presenterades var ett urvattnat förslag om djurtransporter. I stället för de maximala åtta timmar som Sverige har som regel för transport av djur till slakt, föreslås nu nio timmar – som kan bli ännu fler timmar i bil för djuren om chaufförerna behöver ta pauser.

Varje år transporteras omkring 1,5 miljarder djur antingen inom EU eller mellan EU-länderna. Ofta är förhållandena minst sagt ovärdiga, och ibland är djuren helt utan mat och vatten. Det finns redan regler och lagar för dessa djurtransporter, men problemet är att de inte följs ordentligt. Det måste det bli ändring på. Därför behövs det ett minimibelopp för böter som kan utdelas inom EU när någon bryter mot djurskyddslagen.

EU borde alltså bli mer svenskt när det gäller djurhållningen. Våra lantbrukare tar hand om sina djur och vet att det är en god investering som ger hög kvalitet på vår mat. Det ger också friskare djur med låg användning av antibiotika. Centerpartiet vill införa bindande krav på minst 50 procents reduktion av mängden antibiotika som ges till lantbruksdjur, med undantag för föregångare som Sverige, samt att EU driver på för ett globalt Parisavtal om antibiotikaanvändning.

EU måste också stoppa stympningen av djur som görs helt i onödan runt om i Europa. Det är helt absurt att en lantbrukare i Belgien kan beställa en maskin på nätet för under en tusenlapp och sedan börja kapa näbbarna på sina kycklingar. Vi vill i stället ställa krav på åtgärder som tillgång till strö och sysselsättning och optimal belysning, fodersammansättning och skötsel av ströbädden som gör att kycklingar hackar mindre på varandra.

Fru talman! Jag och Centerpartiet vill införa ett totalförbud mot rutinmässig svanskupering av grisar och ett totalförbud mot näbbtrimning av kycklingar inom EU. Det är dags för EU att anpassa sig till den svenska lagstiftningen och sluta stympa dessa djur.

Fru talman! Vi har också under flera år haft en diskussion och debatt kring veterinärbristen i Sverige. Vi vet att det är brist på veterinärer, särskilt i de mer glesbefolkade delarna av landet. Det kan leda till dålig tillgång till veterinärvård och höga kostnader för lantbrukare och djurägare. Vi ser även att allt fler skaffar djur, men om djursjukvården inte efterföljer behovet blir detta en smärtsam och livshotande konsekvens.

Sverige har i dag för få svenska utbildningsplatser för veterinärer, samtidigt som regelverket försvårar att ta in ej svenskspråkig personal från utlandet. Att ha utländsk arbetskraft har räddat många djurliv i Sverige och kommer att fortsätta göra detta, då situationen ser ut som den gör. Orimligheten talar för sig själv när

branschen i dag rekryterar fler svenskar som studerat till veterinär utomlands än svenskar som utbildats vid SLU. Det råder en stark obalans i utbildningssystemet som måste ställas till rätta.

Veterinärområdet har utretts många gånger, och jag och Centerpartiet anser att det är hög tid att föra fram nya åtgärder. Några av våra förslag är att låta fler djurskötare avlasta veterinärer och se till att det blir fler utbildningsplatser för just djurskötare samt att öka stödet för jourhållningen till distriktsveterinärerna och förändra kravet på att journaler endast ska skrivas på svenska och dessutom att öka det internationella samarbetet inom utbildningsväsendet för veterinärer för en bättre samverkan mellan de europeiska länderna.

Veterinärbristen drabbar också allmänheten i form av försämrat smittskydd och sämre förutsättningar att producera mat. Den ökar också sårbarheten vid kris och krig.

Jag vill därför yrka bifall till reservation 8.

Fru talman! Den senaste tiden har debatten gått het om förbud eller inte förbud mot kamphundar. Det är egentligen inte så konstigt, för det väcker känslor när människor och djur blir bitna och utsatta av hundar.

Vad ska vi göra för att stoppa detta? Ska vi förbjuda vissa hundraser som man har gjort i Norge och Danmark? Nej, det tycker inte jag. Förbud brukar sällan bidra till en lösning. I stället är kreativiteten stor, och man rundar problemet; i vårt grannland Danmark förekommer det fortfarande att människor blir bitna av hundar, trots ett förbud. Statistiken från den svenska polisen visar att det är många blandrashundar som blivit omhändertagna efter olika tillbud, inte enbart kamphundar.

Det behövs därför tydligare krav på våra uppfödare. Det är inte rimligt att alla olika hundraser ska koras med varandra och att vem som helst ska kunna köpa en sådan valp. Det finns i dag regler och riktlinjer kring hur hundar ska hållas, och det är naturligtvis viktigt att dessa följs.

Viktigast för att komma till rätta med hundattackerna är att vi ställer krav på hundägaren. Det finns i dag bra information för nya hundägare som behöver stöd när de ska välja hundras. Kennelklubbar och föreningar arrangerar utbildningar och informerar för att beskriva ansvar och arbeta förebyggande.

Länsstyrelserna behöver ha snabbare tillsyn och hantering av ärendena för att kunna beslagta hundar eller delge krav på munkorg eller koppeltvång. Tyvärr används hundar ibland i kriminella sammanhang, och myndigheterna har svårt att komma i kontakt med hundägare som gör sig oanträffbara. Polisen behöver därför involveras på ett effektivt sätt. Om en hundägare vid upprepade tillfällen låter sin hund attackera andra människor bör hunden avlivas.

Att ha hund innebär för många en stor glädje och frihet i livet. Med denna frihet kommer också ett ansvar att se till att hunden mår bra och att den inte attackerar vare sig människor eller andra hundar, oavsett vilken ras det är. Det är oftast hundägaren som är problemet, inte hunden eller rasen.

Avslutningsvis vill jag säga att Sverige är ett föregångsland på många områden inom djurskydd. Jag och Centerpartiet vill säkerställa en hög nivå på djurskyddet även utanför vårt lands gränser genom att driva på andra länder i EU. Det behövs särskilda insatser för att öka andelen veterinärer som jobbar med lantbruksdjur, och vi behöver se till att den lagstiftning vi har kring djurskydd efterlevs på ett bra sätt.

Centerpartiet kommer att fortsätta driva på i djurhållningsfrågorna lika envist i Sverige som i Europaparlamentet.

Anf. 40 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! I den här debatten diskuterar vi djurpolitik. Det är en fråga som engagerar, inte minst i mitt eget parti.

Vi i Miljöpartiet bygger vår politik på tre solidariteter: solidaritet med alla människor, både nu och i framtiden, solidaritet med naturen och solidaritet med djuren. Vi menar att djuren ska ha rätt till sina liv, till bra liv, oavsett nytta för oss människor. Djuren ska inte få finnas till enbart för vår skull.

Fru talman! Vår ideologi är dock långt ifrån avspiegad i verkligheten. I det sätt som vi människor har valt att agera på dominerar idén att människan står över alla andra. Som ett slags Guds skapelse har vi tagit oss rätten att reducera ekosystem till resurser och djur till enheter. Detta övertramp har vi inte bara råkat göra här och var, utan vi har satt det i system.

Vi har satt förtrycket av icke-mänskligt liv i system för att systematiskt krama ur pengarna ur livet – både individerna och livets väv som bär upp ekosystemen, djur efter djur, art efter art. Det blir så när vi i grunden tillämpar kapitalism som dominerande sätt att organisera ekonomin i kombination med ekonomisk tillväxt.

Vi omvandlar effektivt levande ekonomi till död ekonomi, och den döda ekonomin har krav på sig att växa för varje år. Resultatet är att 97 procent av jordens biomassa på land utgörs av domesticerade däggdjur som vi människor äter. Bara 3 procent utgörs av de vilda djuren. Resultatet är att 75 procent av jordens landyta har omvandlats för att vi ska kunna odla mat, också åt de djur som vi i vår tur äter. Ändå, fru talman, finns det en utbredd hunger i världen.

Resultatet är att vi lever både i en artkris och en klimatkris, med stora risker för kommande pandemier på grund av vårt sätt att producera föda för människor. Det är oetiskt, det är ineffektivt och det kommer att kosta mycket.

Vi måste tänka om. Kanske är det inte via mer konstgödsel, mer bekämpningsmedel och fler och större djurindustrier som vi löser hungern. Vi behöver jobba med naturen i stället för emot den, och i detta ingår delar som regenerativt jordbruk, att öka och gynna det småskaliga, lokalproducerade och ekologiska samt att göra ett proteinskifte där växtbaserat kan få bli norm.

Fru talman! Kanske är det någon här i kammaren eller någon som lyssnar som har hört nyheten att den vanligaste fågeln i Sverige, lövsångaren, har minskat i

antal. Det är inte första året det sker, utan det har hänt många år i rad. Men faktum är att det inte är den vanligaste fågeln i Sverige, utan det är kycklingen.

Varje år avlivas över 100 miljoner kycklingar, och det är bara ett av många skrämmande exempel på att naturen krymper och de vilda djuren blir allt färre samtidigt som exploateringen och industrialiseringen expanderar.

Vi har precis haft påskledigt, och många har säkert dekorerat sina hem med små söta kycklingar som pyntas omsorgsfullt. En prydnadskyckling får mer och större omsorg än en levande kyckling.

Fru talman! Kycklingindustrin har inte mycket med god djurhållning att göra. Det är en industri som inte tar hänsyn till att varje kyckling är en levande och kännande varelse. Den genomsnittliga svenska kycklingfabriken har ungefär 100 000 kycklingar per uppfödningssomgång, vilket är högre än genomsnittet i de flesta andra EU-länder. De svenska kycklingarna föds upp i industriella processer utan möjlighet att träffa sina mödrar eller andra vuxna individer.

Majoriteten av producenterna i Sverige är medlemmar i Svensk Fågel, som tillåter en mycket högre täthet av kycklingar, upp till 25 kycklingar per kvadratmeter. Det är alltså trängre än för de hönor som sitter i bur inom äggindustrin och liknar de förhållanden som kycklingar har i andra länder.

Fru talman! Kycklingens liv ser ut så här: Efter att de har blivit kläckta sorteras de döda och skadade kycklingarna vanligtvis ut för avlivning, och detta gör man delvis för att undvika kannibalism på grund av att det råder brist på föda.

Den absolut största majoriteten av de kycklingar som föds upp i Sverige är avlade för att växa extremt snabbt, så kallade turbokycklingar. Från det att de föds lever de med konstant smärtsam växtvärk, för att kunna ge maximalt till köttproduktion. För kycklingen innebär detta förstås stor smärta, sjukdom och förtida död.

Fru talman! En svensk studie från 2007 visar att ungefär 90 procent av kycklingarna hade nedsatt rörelseförmåga, vilket antyder att de har smärta och svårigheter att gå på grund av sin tunga kropp och snabbväxande natur. De svenska turbokycklingarna lever sina liv i enbart 35 dagar innan de slaktas. Många kycklingar dör dock före den åldern, om man nu kan kalla 35 dagar ålder, på grund av sjukdom, stress och benproblem.

Transporterna av de kycklingar som överlevt är också en dödsfälla, där cirka 150 000 kycklingar dör varje år i Sverige, vilket är högre än för andra djurslag. Om kycklingen överlever transporten är det dags för slakt. Då bedövas de antingen med el eller med koldioxid. Om de ska bedövas med el hängs de upp och ned vid fullt medvetande och doppas i ett elbad. Detta är obehagligt och smärtsamt, och det innebär också en stor risk för att kycklingarna inte får den bedövning som de ska ha enligt lag.

Nu har vi bara pratat om kycklingarna, men föräldrarna till turbokycklingarna lider av samma biologiska

fängelse. För att de inte ska dö i förtid får de leva med konstant hunger, alltså systematisk svält.

Fru talman! Jag ska nu gå över till äggen. Det äts rekordmånga ägg under påsken. Trots att den djurskyddslag som antogs av riksdagen 1988 innehöll ett tydligt krav på att inga hönor ska sitta i bur efter 1998 sitter i dag fortfarande cirka 200 000 hönor i bur i Sverige. Ytan per höna är mindre än de A4-ark där våra anföranden ryms. Hönan kan inte sträcka ut sina vingar ordentligt.

Fru talman! Det behöver inte vara så här. Framtida generationer kommer antagligen att läsa om detta med fasa i historieböckerna. Det går att föda upp kycklingar utan detta enorma lidande. Detta är en extremavel som måste förbjudas. Det finns alternativa raser. Dessutom måste kycklingarna få större utrymme och möjlighet till utomhusvistelse.

Vad gäller burhållning av djur måste det till ett totalförbud. Samma saker som man har argumenterat för tidigare här vad gäller mink måste också gälla för hönorna.

Fru talman! Jag kommer nu att övergå till en punkt inom djurpolitiken där det har rätt enighet inom svensk politik fram till mycket nyligen, då regeringens senaste budget lades fram. Det handlar om de plågsamma djurförsöken. Djurförsök är ett föräldrat och riskfyllt sätt att ta fram mediciner, läkemedel och andra produkter, och därför har 3R-center jobbat med att fungera som ett nav, sprida information och främja forskning utan djurförsök. Den nuvarande regeringen har dock valt att i sin budget slopa den statliga finansieringen, och antalet personer som jobbar med detta har minskats från tolv till tre anställda.

År 2021 rapporterades 243 009 djurförsök i Sverige enligt EU:s definition, som innefattar de mest grava fallen, alltså särskilt lidande för djur. Det är svårt att ta in att det handlar om så många djurförsök där särskilt lidande ligger bakom. Jag måste tro, fru talman, att varken forskare, företag eller politiker egentligen vill utsätta djur för onödigt lidande. Det hoppas jag. Det är därför viktigt att övergå från djur som testmodeller till andra mer träffsäkra modeller som inte innebär ett stort lidande.

Fru talman! Djurpolitik är ofta ett lågt prioriterat ämne i rikspolitiken. När det tas upp är det på grund av olika skandaler som seglar upp. Då ger politiker och partier lite förvånat och yrvaket kommentarer, gång efter gång. Vi har hört flera sådana fall. Det har handlat om kamphundar, turbokycklingar med mera. För Miljöpartiet behövs inga skandaler för att vi ska veta att djurskyddet är en fråga som måste prioriteras högre. Vi blir inte förvånade, och vi glömmer inte bort skandalerna. Vi ser det för vad det är: ett systemfel.

Miljöpartiet ser godtyckligheten och olikheten vad gäller tillsyn av djurskyddet i Sverige, och det är därför som vi verkar för en djurskyddsmyndighet. Den skulle få ett tydligt uppdrag att verka för förbättrad djurväl-färd genom bland annat regelutveckling och att öka kunskapen om djurskydd och djurhållning. I dag är det Jordbruksverket som är ansvarig myndighet, men

djurskydd är mer än enbart en jordbruksfråga. Djurskydd bör behandlas som en fråga i sin egen rätt, och därför bör djurskyddsfrågorna för viltlevande djur såväl som för djur som hålls av människan samlas under en ny djurskyddsmyndighet.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga något om de vilda djuren. I 1 kap. 2 § djurskyddslagen anges att lagen enbart avser djur som hålls av människan. Det betyder – och det här är det inte så många som känner till – att de vilda djuren i dag inte omfattas av lagen. Den rör villkor för försäljning, skada och transport. Här har andra länder som Norge, Storbritannien, Finland och Polen kommit mycket längre. Miljöpartiet menar att vi också bör jobba för att inkludera de vilda djuren i den svenska djurskyddslagen.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.52 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 5 Statsministerns frågestund

Kostnaderna för regeringens klimatpolitik

Anf. 41 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! De senaste åren har varit tuffa för svenska folket. Det har varit pandemi och sedan krig i vårt närområde som skapade en kostnadskris som gröpt stora hål ur svenska folkets plånböcker. I det här läget behöver vi göra allt vi kan för att undvika nya kostnadschocker.

Klimatpolitiska rådet konstaterar att regeringens klimatpolitik kommer att öka de samhällsekonomiska kostnaderna med rekordhöga böter för skattebetalarna när vi inte når våra klimatmål och kraftiga pålagor för dem som är beroende av bilen för att vi snabbt behöver få ned utsläppen.

Nu sitter man givetvis i Regeringskansliet och funderar på hur vi ska hantera den här situationen för att inte skapa en ny kostnadschock för svenska folket. Det är sju av åtta riksdagspartier som står bakom det klimatpolitiska ramverket och de mål som vi har satt upp för Sverige. Regeringen har själv arbetat med de mål som finns i EU. Därför behöver regeringen ha en politik för att nå våra mål och undvika nya kostnadschocker.

Det jag vill säga är: Jag finns här. Vi socialdemokrater finns här. Socialdemokraterna och Moderaterna är två partier som brukar kunna komma överens om stora viktiga frågor, som när du och jag samarbetade om till exempel Natoansökan.

Min fråga till Ulf Kristersson är därför: Är du beredd att sätta dig ned tillsammans med oss socialdemokrater och ta gemensamt ansvar för att vi ska kunna nå våra klimatmål och undvika en ny kostnadschock för svenska folket?

(Applåder)

Anf. 42 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först vill jag hålla med om att det har varit tuffa år, och vi är fortfarande i en tuff situation. Regeringen ärvde tvåsiffriga inflationstal från den förra regeringen. Det är det värsta som vi har haft på många år. Vi var på allvar oroliga för att vi skulle gå in i en 90-talsliknande situation med hög inflation, höga räntor och ständiga nya kostnadskriser.

Det är väl känt att vår främsta ekonomisk-politiska uppgift har behövt vara att bekämpa inflationen och besegra inflationen så att vi kan använda styrkan i de svenska statsfinanserna till att investera i framtiden. Jag delar i varje fall delar av beskrivningen.

När det gäller energipolitiken lägger vi om den samlade svenska energipolitiken. Om man inte har en energipolitik har man inte en klimatpolitik. Jag vet att de som talar mest om klimatet vill tala minst om energin. Det beror på att de sällan är eniga om energipolitiken.

I 40 år har kärnkraftsfrågan paralyserat svensk politik och gjort att vi knappt har haft någon enda regering som kunnat enas om att bygga ut den fossilfria energin i den omfattning som krävs för att klara av Sveriges åtaganden.

Att bli av med oljan var en rent ekonomisk fråga i början av 70-talet. Sedan blev det en klimatfråga. Nu är det också en säkerhetspolitisk fråga.

Det vi nu gör är att vi säkrar våra möjligheter till elektrifiering genom att göra dubbelt så mycket elproduktion i Sverige som tidigare. Vi kan då elektrifiera både vägtransporter och industriprocesser, och vi kommer då att klara våra klimatåtaganden.

Att lägga alla ägg i bara reduktionsplikten var en återvändsgränd. Jag är glad att nästan alla partier har övergett den återvändsgränden och lämnat den till sitt eget öde.

Anf. 43 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det var inte riktigt svar på frågan. Vi har här i riksdagen sju av åtta partier kommit överens om det klimatpolitiska ramverket och de mål som finns i det ramverket. Ulf Kristersson har själv suttit i Bryssel och förhandlat om de klimatmål som finns på EU-nivå.

Här varnar nu ert eget expertorgan Klimatpolitiska rådet för att det kan bli väldigt dyrt för svenska folket om inte regeringen vidtar åtgärder för att nå målen.

Man konstaterar att den klimathandlingsplan som finns inte räcker för att nå målen vare sig 2030 eller 2045.

Man kritiserar dessutom regeringen för att göra precis det som Ulf Kristersson nu gör, att bara tala om en enskild fråga, nämligen kärnkraft. Det är just att ha ett för snävt fokus, och man kommer inte att nå målen.

Min fråga kvarstår: Är Ulf Kristersson beredd att samarbeta med mig och Socialdemokraterna för att undvika en kostnadschock för svenska folket och nå de klimatmål som våra ungdomar förtjänar att vi ska ta på allvar?

(Applåder)

Anf. 44 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först till frågan om Klimatpolitiska rådet. Dess uppgift är att granska och kritisera. Det granskade och kritiserade livligt också den förra regeringens politik. Det kommer alltid att finnas saker att både granska och kritisera.

Vårt utpekade mål är att klara den långsiktiga energiomställningen så att vi klarar de långsiktiga klimatpolitiska målen. Detta är den första regering i modern tid som skapar trovärdiga förutsättningar för det.

Jag samverkar som bekant mycket gärna. Kan vi göra fler saker över blockgränserna och skapa den stabilitet som näringslivet vill ha i energiförsörjningen är ingen gladare än jag. Jag vet också att ni har deltagit i de energipolitiska samtal som Ebba Busch har haft.

Om det är så att även Socialdemokraterna vill förbinda sig till att ha långsiktig kärnkraft som basen bredvid vattenkraften i svensk energiförsörjning är ni mycket välkomna. Vi kan dessutom fortsätta att bygga ut den havsbaserade vindkraften. Regeringen har gjort mer på åtta månader än vad ni gjorde på åtta år.

Kan vi enas om detta är ni mycket välkomna.
(Applåder)

En ny konstillhörighetslag

Anf. 45 LINDA LINDBERG (SD):

Herr talman! Två riksdagspartier har gått fram med en lagstiftning som kan leda till enormt stora sårbarheter. Detta görs för att möta en ytterst liten grupp individer som är osäkra i sin könsidentitet. Jag talar alltså om konstillhörighetslagen.

Många aktörer och tunga instanser vittnar om att lagförslaget har stora brister. Polismyndigheten ser behov av ytterligare åtgärder för att stävja risken för att systemet missbrukas i oärliga syften. Riksdagens ombudsmän ställer sig tveksamma till om man kan bortse från risken för missbruk.

Sveriges Kvinnolobby med 47 medlemsorganisationer delar bilden att förslaget kan ha stora konsekvenser för jämställdhetsarbetet i Sverige. Idrottsrörelsen varnar för ojämslida villkor.

Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Brottsförebyggande rådet avstyrker lagförslaget och anser att man bör avvakta med lagstiftningen tills åtgärder sätts in för att undanröja möjligheten till missbruk.

Arbetsförmedlingen lyfter fram att det finns risker som utredningen har identifierat med att personer med ont uppsåt kan ändra sin könsidentitet i olika register för att få tillträde till arenor för personer som man annars inte hade fått tillträde till.

Herr talman! Det är tunga instanser som ser problem med förslaget. Men även tillvägagångssättet är problematiskt. Utskottsinitiativ var inte tänkta att användas på detta sätt – något som också konstitutionsutskottet har framfört. Svaret på frågan om initiativet blir alltid retoriskt: Det vilar på riksdagen.

Men ministern bör väl ändå kunna ha en generell uppfattning om detta att skapa lag utan regeringens inblandning och på vilket sätt det påverkar regeringens arbete? Det gäller särskilt i fall där lagstiftningen anses kunna bidra till ökad sårbarhet, bedrägeri och kriminalitet som regeringen därefter måste ta ansvar för. Detta är också något som strider mot andan i Tidöavtalet.

Vilka faror ser statsministern med det faktum att lagstiftningsprocessen i framtiden allt oftare kan komma att kullkastas av snabba utskottsinitiativ från riksdagen liknande det om konstillhörighetslagen? Och varför ska riksdagen gå omvägen via regeringen när till och med regeringspartier väljer att gå den snabba vägen i utskotten direkt till lagstiftning?
(Applåder)

Anf. 46 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Låt mig först säga att jag har mycket stor respekt för att man kan ha olika uppfattningar i den här frågan. Det här är en komplex social frågeställning som är utredd i omgångar sedan 2014. Alla förstår att frågan har många dimensioner, och alla förstår att den är svår. Man kan ha olika övertygelser och praktiska uppfattningar om frågan. Jag har all respekt för detta; jag vill bara ha det sagt.

För formens skull vill jag också säga att regeringen inte har någon ståndpunkt i frågan som regering, även detta av väl kända skäl. Frågan ligger bokstavligt talat i dag i riksdagens socialutskott. Alla riksdagens partier har att ta ställning till frågan. Det händer – inte ofta men dock ibland – att man väljer den vägen, där en regering inte kan eller vill lägga fram lagförslag men där det finns en tydlig majoritet i riksdagen för att lösa ett problem, med problemets olika komplexiteter.

Om jag ändå tillåts svara för Moderaternas del kan jag säga att Moderaterna sedan 2011, tillsammans med en bred majoritet i Sveriges riksdag, har haft uppfattningen att konstillhörighetslagen, som den heter, från 1972 behöver moderniseras. Det är en mycket bred uppfattning som finns här.

Det handlar alltså om att separera det rent kirurgiska och medicinska från det juridiska. Med modernisering har de flesta avsett detta: Låt oss närma oss de andra nordiska länderna! Alla andra länder i Norden har en sådan här lagstiftning – säkert inte utan diskussion och debatt men utan stora problem som följd.

Om en modernisering kan hjälpa till att lösa ett antal sociala problem för ett antal personer som befinner sig i en mycket utsatt social position har jag stor

respekt för att riksdagens breda majoritet väljer att lösa detta, även på ett sätt där inte regeringen lägger fram en proposition från början.
(Applåder)

Anf. 47 LINDA LINDBERG (SD):

Herr talman! Jag vill ändå påstå att det här är en betydligt allvarligare fråga än vad statsministern vill göra gällande. Inte nog med att vi med lagförslaget öppnar upp för att kriminella ska kunna undanröja sin identitet genom att byta personnummer, eller samordningsnummer för den delen, utan professionen är också bekymrad. Den uttrycker en oro för att lagförslaget innebär att det är möjligt att byta kön utan medicinsk diagnos och att vi i och med detta missar möjligheten till en god vård och ett bra stöd. Sverigedemokraterna delar professionens oro.

Vi kommer också att i och med förslaget få ett folkbokföringsregister som bygger dels på det biologiska könet, dels på det kön som någon känner sig som för stunden. Man kan ifrågasätta om vi faktiskt behöver ett sådant register.

Det är i sammanhanget lite delikat att Moderaterna ser det som angeläget att barn och unga ska få registrera sin könstillhörighet lite som de känner och tycker medan den moderata riksdagsgruppen inte får rösta som man känner i frågan.

Jag menar att det fortfarande finns möjlighet att dra tillbaka ärendet. Det är inte heller säkert att vår lagstiftning och vårt folkbokföringsregister här i Sverige ser exakt likadana ut som de andra nordiska ländernas. Därmed blir kanske inte heller sårbarheten densamma.

Tycker verkligen statsministern att detta är det bästa lagförslaget för alla barn och unga som lider av könsdysfori? Det skulle jag vilja veta.
(Applåder)

Anf. 48 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Som jag sa är det väl känt att det finns olika ståndpunkter i frågan, och jag har stor respekt för detta. Men en riksdag måste också kunna gå till beslut om att göra förändringar eller inte göra förändringar. En bred majoritet har under en lång tid velat se en modernisering av lagen.

Jag vänder mig lite emot ledamotens beskrivning. Det har gjorts betydande förändringar sedan ursprungsförslaget. Det är en högre åldersgräns, det är föräldrar som ska lämna in ansökan om det gäller en 16- eller 17-åring, det ska vara läkare eller psykolog som ger ett utlåtande och avgör om personens könsidentitet kan anses vara bestående och det är Socialstyrelsen som ytterst ska pröva om fallet ska godkännas. Det finns inget slarvigt i detta.

Jag tycker att det kanske starkaste argumentet är att vi därmed gör ungefär som likasinnade och närliggande nordiska länder har gjort när de har löst samma komplexa sociala fråga – med respekt för att det finns olika dimensioner när man ska fatta beslut.

(Applåder)

Förändring av sjukförsäkringen

Anf. 49 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Regeringen och Sverigedemokraterna har beställt en utredning för att förändra och försämrat sjukförsäkringen. Utredningen presenterades under veckan.

Vi vet att de förslag från utredningen som ligger på bordet innebär en återgång till en sjukförsäkring som ledde till ett oändligt antal mänskliga tragedier. Svårt cancersjuka blev utförsäkrade. Jag minns Christine Udding, som innan de nya reglerna infördes var en vårdhjärte som arbetade på Kungälvssjukhus med att behandla covidsjuka. Hon blev själv covidsjuk och blev utförsäkrad av Försäkringskassan.

Ett stort antal människor frågar sig om det över huvud taget är värt att leva när man blir svårt sjuk och dessutom förlorar sin inkomst. Det var en sådan sjukförsäkring vi hade före Vänsterpartiets förändringar, som presenterades 2021.

Vi vet redan hur de tidigare reglerna såg ut, så det är ingenting som behöver redas ut. Ingen behöver påpeka i dag hur de såg ut, för vi har redan upplevt de här reglerna. Statsministern är mycket väl medveten om vad de gamla sjukförsäkringsreglerna ledde till.

Min fråga är mycket enkel: Kan statsministern i dag ge besked om att vi ska återgå till det system som skapade en ändlös mängd mänskliga tragedier och öden därför att allvarligt sjuka inte fick de rättigheter som de ska ha?

(Applåder)

Anf. 50 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Som nämndes presenterades en utredning så sent som häromdagen i en ständigt aktuell fråga – sjukförsäkringen. Regeringens mycket formella svar är att vi har tagit emot utredningen och att det pågår en analys av den. Det är inte mer än så, och inte mindre heller.

Det här är en viktig fråga. Jag har själv jobbat med den i många år. Ingen ansvarsfull regering kan bara se på när sjuktalen ökar, för vi vet exakt vad som händer om man då inte gör någonting.

När jag jobbade operativt med dessa frågor kom vi in i ett läge där den gamla socialdemokratiska regeringen med Göran Persson i spetsen hade sett att en dubbelt så hög sjukfrånvaro som i andra länder var något ohållbart. Det är ohållbart, för det urholkar ekonomin, och det urholkar människors förmåga att komma tillbaka till arbetslivet. Det är farligt på alla sätt.

Det var den situationen vi då arbetade med för att få ned orimligt långa och många sjuktal, med all respekt för att människors sjukdomssituation ser olika ut.

Nu är vi inne i en situation där sjuktalen ökar igen. Då vill vi vara förberedda på att titta på hur vi kan möta detta. Med vilka olika insatser, åtgärder och regler kan vi möta en situation så att vi inte om några år igen står i ett akut skede och måste fatta panikartade beslut?

Vi har en dålig vana i Sverige att inse problemen för sent och då tvingas göra saker i panik. Det har

ibland gällt energipolitik, och det har gällt säkerhetspolitik – för att ta ett övertydligt exempel. Låt oss inte låta det gälla också sjukförsäkringens viktiga ekonomiska och mänskliga dimensioner!

Det bokstavliga svaret är alltså att det har kommit en utredning som vi tittar på för att se hur regelförändringarna har påverkat sjuktalen. Utredningen har lagt fram ett antal förslag. Regeringen kommer att analysera dem, och jag lovar att vi kommer att komma tillbaka med vårt resultat till riksdagen.
(Applåder)

Anf. 51 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag noterar att statsministern inte tycker att det är ohållbart att människor funderar på att ta sina liv på grund av att Försäkringskassan utförsäkrar svårt sjuka. Det är andra saker som är ohållbara.

Statsministern påstår nu att han ska analysera detta. Låt mig påminna om att det första den här regeringen gjorde tillsammans med Sverigedemokraterna var att byta ut den utredare som satt med denna utredning innan dess mot en utredare som man visste skulle komma fram till just detta svar eftersom han hade drivit frågan tidigare och krävt detta. Dessutom ändrade man direktiven till utredningen för att komma fram till just detta. Så analys tror jag väl inte riktigt på.

Jag vill än en gång fråga statsministern: Är statsministern redo att fatta ett beslut som innebär mycket stora konsekvenser för människor och deras inkomst när de blir svårt sjuka? Kan han tänka sig att genomföra förslagen i utredningen?

Anf. 52 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Som jag sa analyserar regeringen frågor innan vi bestämmer oss för vad vi vill och vad vi vill söka riksdagens stöd för. Så jobbar alla seriösa regeringar. Man killgissar inte. Man hoppas inte på någonting. Man gör ordentliga analyser: Har vi ett problem? Är det så att sjuktalen ökar? Om de ökar, varför ökar de? I vilken mån har regelförändringar konsekvenser för ökningen? I vilken mån är det helt andra saker som ligger bakom ökningen? Om man inte har någon aning om detta har man heller ingen aning om vart man ska gå.

Det jag på allvar är rädd för är att komma tillbaka till situationen 2004 med fördubblade sjukskrivningstal och människor som glöms och göms i statistik år efter år – en situation med oändliga sjukskrivningar, dubbelt så höga som i många jämförbara länder, och med människor som aldrig kommer tillbaka till arbetsmarknaden. Det är dyrt, och det är mänskligt skadligt. Att komma tillbaka till den situationen tänker vi inte medverka till.

Jag vet att detta aldrig har varit Vänsterpartiets prioritering. Men vi kommer att analysera saken mycket nog innan vi fattar ett beslut.
(Applåder)

Vägkaos och krisberedskap

Anf. 53 ULRIKA HEIE (C):

Herr talman! Vi skriver 2024. Vi har en högteknologisk industri. Vi har haft tre svenska astronauter i rymden. Vi har en högspecialiserad vård i absolut världsklass.

Men vad händer när snön slår till? Kaos – inte bara en gång, inte bara två gånger utan i princip varje gång det snöar lite mer ordentligt. Och det gör det i Sverige. Sverige har vinter. Detta påverkar hela vårt samhälle, och det är därför jag väljer att ställa frågan också till statsministern och inte enbart till infrastrukturministern.

Statsministern sa i sin regeringsförklaring 2022 att man nu tog över efter en regering som inte klarade av att hantera parallella kriser. Då hade det varit ganska rejäla kriser – pandemi och så vidare. Man flyttade till och med frågan om krisberedskap till Försvarsdepartementet, och den fick en egen minister. När snön slog till i går twittrade den ministern om oansvariga medborgare som bytte till sommardäck och inte hade möjlighet att låta bilen stå. Vid Folk och Försvar-konferensen sa han också att nu är det bara att göra. Det visar sig väl nu att det inte är bara att göra. Man måste också veta vad man ska göra.

Det är helt oacceptabelt att varor inte kommer fram, att människor inte kommer fram, att ambulanser inte kommer fram, att man inte har möjlighet att komma till sitt jobb eller sin skola och att företag tappar i konkurrenskraft. Det är ändå en ganska stor kris om man räknar samman vad allt detta handlar om.

Jag vill fråga statsministern vilka åtgärder han avser att vidta för att krisberedskapen i alla delar av regeringen och dess myndigheter ska fungera på ett mycket bättre sätt.

Anf. 54 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag håller verkligen med: Sverige har vinter återkommande. Inte lika återkommande har vi också aprilväder som slår igenom med stora skillnader mellan olika delar av landet med alltifrån sol till rejäla snödrivor. Återkommande har vi även orangea varningar där man verkligen avråder människor från att ge sig ut i trafiken om det inte är absolut nödvändigt. Återkommande händer det också att människor trots allt åker i vinterväglag med sommardäck. Återkommande händer det att utländska långtradare och lastbilar åker i Sverige på däck som inte är anpassade för svenska vägar. Allt detta måste man ta in i beräkningen.

Det som nu sker, inte minst efter händelserna häromdagen på E4 och E20, är att vi tittar väldigt noga på hur samverkan mellan myndigheterna fungerar. Har de det beslutsmandat de behöver? Är stuprören alldeles för starka så att man inte vet vad som ska hända när det inte är uppenbart om det är en olycka eller på väg att bli en olycka?

Vi tittar dessutom på, precis som ministern för civilt försvar antydde, om människor själva följer

rekommendationerna om att inte åka ut över huvud taget och, än viktigare, om de följer det som är mer än rekommendationer om att inte åka på vägar med vinterväglag med däck som är anpassade för sommarväder.

Allt detta tittar vi nu i detalj på. De som följde infrastrukturministerns presskonferens i går och de som har följt kommunikationen från ministern för civilt försvar kan se att vi tar detta på mycket stort allvar. Att det inte är bra nog är solklart, men vi tänker inte hoppa in i slutsatser innan vi vet var det har brustit, om någon har gjort fel och i så fall vem. Men det finns många skäl att misstänka att det finns rejäl förbättringspotential här.

Anf. 55 ULRIKA HEIE (C):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, herr statsminister! Aprilväder vet vi att det kommer med jämna mellanrum. Det är ju också april varje år.

Jag tänker ändå på de delar som regeringen har lyft. Regeringen pekar på enskilda individer som jag upplever inte har åkt ut med sommardäck för att det vore skoj att sladda lite utan som faktiskt har ett yrke, kanske som barnmorska eller något annat, där det är otroligt viktigt att komma till sitt arbete. Jag tycker att man är lite vårdslös med att peka ut enskilda människor som har gjort ett allvarligt försök att ta sig till sitt jobb som oansvariga. Jag uppskattar dock att statsministern inte vill killgissa i den här frågan heller utan verkligen tar detta på stort allvar.

På vilket sätt kommer man att jobba med detta lite mer konkret? Nu ska man titta på om stuprören är för starka. Utredningen från Skåne och E22 visar ju att det inte funkar med samverkan. På vilket sätt kommer statsministern att säkerställa att detta kommer att fungera till nästa vinter?
(Applåder)

Anf. 56 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är precis de analyserna som pågår efter utvärderingen av det som hände på E22 och efter lärdomarna från gårdagen.

Sedan vill jag bara understryka att det inte är oviktigt att en minister påpekar att staten har ett mycket stort ansvar och att myndigheter ska göra sitt jobb. De ska inte bara sköta sitt jobb utan också vara tillräckligt flexibla och beslutskapabla för att lösa närliggande problem och arbeta tillsammans när det inte är helt uppenbart vem som bär ansvaret.

Enskilda människor har också ett ansvar i vårt land. Ibland är det som att svära i kyrkan att påpeka detta: Enskilda människor har ett ansvar. Det enda ministern sa var att han inte ville se att någon i detta vinterväglag med orangea varningar hade givit sig ut på vägen i däck som inte var anpassade för detta. I bästa fall var det ingen som gjorde det. I bästa fall var det inte en enda utländsk långtradare som åkte med däck som inte var lämpade och därmed blockerade trafiken. Men även det vill vi veta.
(Applåder)

Klimatpolitiska rådets analys av klimathandlingsplanen

Anf. 57 DANIEL HELLDÉN (MP):

Herr talman! När Klimatpolitiska rådet nyligen presenterade sin årliga granskning av regeringens klimatpolitik innehöll den inte bara ett totalt underkännande av klimatpolitiken i sak. Rådet slog även fast att regeringens påstående att klimatplanen visar hur Sverige ska nå hela vägen till nettonoll senast 2045 är missvisande och brister i saklighet.

Efter att granskningen presenterats fick klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari svara på kritiken. Hon var, trots att rådet varnade för att Sverige var på en farlig väg, ”inte särskilt orolig”.

Hon sa också att det finns olika åsikter om planen och syftade på Klimatpolitiska rådet – att Klimatpolitiska rådets granskning mest är åsikter.

Även statsministern fick en chans att ge en kommentar till granskningen i Dagens Nyheter. Där sa statsministern att ”det är väl känt att det finns olika åsikter”.

Klimatpolitiska rådet är ett oberoende vetenskapligt expertorgan som har till uppgift att granska om regeringens samlade politik följer klimatlagen och leder mot målen om nettonollutsläpp av växthusgaser år 2045.

Jag vill i dag inte fråga statsministern om regeringens klimatpolitik i sig, utan min fråga till statsministern är om han menar att Klimatpolitiska rådets analyser och beräkningar, gjorda av oberoende experter och forskare enligt vetenskapliga metoder, bara är åsikter.

Anf. 58 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tror att jag nöjer mig med de formella riktigheterna. Klimatpolitiska rådet ska granska och analysera regeringens politik, det är uppgiften, och rådet är nästan alltid kritiskt mot nästan alla regeringar. Det ligger nästan i själva uppgiften.

Det förändrar inte det faktum att man kan tycka olika. Det är helt legitimt att tycka olika. Vi tycker olika, i politiken men också jämfört med Klimatpolitiska rådets grundsyn.

Vi tycker olika om kärnkraftens betydelse för att klara av en fossilfri elektrifiering av Sverige. Det är inte en vetenskaplig fråga; det är en ståndpunktsfråga. Vi tycker att det behövs kärnkraft och mycket mer kärnkraft för att klara av total fossilfrihet så att vi kan klara av hela elektrifieringen av all svensk industri och transport. Där tycker vi olika.

Vi tycker också olika om reduktionsplikten. Numera är det bara Miljöpartiet som står kvar vid den gamla ståndpunkten om reduktionsplikten. Alla andra har ändrat sig på den punkten. Man kan tycka olika där också. Om den enda idé man har är att med höga bensin- och dieselpreiser klara av en enda sak fram till 2030 förstår jag logiken. Vi som vill använda fler verktyg och dessutom nå hela vägen till noll tycker annorlunda, och jag konstaterar att de flesta partier i Sverige i dag

inte längre tycker att reduktionsplikten ska vara det enda ägget i den enda korgen.

Vi tycker olika, men låt oss acceptera det! Det här är politik. Ibland är man i majoritet, och ibland är man i minoritet. Just nu är ni i minoritet med reduktionsplikten.

Nu är det vår uppgift att visa att Sverige kan klara av en fullständig elektrifiering med laddinfrastruktur och dubbelt så mycket elenergi så att vi också klarar av våra högt satta klimatmål.

Anf. 59 DANIEL HELLDÉN (MP):

Herr talman! Jag tolkar statsministerns svar som att Klimatpolitiska rådet ägnar sig åt åsikter.

Det är en otroligt tydlig, skarp kritik av regeringens klimathandlingsplan som läggs fram. Jag skulle i princip säga att Klimatpolitiska rådet säger att regeringens klimathandlingsplan ljuger. För att använda rådets egen vokabulär eller inlindade ord är den missvisande. Regeringen påstår saker i planen som inte kan visas, vilket rådet visar utifrån att det gör en granskning utifrån vetenskapliga metoder och beprövade sätt när det tittar på det här.

Då säger statsministern att man kan ha olika syn på de här sakerna. Rådet säger att planen är osaklig och missvisande och att regeringen använder sig av retoriska grepp i stället för att visa hur någonting egentligen hänger ihop, till exempel när det gäller kostnads-effektivitet. Det saknas analyser, och det saknas strategier.

Återigen: Anser statsministern att det är åsikter som Klimatpolitiska rådet kommer med?

Anf. 60 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Klimatpolitiska rådet ska och får och har som uppgift att recensera regeringen. Det är inte regeringens uppgift att recensera Klimatpolitiska rådet. Det tänker jag inte heller göra.

Vi tar del av alla analyser som görs, från det hållet och från andra håll. Sedan är det vår uppgift att väga samman vad som är den bästa energi- och klimatpolitiken för Sverige och oppositionens uppgift att ifrågasätta den. Så fungerar det i ett seriöst demokratiskt samhälle.

Vår grundläggande syn är att har man inte en stabil energipolitik har man ingen klimatpolitik. Man kommer inte runt detta. Kan man inte visa hur vi ska klara elektrifieringen utan fossila källor har man ingen klimatpolitik i vår tid.

Titta på Tyskland! Man har världens dyraste, finaste elbilar. Om de ska produceras med kol och sedan laddas med koldriven el under hela sin livstid är det en värdelös klimatinvestering.

Vi tänker längre. Vi gör andra vägval. Vi kommer att klara elektrifieringen och därmed våra klimatmål. (Applåder)

Straffsatserna för sexualbrott

Anf. 61 LOUISE MEIJER (M):

Herr talman! I november 2021 dömdes den så kallade Nytorgsmannen för 35 olika sexualbrott, varav 7 våldtäkter. På grund av låga straffskalor och den generösa mängdrabatten stannade straffet vid fem års fängelse.

Nu har Nytorgsmannen blivit villkorligt frigiven från fängelset efter drygt tre år. Hans fängelsestid har i praktiken inneburit att varje brott ungefär motsvarat endast en månads fängelse.

Herr talman! Under tiden i fängelset har Nytorgsmannen brutit mot flera regler. Så sent som i höstas dödsdotade han en kriminalvårdare. Enligt Kriminalvårdens egen utredning har han en hög risk för återfall i generell kriminalitet, en hög risk för återfall i sexualbrott och en hög risk för återfall i partnervåld.

Min fråga till statsministern är vad den moderat-ledda regeringen gör för förändringar för att grova sexualbrottslingar ska sitta längre tid i fängelse.

Anf. 62 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tror att många var mycket upprörda. Ändå måste jag säga detta: Som statsminister kan jag inte gå in på enskilda fall och recensera domar och beslut som har fattats inom nu gällande lagstiftning. Ha respekt för det!

Däremot gör vi ett antal stora förändringar som är viktiga, som påpekas här.

Mängdrabatten måste förändras så att inte väldigt många brott leder till sammantaget väldigt låga straff. Det är det första.

Man måste också kunna döma till livstids fängelse om brotten är upprepade och av en sådan karaktär att de sammantaget utgör en fara för allmänheten även om varje enskilt brott inte skulle leda till livstids fängelse.

Villkorlig frigivning måste förändras, inklusive att det inte kan vara så att villkorlig frigivning ska aktualiseras oavsett om det finns hög återfallsrisk eller inte.

Allt detta är justitieminister Gunnar Strömmer på, nästan dygnet runt. Resultat kommer. (Applåder)

Överskottsmålet och offentliga investeringar

Anf. 63 CAMILLA BRODIN (KD):

Herr talman! Sverige är historiskt sett ett land av samhällsbyggare. På kort tid lyftes vårt land ur fattigdom, och vi kraftsamlade genom såväl offentliga som privata investeringar. Vi byggde en infrastruktur för att bidra till en växande ekonomi. Vi utvecklade välfärden för att människor skulle kunna bo, arbeta och leva i hela landet. Men sedan tog det stopp. I dag är Sverige underinvesterat i det som brukar benämnas samhällsinvesteringar.

För att lösa detta har vi kristdemokrater tagit ställning för att öka takten i de offentliga investeringarna. Vi arbetar nu för att överskottsmålet ska tas bort. Med lånefinansieringar under en bestämd tid frigörs

miljarder till att rusta vägar och järnvägar och till energisystem, försvarsmateriel och krisberedskap. Vi vill bygga Sverige starkt igen.

I tider av oro och osäkerhet behövs en realistisk plan, så min fråga till statsministern är hur han och regeringen tänker kring detta.

Anf. 64 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Regeringen tänker mycket på detta, inte minst finansminister Elisabeth Svantesson.

Det allra första jag måste säga är att kampen mot inflationen ännu en tid är och förblir den viktigaste ekonomisk-politiska uppgiften. Skulle vi misslyckas med den kommer inget av detta som efterlyses att kunna göras. Ha respekt för det! Glöm inte bort 90-talslärdomarna! Om man gör det tappar man helt kontrollen. Då får man inte syssla med någonting annat än bara ekonomi därefter.

Med det sagt håller jag med om att det finns viktiga investeringar att göra. Vi ska kunna använda styrkan i svenska statsfinanser till riktigt samhällslönsamma långsiktiga investeringar i högre utbildning, forskning, digital infrastruktur, fysisk infrastruktur och många sådana saker.

Jag har ändå två varningar.

Man ska inte börja med att se hur mycket pengar man har och sedan sätta sprätt på dem. Vad är riktigt nödvändiga och lönsamma samhällsinvesteringar? Det är det första.

Det andra man bör tänka på är att hela tiden vara så varsam att styrkan i ekonomin behålls inför nästa kris.

Investeringar i infrastruktur

Anf. 65 LOUISE EKLUND (L):

Herr talman! Sveriges inträde i Natogemenskapen ökar vår säkerhet, men det ställer även krav på vår förmåga att bidra till det gemensamma försvaret. Ett aktuellt område är vår infrastrukturens robusthet. Skicket på de svenska vägarna och järnvägarna kan problematiseras. Det gäller både våra östvästliga förbindelser och transporter över Öresund. Sårbarheten är stor med bara en fast förbindelse till vårt Natogrannland Danmark.

Min fråga till statsministern rör därmed behovet av att stärka den svenska infrastrukturen och vidare vilka initiativ regeringen avser att ta för att öka Sveriges möjligheter till gränsöverskridande transporter.

Anf. 66 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag måste först medge att jag verkligen uppskattar att det efter 200 år av allianslöshet nu finns otålighet i att snabbt på allvar bli ett Natoland som tar in allt.

Men jag måste ändå mana till lite tålamod. Det kommer att ta några månader för Sverige att fullt ut bli integrerat in i Natos alla processer. Att fullt ut förstå vad vi bäst bidrar med och exakt var, och vad vi själva måste ändra på för att bidra maximalt, är en uppgift jag

har stor respekt för. Den är politisk, militär och civil, bland annat just i fråga om infrastruktur.

En fråga som nämndes här är om våra infrastrukturrella system – vägar, broar – är anpassade för den uppgift vi kan komma att tilldelas. Den analysen har också redan påbörjats. Trots att jag själv ofta har bråttom vill jag säga att vi ska låta det ta några månader till innan vi fullt ut vet exakt vad Sverige bäst bidrar med och vad vi själva måste anpassa för att kunna bidra som bäst.

Stöd till byggbranschen

Anf. 67 DENIS BEGIC (S):

Herr talman! Den svenska byggbranschen möter för närvarande en av sina största kriser på länge. 630 företag har gått i konkurs sedan augusti 2023, och prognosen för 2024 är att 1 750 företag går i konkurs.

Denna kris har inte bara skapat en ökad osäkerhet för byggföretag utan har också skakat ekonomin i stort. I ljuset av dessa bekymmersamma siffror och risker för en kedjereaktion som påverkar andra sektorer är det viktigt att regeringen agerar för att tillhandahålla stöd för företagen. Det akuta behovet av hjälp till företag och arbetare i byggsektorn är uppenbart. Särskilt småföretag är extra drabbade. Det finns tydliga krav från hela branschen att regeringen ska agera för att lindra krisen.

Därför blir min fråga till statsministern: Vilka konkreta åtgärder överväger regeringen för att stödja företag och anställda i byggbranschen?

Anf. 68 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag måste återkomma till det grundläggande stora problemet, nämligen att en ekonomi med hög inflation och höga räntor i lågkonjunktur alltid kommer att vara tuff för något så känsligt som byggbranschen. Så har det alltid varit, och så kommer det till del också alltid att vara.

Alla förstår att efterfrågan på bostäder kommer att minska när räntorna är höga. Alla förstår att försiktigheten vid nya investeringar kommer att minska när inflationen är hög. Det är därför jag med en dæres envishet säger att detta att få kontroll över den ekonomiska situationen, att få ned inflationen och att beseгра inflationen är en helt överskuggande ekonomisk-politisk uppgift.

Vi är på väg att vinna! Vi är på väg dit nu. Det är en bra signal för dem som ska köpa hus, och det är en bra signal till dem som ska investera i nya byggbolag. Sedan krävs det även politiska förändringar. Där tror vi på att förenkla regler, ta bort byråkrati och göra det enklare och billigare att bygga i stället för att subventionera de system som redan finns.

Klimataktivister och översyn av lagstiftning

Anf. 69 THOMAS MORELL (SD):

Herr talman! Ännu en gång har ett antal aktivister blockerat en viktig väg. Några aktivister klättrade upp

på en portal över riksväg 73. Totalt greps nio personer för sabotage. Stoppet i trafiken varade i nästan en timme, och kön blev ungefär en mil lång.

Det finns uppenbara risker för liv och hälsa när blåljuspersonal hindras från att komma fram. För industrier och andra näringsidkare innebär dessa stopp produktionsbortfall, och för samhället resulterar det här i betydande kostnader.

Kommer ni att verka för en översyn av lagstiftningen och att straffen skärps för de personer som blockerar vägar och därmed stoppar viktig infrastruktur?

Anf. 70 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag förstår den folkliga ilska som skapas när människor tar sig friheter på andra människors bekostnad och gör att deras viktiga uppgifter inte kan fullföljas. Jag förutsätter också att så fort någon gör något på ett sätt som inte är lagligt griper polisen in och flyttar på människor. Det är inte min uppgift att avgöra exakt vilken situation som är laglig och olaglig, utan det har vi rättsvårdande instanser till.

Jag vill inte utesluta att om det är så att man skulle agera på ett sådant sätt som skulle kunna uppfattas som sabotage mot blåljusverksamhet är det extra anmärkningsvärt och extra klandervärt. Det bör också vara förknippat med extra stränga straff. Men det är inte min uppgift att tolka varje enskild situation och vilken lagparagraf som skulle vara tillämplig i den situationen.

Kriget i Gaza

Anf. 71 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! På söndag har det gått sex månader sedan det fruktansvärda kriget i Gaza startade på grund av Hamas fruktansvärda attack. Nu råder svält, död och hunger i Gaza, och ännu har vi inte en svensk regering som kräver permanent vapenvila.

Omvärlden måste nu sätta press på Israel för att få till fred, och nu har FN:s säkerhetsråd äntligen kommit fram till att kräva fred och omedelbart eldupphör i resolution 2728.

Internationella domstolen har varit tydlig med att Israel måste vidta åtgärder för att förhindra folkmord. FN:s särskilda rapportör konstaterar att Israels agerande nu uppfyller kriterierna för att klassas som folkmord.

Nu råder en situation där över 30 000 människor har dödats, tusentals har skadats, bostäder har förstörts i massiv omfattning och FN-anställda och representanter för medierna har dödats. Vad gör den svenska regeringen för att sätta press på Israel så att kriget tar slut?

Anf. 72 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är en helt förfärlig situation i Gaza. Vi ser bilderna varje dag. Det är helt förfärligt.

Sverige står fullt ut bakom de gemensamma europeiska ståndpunkter och krav som har riktats, det vill säga alltifrån en ovillkorlig och omedelbar frigivning

av gisslan, nu på en gång, inga om och inga men, till ett snabbt ökat humanitärt tillträde genom en vapenvila så att man kan få in medicin, mat och andra förnödenheter. Civila ska skyddas bättre än i dag, och vi ska snabbt återkomma till en diskussion om tvåstatslösning. Det är där den gemensamma politiken nu ligger, och där måste den ligga.

Jag har vissa förhoppningar att ett enat Europa tillsammans med USA kan utöva den auktoritet som behövs för att nå målet. Men varje dag man ser bilderna på tv misströstar man och inser att situationen just nu är helt förfärlig. Då är det humanitärt tillträde som är det absolut nödvändigaste.

Höjt lönegolv för arbetskraftsinvandring

Anf. 73 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Herr talman! För en månad sedan ställde jag frågan till statsministern om varför man vill försvåra för Sveriges företagare genom en höjning av lönegolvet för arbetskraftsinvandring till 34 200 kronor. Statsministern menade att han har mött många företagare som tycker att det är ett bra förslag. Själv har jag inte mött en enda. Vidare menar statsministern att lösningen på företagens rekryteringsproblem står att finna bland arbetslösa och dem som lever i utanförskap.

Nu visar det sig i en undersökning från Svenskt Näringsliv att en majoritet av dem som kommer att drabbas av det nya lönegolvet har akademisk examen och att ytterligare en fjärdedel har hög yrkeskompetens. Att säga till näringslivet att de ska ersättas med lågutbildad arbetskraft uppfattas därför som ett hån.

Min fråga till statsministern är därför: Varför lyssnar inte regeringen på den massiva kritik som kommer från Svenskt Näringsliv, Almega, Visita, gröna företagare med flera mot förslaget om höjt lönegolv för arbetskraftsinvandringen?

Anf. 74 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Vi verkar höra helt olika saker. Jag hör en massiv kritik mot en arbetskraftsinvandring som inte längre fungerar. Det kommer hit människor från länder utanför Europa. De kan inte tala svenska och arbetar för löner på 13 000 kronor i månaden. Prata med de poliser som gång på gång upptäcker människor som utnyttjas och missbrukas i spåren av detta!

Vi ska inte heller bortse från det absurda faktumet att det finns gott om människor i Sverige som inte heller talar svenska, som inte har högre utbildning och som borde ta de jobb som finns. Det är alldeles uppenbart att systemet inte fungerar.

Alla vi som tycker att det är bra att man ska kunna komma till Sverige och arbeta i funktioner som Sverige annars inte skulle klara av att utföra har ett ansvar för att se till att det inte missbrukas. Brottsligheten inom arbetskraftsinvandringen har blivit för stor. Det är därför vi stramar åt den.

(Applåder)

Effekterna av preventiva vistelseförbud

Anf. 75 CARL NORDBLOM (M):

Herr talman och statsministern! Regeringen har tagit krafttag mot den organiserade brottsligheten. Förhoppningarna från medborgare, inte minst i de utsatta områdena, är nu stora att detta snabbt ska ge effekt och att tryggheten i samhället återigen kan stärkas.

De preventiva vistelseförbuden har nyligen trätt i kraft. Jag undrar om man redan nu kan se att förbuden har börjat ge resultat.

Anf. 76 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Vi är tillbaka till det där med otålighet och uthållighet. Det handlar om otålighet för att genomföra väl förberedda reformer men också om uthållighet för att inse att det tar tid att nå resultat.

Det kommer att ta tid innan de börjar tillämpas och innan domstolarna fattar sina beslut. Jag har aldrig sagt att det kommer att gå fort att knäcka den organiserade kriminalitet som har vuxit fram under över ett decennium. Vi får ha lite uthållighet när det gäller detta.

Häromdagen var justitieminister Gunnar Strömmer i Rågsved, tror jag att det var. Han fick se de första tecknen på vad vistelseförbud kan betyda och träffade människor som tyckte att det var alldeles utmärkt att få lite andrum när kriminella annars skulle prägla närområdet alldeles för mycket. Tänk på de föräldrar vars barn därmed slipper träffa kriminella människor!

Jag tror att stödet för rätt tuffa tag är som allra störst bland de människor som annars drabbas hårdast av den grova kriminaliteten.

Statlig styrning av sjukvården

Anf. 77 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! Många regioner har det ekonomiskt tungt. Andra regioner har genomfört förändringar som gör att de klarar av dagens utmaningar. Vi kan konstatera att det ser väldigt olika ut i olika delar av landet. Med tanke på dem som har det tufft är det bra att regeringen skjuter till 6 miljarder till sjukvården för att motverka att vårdpersonal sägs upp.

Vi kristdemokrater har länge hävdat att postnumret inte ska avgöra vilken vård man får. Vi är glada över att regeringen har tillsatt en huvudmannaskapsutredning, vars syfte bland annat är att se över om sjukvården ska ha en mer nationell styrning.

Med den utveckling vi ser just nu är frågan: Hur ser statsministern på mer statlig styrning?

Anf. 78 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det var en utmärkt kort sammanfattning av delar av vårändringsbudgeten och delar av regeringsförklaringen. Jag kunde inte ha sagt det bättre själv.

Som statsminister tycker jag exakt som regeringen tycker i de här frågorna, ned till sista kommatecknet. Precis som det står i regeringsförklaringen har det tillsatts en utredning om ett starkare statligt ansvar. Vi

kommer också att utreda i detalj hur det ska gå till och vad som är lämpligt och inte.

Människorna och sjukhusen finns fortfarande på plats. Staten är alltså inte självklart svaret på alla frågor.

Men människor förväntar sig också mer likvärdighet. Då menar vi verkligen hög likvärdighet, det vill säga kvalitet som är god och likvärdig. När det gäller inte minst sjukvård för kvinnosjukdomar, som endometrios eller bristningar efter förlossningar, har jag själv sett att det finns enormt stora skillnader. De är oacceptabla. Vi kommer att föreslå förändringar för att lösa de problemen.

Situationen i vården

Anf. 79 YASMINE BLADELIUS (S):

Herr talman! Krisen i sjukvården är ett faktum. Brist på resurser tvingar fram varsel och nedskärningar samtidigt som vårdplatser står tomma, helt enkelt på grund av att det saknas personal. Priset betalas i dag av de sjuka, som får sämre vård, men också av personalen, som får en helt ohållbar arbetssituation.

Regeringen har aktivt valt att inte kompensera sjukvården för de kostnadshöjningar som Sverige har drabbats av de senaste åren. Och när vi socialdemokrater gång efter annan har föreslagit mer pengar till vården har SD-regeringen prompt sagt nej.

Jag har två frågor till statsministern. Den första är: Ser inte statsministern allvaret i sjukvårdskrisen och hur den kommer att drabba kompetensförsörjningen inom vården på lång sikt?

Den andra frågan är: Tror statsministern verkligen att svensk sjukvård kommer att fungera i händelse av kris eller krig när den inte ens fungerar i dag?

Anf. 80 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Som vi berättade för en tid sedan kommer regeringen i vårändringsbudgeten att anslå 6 miljarder kronor mer till hårt ansatta regioner för att de ska klara sin viktiga verksamhet.

Vi sa då också uttryckligen att vi tar vår del av ansvaret och att vi vet att regionerna både kan och vill ta sin del av ansvaret. Det är de som ytterst lägger sina budgetar. Det är de som bär det faktiska ansvaret. Men vi känner ett stort deltagande i detta och vill medverka till att göra deras uppgift lite lindrigare. Där är vi.

Det var för övrigt jag själv som tog upp det första gången i den här kammaren, i talarstolen här bredvid mig, när jag sa att jag är bekymrad över regionernas ekonomi. Jag har sedan tagit upp frågan gång på gång och landat i slutsatsen att regeringen kommer att anslå 6 miljarder kronor. Det är alltså inte så att vi har drivits fram till detta.

Men om en regering skulle kompensera för all inflation skulle vi få en inflationsspiral, som skulle skada regionerna lika mycket som alla andra.

Invandringen från muslimska länder

Anf. 81 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! I mars greps två så kallade flyktingar i Tyskland för att ha planerat ett terrordåd mot oss här i Sveriges riksdag. Det var ett angrepp som motiverades av att vi i Sverige har yttrandefrihet och att man här får säga sin åsikt, vilket är oacceptabelt för många troende muslimer.

De här personerna vill döda oss för att markera mot värderingar som vi ser som fullständigt grundläggande i fria och demokratiska samhällen. Fallet är ytterligare ett exempel på att integration av invandrare från den muslimska världen ofta är fullständigt omöjlig.

Jag menar att vi måste göra allt för att minimera invandringen från den typen av länder. Håller statsministern med mig om detta, eller tror han att den här typen av problem kan lösas genom så kallad integrationspolitik?

Anf. 82 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tycker att man ska vara varsam med svepande formuleringar om något så otroligt allvarligt som terrorangrepp eller misstänkta terrorförsök. Det här är på allvar på riktigt.

Av många olika skäl tänker jag inte gå in på detaljer. Men den tyska polisen har alltså identifierat personer som de menar hade för avsikt att begå terrordåd mot Sverige.

Det bevisar framför allt att det fanns starka skäl för Sverige att i somras höja terrorhotnivån från tre till fyra.

Terrorbrott är bland det grövsta man kan ägna sig åt i ett samhälle. Att uttrycka sig svepande och generaliserande om terrorism tycker jag är direkt dåligt.

Det finns väldigt många människor av väldigt många olika trosuppfattningar som lever så långt ifrån terrorism man bara kan komma. Var alltså lite aktsam med de orden!

Med det sagt tar vi de hot mot Sverige som terrorismen utgör på extremt stort allvar.
(Applåder)

En förändrad sjukförsäkring

Anf. 83 ISABELL MIXTER (V):

Herr talman! Nu vill regeringen och Sverigedemokraterna återigen införa striktare regler i sjukförsäkringen. Det kommer att innebära en ny utförsäkringsvåg. Det kommer inte längre att vara läkarens bedömning utan regelverk som regeringen har beslutat om som väger tyngst. Återigen ska människor tvingas ta fiktiva hittepåjobb, trots att de är sjuka och läkare har bedömt att de är i behov av sjukskrivning.

När Vänsterpartiets mandat behövdes förbättrades sjukförsäkringen. År 2021 och 2022 infördes lättnader som innebar att fler fick längre sjukskrivningar, fler äldre fick rätt till sjukersättning och färre utförsäkrades.

Nu vill regeringen tillbaka till de regler som gällde tidigare. Trots att det bara har gått en kort period vill man väldigt snabbt dra slutsatsen att detta innebär stora ökningsar. Jag undrar om statsministern har en egen spåkula då han säger att Sverige kommer att få så höga sjuktal. Försäkringskassan säger något annat.

Varför vill regeringen genomföra detta?

Anf. 84 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Man kan tycka olika, men vi kan ha gemensamma fakta. Vi har alltså tagit emot ett betänkande från en utredning som analyserat orsaken till att de svenska sjuktalen nu ökar igen. Vi tar alltså denna fråga på allvar, för vi vet vad som händer om sjuktalen fortsätter öka. Det är dåligt för människor, och det är dåligt för svensk ekonomi.

Vi lärde oss denna läxa 2004, mot Vänsterpartiets uttryckliga ståndpunkt. Vänsterpartiet såg antagligen inte någon gräns för hur många människor som kunde vara sjukskrivna hur länge som helst. Vi ser den gränsen. Det handlar inte om att vara hjärtlös, men det är farligt med höga sjukskrivningstal. Man ska göra vad man kan för att undvika det. Därför bad vi en utredare titta på om de ändrade reglerna också har påverkat sjuktalen.

Nu har vi utredarens analys och förslag till åtgärder. Nu kommer vi att analysera vad som är möjligt och lämpligt att göra i form av politiska reformer.

Problemen i tågtrafiken

Anf. 85 ANNA LASSES (C):

Herr talman och herr statsminister! Jag älskar att åka tåg. Sedan tonåren har jag valt tåget så långt det bara är möjligt, i Sverige, i Europa och i andra delar av världen. Det är klimatsmart och hyfsat tidseffektivt.

Men i Sverige har det under det senaste året blivit rent ut sagt hopplöst. Det är mer regel än undantag med kraftiga förseningar, tåg som ställs in med kort varsel och omledningar med mer eller mindre omöjliga byten på märkliga orter. Det går inte längre att rekommendera folk att välja tåget. Detta är superallvarligt – för alla som pendlar, för industrin och för vårt totalförsvär.

Det finns absolut skäl; det vet vi. Det handlar om personalbrist och underhållsskuld. Min fråga är nu: Vad gör regeringen konkret åt detta?

Anf. 86 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag känner igen mig i detta. Jag satt i somras och väntade i tre och en halv timme på Stockholm C för att åka sträckan Stockholm–Abisko. Några glada medvandrare kom fram och sa till mig: Det känns bra att just du sitter här, för det kanske ökar chansen att detta förbättras inför nästa år.

Fullt så stor makt har jag inte och ska jag inte heller ha. Men jag delar beskrivningen – det är ett ovedersägligt faktum att det är för många förseningar. Som gammal pendlare vet jag också att väldigt många som varje dag pendlar mellan större och mindre städer får sin

arbetsdag förstörd på grund av detta. Det finns alltså mycket att göra.

Vi kommer att återkomma – det är mitt lite mer byråkratiska svar – i infrastrukturpropositionen om ett samlat program för både underhåll och nyinvesteringar, för att förbättra möjligheterna att transportera sig på både vägar och järnvägar.
(Applåder)

Statsministerns frågestund var härmed avslutad.

§ 6 Skatteförfarande och folkbokföring

Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU15
Skatteförfarande och folkbokföring
föredrogs.

Anf. 87 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Det är sannerligen inte varje dag man har statsministerns frågestund som förband till en skattedebatt, men det visar bara hur viktiga skattefrågorna är.

I dag debatterar vi skatteutskottets betänkande *Skatteförfarande och folkbokföring*, som behandlar motioner från den allmänna motionstiden. Ofta ger motionsbetänkanden en déjà vu-känsla och kan upplevas som 90-talsklassikern *Måndag hela veckan*, där huvudpersonen får vara med om att samma händelser utspelar sig om och om igen. Lite så är det här, när samma motioner väcks år efter år.

Till exempel har motioner om synliggörande av arbetsgivaravgifterna på lönebeskedet väckts sedan åtminstone 1985 – så långt tillbaka kan man gå i det digitaliserade riksdagsarkivet. Dessa motioner har väckts uteslutande av borgerliga riksdagsledamöter som har velat öka kunskapen om hur mycket skatt en löntagare egentligen betalar.

Även i årets motionsskörd finns det ett tiotal yrkanden om redovisning av arbetsgivaravgifterna på lönebeskedet. Det är i grunden en demokratifråga, för vet man inte hur mycket skatt man betalar är det svårt att ställa krav när det gäller den välfärd man kan förvänta sig. Att låta människor leva i ovetskap är ett sätt att indirekt öka acceptansen för ett högskattesamhälle.

Undersökningar har visat att 70 procent av löntagarna inte är medvetna om att deras lön är 31,42 procent högre och att skillnaden heter arbetsgivaravgifter. Därför är det positivt att regeringen har tillsatt en utredning om skyldighet för myndigheterna att redovisa arbetsgivaravgifterna på lönebeskedet. Privata företag ska dock inte tvingas till detta då det kan innebära ökad administration och därmed ökade kostnader. Men många företag väljer redan i dag att helt frivilligt redovisa arbetsgivaravgifterna på lönebeskedet för att öka förståelsen för de totala lönekostnaderna för de anställda.

Herr talman! I Socialdemokraternas reservation uttrycks besvikelse över att utredningen avseende exitskatt – eller, med andra ord, ett nytt system för en

effektiv kapitalbeskattning av fysiska personer som flyttar ut och upphör att vara obegränsat skattskyldiga i Sverige eller som enligt ett skatteavtal får hemvist i en annan avtalsslutande stat – har lagts ned. Detta är helt i linje med regeringens intention att skatteregler ska förenklas men inte försämrass.

De som däremot är glada över regeringens beslut, som för övrigt fattades redan hösten 2022, är de som minns hur det gick förra gången när den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen försökte införa en exitskatt 2017. Det förslaget, som var baserat på en promemoria från Skatteverket, var helt ogenomtänkt och fick massiv kritik, bland annat för att Skatteverket inte hade beaktat hur företaget skulle slå mot svenska företag, alltså samma företag som skapar jobb och genererar skatteintäkter. Detta olyckliga förslag skulle i många fall omöjliggöra generationsskiften i fåmansföretag, försvåra kompetensförsörjningen för svenska företag, öka den administrativa bördan och leda till ökad osäkerhet.

Den kraftiga kritiken resulterade i att dåvarande finansminister Magdalena Andersson drog tillbaka förslaget 2018. Det är således verkligen inget att sörja över att utredningen lades ned även den här gången.

Det är nämligen inte så att kapitalvinster inte beskattas i dag, tvärtom. Enligt dagens regelverk har Sverige rätt att beskatta sådana vinster när de realiserats upp till tio år efter att en svensk flyttar ut. Detta måste dock regleras i det skatteavtal som Sverige har med respektive land.

Herr talman! Jag tror att vi alla här i kammaren är eniga om att bedrägerier ska bekämpas – bedrägerier mot äldre, telefonbedrägerier, välfärdsbedrägerier och skattebedrägerier. Många av dessa bedrägerier har blivit möjliga för att vi har en bristfällig folkbokföring.

Listan på brott som möjliggörs av felaktig folkbokföring är lång och omfattar alltifrån människohandel till miljöbrott. Därför är det positivt att regeringen i slutet av december 2023 tog nästa steg i genomförandet av en folkräkning och gav Skatteverket i uppdrag att regelbundet sammanställa en lägesbild över befolkningen.

Den nationella lägesbilden ska ge en samlad bild av dem som är folkbokförda, dem som har samordningsnummer och hur dessa samordningsnummer använts. Den ska också ge information om grupper som finns i Sverige utan att vara folkbokförda eller ens ha rätt att vara här. För att strypa kriminellas ekonomi och stoppa den grova organiserade brottsligheten behöver vi veta vilka som finns i Sverige, och har de inte rätt att vara här ska de utvisas.

Herr talman! Några av motionerna handlar om personer med skyddade uppgifter. Över 26 000 personer lever med så kallade skyddade personuppgifter. Många av dessa är kvinnor som har flytt från en våldsam man. Deras situation är mycket utsatt. Att leva med skyddade personuppgifter skapar stora problem i vardagen både för kvinnorna och för deras barn.

Förra året fick Skatteverket i uppdrag av regeringen att etablera en nationell struktur för samverkan

med och informationsspridning till andra myndigheter i syfte att bidra till en enhetlig, säker och effektiv hantering av skyddade personuppgifter. Det är inte acceptabelt att myndigheter av misstag eller mot bättre vetande avslöjar de skyddade uppgifterna. Det är inte acceptabelt att kvinnor och deras barn ska leva i ständig skräck för att få sina uppgifter röjda.

I höstas gav regeringen uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att samordna och följa upp myndigheternas arbete med skyddade personuppgifter. Uppdraget delredovisades i måndags, och av rapporten framkommer att socialtjänsten, vården och rättsväsendet är vanligast förekommande bland de aktörer som orsakar röjningar.

Sverige är ett land som jämfört med andra har höga skatter. Endast våra nordiska grannländer och ytterligare ett par europeiska länder har högre skattekvot än Sverige. Om detta förhållande kan vi ha olika politiska uppfattningar, men det finns en ganska hög acceptans för detta hos svenska folket. Den acceptansen bygger dock på att människor kan känna tillit till samhällskontraktet – att välfärden fungerar, att våra myndigheter fungerar och agerar på ett sätt som uppfattas som rättssäkert, att vår folkbokföring fungerar och att våra myndigheter inte läcker skyddade uppgifter om utsatta människor. När detta brister känner människor sig svikna, att samhällskontraktet inte längre uppfylls av det allmänna. Då avtar självklart villigheten att betala skatter.

Varför ska man betala för något man inte får eller som inte fungerar? Inte minst därför är de frågor som dagen debatt handlar om oerhört viktiga. Att hantera dessa är en viktig del i regeringens arbete med att få ordning på Sverige.

(Applåder)

(forts. § 9)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.14 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 7 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 3 april

SkU18 Riksrevisionens rapport om förändrade inkomstskatteregler 2011–2023

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU9 Elmarknadsfrågor

Punkt 1 (Statens åtgärder för utveckling av elsystemet)
Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 1 (V)

Votering:

272 för utskottet

21 för res. 1

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 S, 63 SD, 57 M, 21 C, 14 KD, 13 MP, 14 L, 1 -

För res. 1: 21 V

Frånvarande: 17 S, 9 SD, 11 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L, 1 -

Sanne Lennström (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Övergripande om elmarknaden)

1. utskottet

2. res. 3 (V, MP)

Votering:

148 för utskottet

34 för res. 3

112 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 57 M, 14 KD, 14 L

För res. 3: 21 V, 13 MP

Avstod: 90 S, 21 C, 1 -

Frånvarande: 16 S, 9 SD, 11 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L, 1 -

Punkt 9 (Nätanslutning)

1. utskottet

2. res. 15 (S, V, MP)

3. res. 16 (C)

Förberedande votering:

125 för res. 15

21 för res. 16

148 avstod

55 frånvarande

Kammaren biträdde res. 15.

Huvudvotering:

148 för utskottet

125 för res. 15

21 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 63 SD, 57 M, 14 KD, 14 L

För res. 15: 90 S, 21 V, 13 MP, 1 -

Avstod: 21 C

Frånvarande: 16 S, 9 SD, 11 M, 3 V, 3 C, 5 KD, 5 MP, 2 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU13 Handelspolitik

Punkt 1 (Inriktningen för svensk handelspolitik)

1. utskottet
2. res. 1 (S)
3. res. 3 (MP)
Förberedande votering:
91 för res. 1
13 för res. 3
190 avstod
55 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.
Huvudvotering:
169 för utskottet
91 för res. 1
34 avstod
55 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 63 SD, 57 M, 21 C, 14 KD, 14 L
För res. 1: 90 S, 1 -
Avstod: 21 V, 13 MP
Frånvarande: 16 S, 9 SD, 11 M, 3 V, 3 C, 5 KD,
5 MP, 2 L, 1 -

Punkt 15 (Exportfrämjande åtgärder för små och medelstora företag)

1. utskottet
2. res. 31 (C)
Votering:
181 för utskottet
21 för res. 31
92 avstod
55 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 63 SD, 57 M, 21 V, 14 KD, 12 MP,
14 L
För res. 31: 21 C
Avstod: 90 S, 1 MP, 1 -
Frånvarande: 16 S, 9 SD, 11 M, 3 V, 3 C, 5 KD,
5 MP, 2 L, 1 -
Linus Lakso (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 16 (Exportfrämjande åtgärder för vissa branscher)

1. utskottet
2. res. 32 (SD)
Votering:
209 för utskottet
63 för res. 32
21 avstod
56 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 56 M, 21 V, 14 KD, 13 MP,
14 L, 1 -
För res. 32: 63 SD
Avstod: 21 C
Frånvarande: 16 S, 9 SD, 12 M, 3 V, 3 C, 5 KD,
5 MP, 2 L, 1 -

Anna af Sillén (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 21 (Hållbart företagande)

1. utskottet
2. res. 42 (V)
Votering:
239 för utskottet
21 för res. 42
34 avstod
55 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 63 SD, 57 M, 14 KD, 14 L, 1 -
För res. 42: 21 V
Avstod: 21 C, 13 MP
Frånvarande: 16 S, 9 SD, 11 M, 3 V, 3 C, 5 KD,
5 MP, 2 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 8 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU11 Djurskydd

Punkt 1 (Transport av levande djur)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP)
Votering:
191 för utskottet
103 för res. 1
55 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 1 S, 63 SD, 57 M, 21 V, 21 C, 14 KD,
14 L
För res. 1: 89 S, 13 MP, 1 -
Frånvarande: 16 S, 9 SD, 11 M, 3 V, 3 C, 5 KD,
5 MP, 2 L, 1 -

Punkt 5 (Uppfödning av slaktkyckling)

1. utskottet
2. res. 2 (V, MP)
Votering:
260 för utskottet
34 för res. 2
55 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 90 S, 63 SD, 57 M, 21 C, 14 KD,
14 L, 1 -
För res. 2: 21 V, 13 MP
Frånvarande: 16 S, 9 SD, 11 M, 3 V, 3 C, 5 KD,
5 MP, 2 L, 1 -

Punkt 11 (Veterinärer och djursjukvård)

1. utskottet
2. res. 6 (S)

3. res. 7 (SD)
4. res. 8 (C)
Förberedande votering 1:
65 för res. 7
21 för res. 8
207 avstod
56 frånvarande
Kammaren biträdde res. 7.
Lotta Johnsson Fornarve (V) och Amanda Lind (MP)
anmälde att de avsett att avstå från att rösta men mar-
kerats ha röstat ja.
Förberedande votering 2:
91 för res. 6
63 för res. 7
140 avstod
55 frånvarande
Kammaren biträdde res. 6.
Huvudvotering:
119 för utskottet
91 för res. 6
84 avstod
55 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 57 M, 21 V, 14 KD, 13 MP, 14 L
För res. 6: 90 S, 1 -
Avstod: 63 SD, 21 C
Frånvarande: 16 S, 9 SD, 11 M, 3 V, 3 C, 5 KD,
5 MP, 2 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 9 (forts. från § 6) Skatteförfarande och folkbok- föring (SkU15)

Anf. 88 HANNA WESTERÉN (S):

Herr talman! För ordningens skull vill jag börja
med att yrka bifall till reservation 13.

Med ett pågående krig i vårt närområde, död och
förintelse i Gaza och en pågående kostnadskris som
sveper över världen till följd av kris och krig kommer
jag ofta på mig själv med att vara oerhört glad över att
jag lever i Sverige, att jag fick växa upp här och att jag
får vara förälder här där skolskjutsen rullar, där barn
välkomnas i en skola som har ett kompensatoriskt upp-
drag och där sjukvården och äldreomsorgen möter
mina anhöriga och mig när hälsan sviker.

Att nå dit där vi är i dag har inte på något vis varit
gratis. Det kommer av slit och släp från generationer
före oss som avstått en del av sin inkomst för att bygga
det välfärdssamhälle vi i dag ibland har lätt att ta lite
för givet, ett välfärdssamhälle som fordrar nya insätt-
ningar på kontot och förnyade äktenskapslöften om att
i rimlig proportion avstå en del av vår lön för att väl-
färden enligt uppdraget ska förmå leverera insatser ef-
ter behov runt om i hela vårt land – varje dag, året runt.

Sverige har ett i många avseenden utmärkt skatte-
system som många har studerat och tagit efter. Viljan

att bidra är hög i Sverige liksom viljan och ambitionen
att göra rätt. Det gäller både privatpersoner och nä-
ringsidkare. Skatteverket har gjort en beundransvärd
resa för att bli mer tillgänglig för de medborgare som
myndigheten är till för.

Men det återstår alltså en del utmaningar. Det är
dessvärre så, herr talman, att vårt eminenta skattesys-
tem till trots och parallellt med att välfärdens hjältar
möter våra behov varje dag har vårt samhälle utma-
ningar som sätter människors vardag på prov och som
riskerar att erodera vår tillit både till varandra och till
välfärden.

Situationen på gator och torg är på sina håll mycket
oroväckande. Jag kommer själv från Gotland, och
kanske är det på grund av vårt öläge som vi är lyckligt
förskonade från sprängningar, skjutningar och besin-
ningslöst våld. Ändå är jag oerhört bekymrad över det
gängvåld som breder ut sig och sliter sönder samhället,
som släcker unga liv och som sprider så mycket rädsla
och misströstan.

Vi som sitter här i dag borde veta att ansvaret faller
tungt på oss att stänga av kranarna för de kriminella
gängen. Vi har ett stort ansvar att fatta rätt beslut för
Sverige.

Välfärden, men också själva skattesystemet, har vi-
sat sig vara en tummelplats för kriminella aktörer som
använder fullt legitima strukturer för att tvätta pengar
och undandra medel från beskattning. Det är heller
ingen hemlighet att det finns intima kopplingar mellan
arbetslivskriminalitet, prostitution och grov organise-
rad brottslighet.

Skattefusk och ekonomisk brottslighet är system-
hotande i flera avseenden. Att vissa flyr från sitt ansvar
att betala skatt leder till att övriga måste bidra betydligt
mer, och den där misstanken om att andra smiter från
att betala riskerar att minska legitimiteten och den ge-
nerella betalningsviljan. Fusk snedvrider konkurren-
sen och skapar ogynnsamma förutsättningar för de nä-
ringsidkare som gör rätt för sig. Skatteundandragande
och skatteflykt ska kraftfullt motverkas, och det är där-
för också oerhört motiverat att förstärka myndigheter-
nas anslag i detta avseende.

Välfärdsbrottslighet är andra sidan av samma
mynt. Offentligt ägda företag ska givetvis föregå med
gott exempel, men det behöver också tas fler steg för
att vi ska nå och använda systemets fulla potential. Mer
behöver göras för att motverka svartarbete och den
grasserande arbetslivskriminaliteten.

För en dryg månad sedan överlämnades SOU
2024:14 *Arbetslivskriminalitet* till statsrådet Paulina
Brandberg. Jag förväntar mig verkligen att regeringen
förverkligar merparten av förslagen i den utredningen,
inte minst det som rör en större verktygslåda för myn-
digheterna och insatser för att skydda utsatta arbetsta-
gare. Här finns det sannerligen liv att rädda, skatteme-
del att hämta och sund konkurrens att värna, herr tal-
man.

Jag vill avslutningsvis ägna en liten stund åt det jag
inledde med, det vill säga detta att i rimlig proportion
avstå en del av sin lön eller vinst för att betala in till

välfärden – förnya de där äktenskapslöftena – för att välfärden ska förmå fortsätta leverera. Det är nämligen här det haltar betänkligt i Sverige i dag. Miljontals svenska hushåll dignar under kostnadskrisens bördor, men det är möjligt att fördela bördorna annorlunda.

Herr talman! Det är sannerligen inte svåra tider för alla i vårt land. Svenska banker hade en samlad övervinst på 180 miljarder kronor 2023. Låt den siffran sjunka in – 180 miljarder svenska kronor! En annan fördelning av resurserna skulle definitivt öka tilltron till och legitimiteten i vårt svenska skattesystem. Men det röstade regeringspartierna nej till.

Även en exitskatt skulle lätta och fördela bördorna annorlunda i en väldigt svår tid, och en sådan utredning var igång. Men den lade den SD-ledda regeringen dessvärre ned, och det beklagar jag verkligen. Jag förstod dock på Boriana Åbergs inlägg här för en liten stund sedan att nedläggningen är ett led i det förenklingsarbete som regeringen driver, och det var ett spännande besked.

Herr talman! För att vårt skattesystem ska förmå fortsätta lira med den starka generella välfärden är det avgörande att skatt betalas efter bärkraft och att välfärd ges efter behov. En exitskatt – det brukar också kallas kapitalbeskattnings vid utflytt – vore en viktig pusselbit, liksom en tillfällig skatt på bankernas övervinster. Skattesystemets inneboende skönhet och omfördelande kraft anser jag nämligen väl värd att värna och utveckla.

(Applåder)

Anf. 89 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Herr talman! Kristdemokraterna har länge drivit frågan om att arbetsgivaravgifterna ska vara synliga på lönebeskeden. Vår minister Erik Slottner gav i februari en utredare i uppdrag att se över förutsättningarna för våra myndigheter att införa detta i samband med löneutbetalningar. Det finns inget som hindrar företagen att göra detta redan i dag, men att uppdra åt sina egna myndigheter att göra det är att föregå med gott exempel.

Att skatteuttaget blir synligt för arbetstagaren ökar förståelsen för vad en anställd kostar för företaget och visar vad näringslivet bidrar med till välfärden. De anställda blir också medvetna om och uppmärksammade på hur vårt svenska skattesystem fungerar och att skatt på lönen inte är det enda som bidrar till vår gemensamma välfärd.

Herr talman! Med denna regering händer det mycket. Jag är också glad att Kristdemokraterna och regeringen storsatsar på förenklingar för företagen. Goda villkor för företagande är viktigt för ekonomisk tillväxt, och vi vill minska regelbördan och de administrativa kostnaderna för våra företag. Därför har ett trettiotal av våra myndigheter, bland annat Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten, fått i uppdrag att se över hur de kan förenkla.

Detta är också en öppning för att titta på digitaliseringsmöjligheter. Med fler e-tjänster kan rapporteringarna bli enklare. Regeringen arbetar med att

förbättra förutsättningarna för informationsutbyte mellan myndigheterna, vilket är en förutsättning för att fortsätta utvecklingen av individanpassade digitala tjänster.

Herr talman! Det är också viktigt att skattefelet begränsas och att skattebrott, skattefusk och skatteundandragande motverkas. Därför har denna regering bland annat inrättat den nya Utbetalningsmyndigheten. Den ska arbeta med att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar genom att granska utbetalningar med hjälp av dataanalyser och urval för att identifiera fusk och bidragsbrott. Statliga myndigheter och vissa andra aktörer ska lämna uppgifter till Utbetalningsmyndigheten, som i sin tur även kan underrätta andra myndigheter och berörda aktörer vid fusk, bidragsbrott och andra felaktigheter.

En viktig del i arbetet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och i samverkan mot fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet är att berörda statliga myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor kan utbyta information med varandra. En ny lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet har remitterats, och en ny lag kan vara på plats redan i år.

Herr talman! Det har inte undgått någon att det pågår ett krig i vårt närområde. Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har många ukrainare kommit till Sverige med hjälp av massflyktsdirektivet. Många är de ukrainare som har sökt sin fristad här och snabbt kommit in i arbete och annan egen försörjning genom att lära sig språket.

Alla har dock inte lyckats lika bra, och för dem är tiden i Sverige svår och ekonomiskt utmanande eftersom de tvingas att leva på den dagersättning de får. Det är en ersättning som har varit oförändrad sedan 1994, vilket naturligtvis inte är rimligt. Kristdemokraterna ser en höjning som motiverad och driver på frågan i regeringen.

Det viktigaste för gruppen ukrainare är att de även fortsatt får goda möjligheter att försörja sig själva genom arbete. Vi är därför glada att regeringens lagrådsremiss om förbättrade levnadsvillkor också handlar om att förbättra för dem som har tillfälligt skydd och ge dem större möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Rent konkret handlar det också om att ukrainare inte bara ska ha ett samordningsnummer utan ska kunna bli folkbokförda. Därigenom ökar deras möjligheter att ta del av viktig samhällsservice, exempelvis möjligheten att öppna ett eget bankkonto. Ukrainarnas möjligheter att försörja sig på arbetsmarknaden ökar dessutom ytterligare genom att gruppen får ta del av den sociala välfärden när deras arbetsgivare betalar in sociala avgifter.

Herr talman! Kampen mot den organiserade brottsligheten och framför allt gängbrottsligheten är regeringens största prioritet. Särskilt allvarig är välfärdsbrottsligheten, vilket är de kriminella gängens senaste

affärsmodell. Det är särskilt allvarligt med den typen av samhällsröta då den förutom att lura samhället på pengar även slår mot de allra svagaste, samtidigt som den underminerar både den sociala tryggheten i och tilliten till samhället. Kampen mot den organiserade brottsligheten måste därför vinnas.

En grundförutsättning för att vi ska kunna göra det är att vi vet vilka som bor i vårt land och var människor bor. En tillförlitlig folkbokföring och ett fungerande system för fastställande av identitet är helt nödvändigt i arbetet med att åter göra Sverige till ett tryggt land. Ett tillförlitligt folkbokföringssystem är också oundgängligt för att städa upp i det skuggsamhälle som tillåtit breda ut sig i spåren av en mer eller mindre oreglerad arbetskraftsinvandring utan fungerande kontrollmekanismer.

Riksrevisionens tidigare granskningar visar på allvarliga brister i Migrationsverkets och Skatteverkets rutiner vid kontroll av migranternas id. Regeringens åtgärder har dock sakta börjat ge effekt. Antalet fel i folkbokföringen har minskat, och resultatet för folkbokföringsverksamheten utvecklades positivt under 2023.

Vi ser fram emot att ta del av Riksrevisionens granskning av myndigheternas arbete med fastställande av identiteter, som presenteras i maj. En fortsatt minskning av antalet folkbokföringsfel och ett förbättrat myndighetsarbete med fastställande av identiteter är helt nödvändigt i kampen mot välfärdsbrottsligheten.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.
(Applåder)

Anf. 90 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Det har gått över två år sedan jag och vi i Miljöpartiet väckte frågan om förutsättningarna här i Sverige för de flyktingar som lämnade krigets Ukraina efter Rysslands fullskaliga invasion. Vi tog upp deras rätt till sfi, för vi vet att möjligheten att få ett jobb för många hänger på språkkunskaper. Tyvärr är det fortfarande så att denna rätt inte finns. Det var inte dåligt att regeringen tillsköt medel till kommunerna för frivillig tillgång till sfi, men det är problematiskt att de ukrainska flyktingarna inte har denna rätt på samma sätt som alla andra människor som får uppehållstillstånd i Sverige på grund av att de är flyktingar.

Ännu värre ligger det till med möjligheten att försörja sig. Ersättningen på 71 kronor om dagen för en ensamstående vuxen räcker inte ens för att köpa en lunch på stan. Den räcker heller inte för att åka tur och retur till vårdcentralen med lokaltrafiken – åtminstone inte med enkelbiljetter, så dyra som de är här i Stockholm. Ändå vägrar regeringen att höja dagersättningen.

När man nu sent omsider har remitterat ett förslag som ska göra det möjligt för människor att bli folkbokförda listar man också en lång rad olika ersättningar som just ukrainare inte ska ha rätt till. Jag förstår inte, herr talman, varför Kristdemokraterna vill att just

ukrainska flyktingar inte ska ha samma rätt som alla andra när de väl folkbokförts.

Anf. 91 CECILIA ENGSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Annika Hirvonen för frågorna.

Dagersättningen är en av de frågor som vi kristdemokrater ständigt lyfter upp i de debatter som uppkommer i regeringen om vad som är möjligt att göra för dessa människor, som naturligtvis har hamnat i en svår situation.

Ukrainarna är inte här som vanliga flyktingar, utan de är här enligt massflyktsdirektivet. Det direktivet kom till i en tid när man trodde att detta skulle bli ett kortvarigt krig och att de snart skulle kunna återvända. När vi nu ser att tiden har gått och att de har hamnat i en svår situation tittar vi på många olika sätt att komma åt problemet och göra så att situationen blir bättre även för dem.

Anf. 92 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag fick inte svar på varför Kristdemokraterna tycker att ukrainska flyktingar när de folkbokförts ska ha mindre rätt till vår gemensamma välfärd än andra som är folkbokförda.

Kristdemokraterna lyfter själva fram att många jobbar, bidrar och betalar skatt. Varför ska just ukrainska flyktingar – och enbart de – undantas från delar av välfärden?

Anf. 93 CECILIA ENGSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det handlar om att ukrainarna som är här inte har en vanlig flyktingsituation, utan de har ett land som de förväntas åka tillbaka till. Deras önskan är också i allra högsta grad att kunna återvända till sitt ursprungsland. Därför finns det särskilda regler som gäller deras situation. När man nu försöker att hitta en lösning för dem blir det en speciallösning, och den kanske inte innefattar allt som ingår i det svenska välfärdssystemet. Det är viktigt att var och en vet att det välfärdssystem vi har måste fungera för alla och att människor inte har samma möjligheter om de inte är här på samma villkor som alla andra.

Anf. 94 BO BROMAN (SD):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservation 1.

Det svenska skattesystemet är det som finansierar våra gemensamma offentliga utgifter. Skattesystemet måste vara rättvist, förutsägbart och långsiktigt. Människor och företag ska känna att skattesystemet har legitimitet, och de ska känna tillit till det.

Skatterna måste vara utformade så att människor vågar ta risker och starta företag. Skatter ska medverka till tillväxt och utveckling i hela landet och underlätta jobbskapande och företagande. Trösklarna för att våga starta företag måste sänkas, och regelförenklaringar och lägre skatter måste till.

Det är viktigt att våra skatter utformas så att svenska företags konkurrenskraft stärks. Det är

grunden för vår välfärd och våra företag. Hela Sverige mår bra om investeringar kan lockas till landet.

En korrekt folkbokföring är A och O för att rätt skatt ska kunna tas ut av våra medborgare. Det är glädjande att Skatteverket nu har påbörjat arbetet med en folkräkning. Detta borde ha gjorts betydligt tidigare. Det är av yttersta vikt att folkbokföringsregistret i allt väsentligt återspeglar verkligheten och att de som omfattas av systemet har korrekta uppgifter. Detta är en förutsättning bland annat för att välfärdssystemen ska fungera. Folkbokföringen ligger också till grund för var man har rätt att rösta och var man ska beskattas.

Herr talman! Om man tycker att någon utgift som staten har är viktig – om man tycker att det är viktigt med rättsväsen, polis, välfärd och skola – borde man också tycka att det är viktigt att skattesystemet fungerar. Det är nämligen grunden för precis all annan verksamhet som vi ägnar oss åt här i riksdagen.

Om man tycker att det är viktigt att staten får in skatt borde man också tycka att det är viktigt att det sker på ett rättssäkert och rättvist sätt och på ett sätt som skapar legitimitet för staten och för systemet i sin helhet, så att de som betalar skatt behandlas på ett sjyst sätt.

Det är precis detta vi behandlar här i dag. Det handlar om när staten i sitt skatteförfarande inte i tillräckligt hög grad tar hänsyn till rättssäkerhet, till rättvisa och till att regleringar ska vara på en rimlig nivå och inte betungar företagare, som är de som skapar jobb, på ett alltför svårt sätt. Vill vi ha välfärd och skatteintäkter även i morgon behöver vi inte bara ha skattenivåer som är på en konkurrenskraftig nivå utan också ett skattesystem och ett skatteförfarande som lockar till företagande och till att arbeta i stället för att vara betungande för företagare och göra det svårare att vara arbetstagarare.

Likvärdigheten och enkelheten i systemet måste bli bättre. Det måste bli lättare att förstå hur systemet fungerar. Det ska inte vara så att man som skattebetalare – vare sig man är företagare eller arbetstagarare – känner sig betungad av sina kontakter med Skatteverket och tycker att det är jobbigt med skatteförfarandet. Så får det inte vara, men tyvärr vittnar många om att det är just det.

Herr talman! Sverige är en demokrati, och vi röstar i allmänna val. Till saken hör dock att medborgare i en demokrati behöver tillgång till fullständig information för att bättre förstå vad de faktiskt röstar om. Då krävs en högre grad av transparens. Det är därför viktigt att skatter och avgifter på ett mer uppenbart och tydligt sätt synliggörs för medborgaren. Löneskatter och skattnedsättningar behöver presenteras på ett tydligt och enkelt sätt. Människor behöver förstå vad som finansieras och hur mycket som finansierar detta.

Det svenska rättsväsendet och även skattemoralen sätts ständigt på prov. När tilliten till samhället och till andra människor minskar i allmänhet blir det vanligare att människor tycker sig se en anledning att ägna sig åt skattefusk. I det sammanhanget blir det rimligt att

ställa frågan: Är de verktyg vi har att tillgå verkligen fullt ut adekvata för sina ändamål?

Att vi tvingas tillämpa ett system som personalliggare i syfte att göra svart arbetskraft vit men också som verktyg mot lönedumpning visar tydligt att moralen inom ekonomi och beskattning har sjunkit. Dessutom uppfattas regelverken kring personalliggare och kassaregister i bland annat hotell- och restaurangbranschen som kantiga. Höga sanktionsavgifter tas ut för oavsiktliga småfel trots att det uppenbarligen inte är fusk i egentlig mening som har bedrivits. Det drabbar i stället de laglydiga företagen. Alla som arbetar i företagets lokaler ska registreras när de kommer och när de går. Skatteverket gör på detta oannonserade kontroller. Många i de här olika branscherna upplever systemet som betungande och tycker att det tar mycket tid och resurser i anspråk. Samtidigt som fusk på sina håll ändå fortgår är det ett administrativt hinder för många hederliga företagare.

Detta problem föranleder ett behov av att rannsaka oss själva och se på nya lösningar. Vi behöver utreda systemet och dess effektivitet för att beivra skatteunddragande samt hur den administrativa bördan för företagare ska kunna hållas på ett minimum. Vi behöver uppnå en känsla av att skattesystemet är rättvist och att vi får ett bättre samhälle för den skatt vi betalar – ett återupprättat samhällskontrakt.

Fru talman! Sveriges ekonomi har sin grund framför allt i befintliga företag men också i offentlig sektor. För att värna vår industri och vår välfärd behöver vi ständigt jobba med att uppdatera de multi- och bilaterala skatteavtal vi har med omvärlden. Sverige har löpande tecknat skatteavtal med många länder, och de internationella skatteavtalen behöver kontinuerligt uppdateras. Det är en ständig process, vilket innebär att om Sverige blir passivt i den här frågan – och det har vi också varit till och från – kan vi hamna i ett läge där vi till slut får en skattemässig konkurrensnackdel gentemot andra länder. Vi ser det därför som viktigt att åter höja tempot i uppdateringen av våra skatteavtal.

Vi har de senaste åren sett en delningsekonomi växa fram genom den nya digitala tekniken. Det är givetvis positivt, men det bör utredas hur skatteregler kan förändras för att förenkla för den växande delningsekonomin. Det måste också säkerställas att det inte finns hål i skattelagstiftningen som innebär att skatt inte betalas in på ett korrekt sätt. Med andra ord behövs ett förtydligande och förenklande av skattereglerna för delningsekonomin.

Fru talman! De allra flesta skattebetalare saknar tillräcklig kunskap om vilka skatter de betalar, hur mycket de betalar och på vilket sätt skatter betalas. Det innebär ett demokratiskt underskott när människor inte har kännedom om vilka offentliga resurser de är delaktiga i att betala in. Vi ser därför ett behov av ökad medvetenhet om skatter genom ökad transparens på lönebeskeden, och vi vill på det årliga slutskattebeskedet se en sammanställning av de skatter och sociala avgifter i kronor som varje individ betalat, exempelvis i form av diagram och pedagogiska förklaringar. Varje

medborgare bör löpande känna till vad som betalas in och hur pengarna har fördelats på olika offentliga verksamheter. Det handlar alltså om ökad information med motivering av skattebeslut som en del i att öka transparensen. På ett liknande sätt behöver kvitton bli mer transparenta när det gäller punktskatternas del av slutpriset. Sammantaget behövs i Sverige en ökad transparens i vad man betalar för skatter.

Vi behöver också utveckla det skatterättsliga förfarandet och se till att vi har ordning och reda i folkbokföringen – för Sveriges väl och för vår konkurrenskraft.

(Applåder)

Anf. 95 PATRIK KARLSON (L):

Fru talman! Det måste löna sig bättre att arbeta och anställa om Sverige även fortsättningsvis ska vara ett land för nytänkande, innovationer och företagande. Därför måste det löna sig bättre att anstränga sig lite extra, oavsett om det gäller att ta den där extra timmen på jobbet eller plugga den där extra högskolekursen. Det är en grundläggande liberal övertygelse att skattesystemet ska premiera, inte straffa, slit och ambition.

För att kunna bygga en stark gemensam välfärd behöver vi betala skatt. Det är så vi kan se till att det finns lärare i klassrummen, läkare och sjuksköterskor på vårdcentralerna och poliser på våra gator och torg. Ju fler som arbetar och startar företag, desto fler kan bidra till vårt gemensamma.

Sveriges ekonomi byggs upp av duktiga och driftiga företagare. Därför är det av yttersta vikt att vårt skattesystem är både enkelt och transparent och inte mer komplicerat än nödvändigt. I Liberalernas Sverige räds ingen att starta företag; det ska snarare främjas från politikens håll.

Liberalerna kommer alltid att stå upp för att förhindra överflödiga regler och ytterligare administrativa bördor för landets företag. Att bevara en balans mellan nödvändiga regler och överdriven byråkrati är avgörande för att främja företagsamhet och ekonomisk tillväxt. Det är särskilt viktigt att vi inte kväver innovation och entreprenörskap genom överreglering och att lägga på företag onödigt byråkrati.

Fru talman! I en idealisk värld där ingen försöker undgå skatt eller utnyttja systemet skulle behovet av kontrollåtgärder vara minimalt. Tyvärr är det inte så i dagsläget. Även om jag önskar att alla medborgare agerade ärligt och ansvarsfullt är verkligheten långt från perfekt.

Dagens betänkande innehåller en rad motioner om Skatteverkets roll som granskande myndighet. Skatteverket har en särskilt viktig roll när det gäller att upptäcka och bekämpa olika typer av skattefusk och skattesmitning. Skatteverket lägger redan i dag stora resurser på att bekämpa den här sortens brott, vilket är bra. Spelreglerna måste vara desamma. En medborgare som sköter sig och gör rätt för sig ska inte drabbas på grund av att någon annan fuskar och utnyttjar systemet.

För att Sverige ska kunna behålla sin starka position som ett konkurrenskraftigt land med export ut i världen behöver vi sträva efter att göra skatteregler och lagar så klara och lätta att tillämpa som möjligt. Det ska vara enkelt att göra rätt för sig. Genom att förenkla och tydliggöra regelverket kan vi minska risken för onödiga missförstånd och misstag samtidigt som vi underlättar för medborgarna att fullgöra sina skatteplikter på ett korrekt och förutsebart sätt och dessutom främjar företagande och innovation.

Fru talman! Kvaliteten i vår folkbokföring är en viktig förutsättning för ett väl fungerande samhälle. Uppgifterna sprids dagligen ut i samhället till såväl offentliga som privata aktörer och är nödvändiga för att många verksamheter ska fungera. Är det felaktigheter i folkbokföringen skapar det problem i vårt samhälle.

För att få bättre kunskap om vilka som är bosatta i vårt land och för att bland annat bekämpa välfärdsbrottslighet och organiserad kriminalitet är det viktigt att staten stärker kontrollen över folkbokföringen. Fusk med folkbokföringsuppgifter är ofta ett led i den organiserade brottsligheten. Uppgifterna används av kriminella för att bland annat tillskansa sig välfärdsförmåner och utnyttja människor som redan befinner sig i en utsatt situation.

Samtidigt är det också viktigt att Skatteverket ser över offentlighetsprincipen och hur offentliganställda i särskilt utsatta positioner kan skyddas. Det är viktigt att lagstiftningen följer med i den digitala utveckling som sker i samhället för att på bästa sätt hantera avvägningen mellan offentlighet och sekretess. Vi vet ju att många offentliganställda, till exempel socialsekreterare, dagligen utsätts för påverkan i sin yrkesroll och tyvärr även för direkta hot. Detta medför att de kanske inte tar välvägdade beslut eller beslut över huvud taget. Så ska vi inte ha det i vårt Sverige.

Fru talman! En korrekt folkbokföring ger staten bättre förutsättningar att bekämpa brott och hindra framväxten av utanförskap samt ger viktig kunskap i arbetet med att motverka problem som exempelvis trångboddhet. Det är tydligt att Skatteverket måste fortsätta sitt arbete på denna front, och de nya lagar som trädde i kraft hösten 2023 kommer att underlätta arbetet. Ska vi komma åt den organiserade brottsligheten krävs det ordning och reda i folkbokföringen.

Våra trygghetssystem är till för att människor i en utsatt situation ska få den hjälp de har rätt till, inte för att kriminella ska gödas med medel de inte har rätt till. Vi kan inte acceptera det skuggsamhälle som tillåts breda ut sig.

Fru talman! Människor jobbar, sliter och betalar skatt, och den svenska tilliten är fortsatt hög. Detta är dock ingenting vi får ta för givet. Människors förtroende för staten och våra trygghetssystem riskerar att svikta när skattepengarna som de betalar inte går till rätt ändamål. Det bidrar till att urholka förtroendet, och detta måste motverkas med yttersta kraft.

Med det sagt vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 96 ERIC WESTROTH (SD) replik:

Fru talman! Anledningen till att vi är två anmälda talare från Sverigedemokraterna i debatten om detta betänkande beror på att det just nu i socialutskottet bereds ett utskottsinitiativ om en ny könstillhörighetslag. Betänkandet som skatteutskottet debatterar i dag berör inte utskottsinitiativet i sak, men det kommer att ha en stor inverkan på skatteutskottets ansvarsområde och på folkbokföringen.

Egentligen ville jag inte ta replik i debatten om detta betänkande, men då Liberalerna sannolikt är en av de starkast drivande krafterna i denna fråga känner jag mig tvingad till det, och även då samtliga ministrar som vi har frågat har duckat och hänskjutit debatten till riksdagen.

Med detta utskottsinitiativ ska man, vilket jag kommer att utveckla i mitt anförande, kunna byta sitt juridiska kön och därmed även få ett nytt personnummer. Ledamoten påtalade felen i folkbokföringen i sitt anförande, liksom att Skatteverket behöver stärka kontrollen i folkbokföringen och att fusk ofta är ett led i den organiserade brottsligheten.

Min fråga till Patrik Karlson är vilken inverkan ledamoten tror att den nya könstillhörighetslagstiftningen, där man åtminstone teoretiskt kommer att kunna byta kön och få ett nytt personnummer var fjärde månad, riskerar att ha på folkbokföringen och på regeringens ambition om en sammanhållen och korrekt folkbokföring.

Anf. 97 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten Westroth för frågan. Det känns skönt att jag får företräda vår minister i den här frågan.

Det är, som ledamoten är inne på, en juridisk förändring som kommer att ändra personnumret för till exempel en person som i dag är född som man och identifierar sig som kvinna. Detta har under den här tiden debatterats mycket. Man säger framför allt att till exempel kriminella kanske kommer att utnyttja detta för att gömma sig eller att folk som har skulder kommer att utnyttja situationen för att gå under jorden.

Skatteverket har till exempel sagt att våra system för samtliga myndigheter i dag inte är utvecklade för att följa hela historiken om man ändrar personnummer fler än en till två, tre eller fyra gånger, om man nu teoretiskt ska leka med den tanken. Däremot har de aviserat att de, om de får god tid på sig, kommer att lösa denna fråga. Den delen ser jag därför inte som särskilt problematisk.

Anf. 98 ERIC WESTROTH (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för svaret.

Liberalerna har ju varit ett parti som har stått upp för lag och ordning, och därför kan man vara lite förvånad över att Liberalerna ändå tycks vara det parti som med störst passion driver frågan tillsammans med partierna till vänster om Socialdemokraterna.

Naturligtvis har man en förväntan om att kunna komma till rätta med den här problematiken

allteftersom. Men samtidigt finns det en problematik i att man forcerar fram den här lagstiftningen i stället för att utreda och komma till rätta med de problem som finns.

Lyssnar man till myndigheterna tycks förslagens tillkortakommanden ursäktas med att det är så få personer som det berör. Men när man samtidigt öppnar dörren för kreativa individer med kriminella avsikter att skaffa sig nya personnummer och olika identitetshandlingar finns det anledning att misstänka att de i större uträkning än beräknat kommer att använda sig av denna möjlighet.

Jag undrar alltså i vilken utsträckning ledamoten Karlson oroar sig över detta och över invändningarna om att kriminella kan använda systemet, vilket flera remissinstanser har påtalat.

Anf. 99 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Jag vill understryka att de risker och farhågor som har dykt upp hos remissinstanserna ska beaktas och tas på stort allvar. Men att byta juridiskt kön är ingenting som man gör så där som när man i dag beställer mat genom att klicka i sitt bank-id och får maten på 40 minuter. Riktigt så enkelt kommer det inte att vara att byta juridiskt kön.

Det kommer att vara en behovsprövning, och det kommer att gå genom instanser som ska göra en bedömning och godkänna att man får byta juridiskt kön – att det faktiskt är möjligt. Det kommer alltså inte att vara så enkelt som jag tycker att det låter från ledamoten Eric Westroths håll. Jag är alltså inte så orolig för det.

Däremot förutsätter jag att man, när det här lagförslaget väl träder i kraft och blir verklighet, noggrant följer upp lagförändringen och utvärderar den och gör en bedömning av om något behöver förändras för att bland annat motarbeta det som ledamoten lyfter upp.

Jag är inte lika orolig som ledamoten, men däremot tycker jag att man ska följa upp det och ta det på stort allvar. Det är ingenting man bara viftar bort hur lätt som helst.

Anf. 100 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 7.

Sedan F-skattesystemet infördes 1993 har reglerna ändrats ganska många gånger, och systemet har med tiden blivit alltmer generöst. De senaste ändringarna genomfördes av den borgerliga regeringen 2009 då näringsbegreppet utvidgades i syfte att fler skulle beviljas F-skatt. Dessa förändringar innebär att det numera är tillräckligt att bara ha en enda uppdragsgivare när man är egenföretagare. Denna uppdragsgivare kan dessutom vara egenföretagarens tidigare arbetsgivare.

Detta medför såklart problem. Enligt en rapport från LO blir det allt vanligare att anställda faktiskt sägs upp och erbjuds att utföra precis samma arbete men som egenföretagare. Därmed kan arbetsgivaren sänka sina arbetskraftskostnader och också undgå sitt arbetsgivaransvar. Det här fenomenet är vanligast inom

bygg- och transportsektorn och bland dem som jobbar tillfälligt i Sverige.

Enligt en rapport från TCO är nästan var tionde egenföretagare att betrakta som så kallad falsk egenföretagare, det vill säga en person som uppträder som egenföretagare med godkännande för F-skatt men som faktiskt jobbar under förhållanden som liknar en anställd. F-skattesystemets nuvarande utformning urholkar alltså hela arbetstagarbegreppet och stärker arbetsgivarnas makt och påverkar i förlängningen hela maktbalansen på arbetsmarknaden.

Fru talman! Det är nästan oundvikligt att komma in på plattformarbete när man debatterar just F-skatt kontra egenanställning. Detta otrygga arbete har växt fram under 2010-talet. Plattformarbetet kan se ut på många olika sätt, men de som utför arbetet förenas i det att de får arbete via en digital plattform, att de i regel saknar anställning och att de betraktas som egenföretagare. Det finns förvisso plattformarbetare som har anställningar, men dessa så kallade hybridanställda har ofta väldigt korta tidsbegränsade kontrakt och ett litet antal schemalagda timmar varje månad.

Utvecklingen mot allt fler plattformarbetare beskrivs ofta som att det är något slags ny typ av ekonomi som har växt fram. Man kallar det för gigekonomi, delningsekonomi och plattformsekonomi. Att hävda att det är nytt, parallellt med den flexibla kapitalismen, är dock lite överdrivet. Snarare ryms detta fenomen inom den flexibla kapitalismens ramar.

Det nya är inte yrkena i sig utan hur de som utför arbetet styrs och hur deras arbetsvillkor ser ut. Majoriteten av plattformarbetarna saknar anställning, och detta gör att de går miste om de flesta av de rättigheter och det rättsliga skydd som anställda besitter. Arbetsköparna söker ständigt metoder för att minska kostnaderna samt runda anställningsregler och kollektivavtal.

Fru talman! Egenanställning är däremot en ganska ny företeelse på den svenska arbetsmarknaden. Egenanställningsföretagens affärsidé är att ”bereda möjligheter och skapa trygghet för personer att verka som egenföretagare utan att de behöver skaffa F-skattsedel och sköta den administration som är förenad med egenföretagande”.

Många av plattformarbetarna har just en egenanställning via egenanställningsföretag. På det sättet behöver plattformsföretaget inte ta något arbetsgivaransvar, utan i stället fungerar egenanställningsföretaget som något slags arbetsgivarmålvakt. Egenanställningsföretaget tar heller inte något arbetsgivaransvar för plattformarbetarna utan fungerar bara som något slags administrativ lösning.

Många av de plattformarbetare som har en sådan egenanställning saknar godkännande för F-skatt samtidigt som de kontinuerligt ändå utför arbete åt ett företag under anställningsliknande förhållanden. Jag anser att det bör krävas godkännande för F-skatt för att få en egenanställning. Man ska inte kunna bli egenanställd om man samtidigt, enligt Skatteverkets regler, inte kvalificerar sig för att bli godkänd för F-skatt.

Egenanställning ska inte förekomma i arbeten där arbetstagaren inte kvalificerar sig för detta.

Fru talman! Det är rimligt att det ska krävas mer än en uppdragsgivare för att bli godkänd för F-skatt. Ett sådant krav måste vi såklart ha för att värna arbetstagarbegreppet och arbetsrätten. Ett rimligt formulerat uttryckligt krav på fler än en uppdragsgivare skulle också minska risken för att arbetsgivarna tvingar anställa att starta företag enbart i syfte att sänka arbetsgivarens arbetskraftskostnader.

Det är också viktigt att framhålla F-skattens roll som skydd för den enskilda konsumenten. Den som anlitar en uppdragstagare som är godkänd för F-skatt behöver inte göra något skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter på ersättningen. Om en oseriös uppdragstagare blir godkänd för F-skatt kan det inte utnyttjas i syfte att försvåra upptäckten av svartarbete.

I dag gäller ett godkännande av F-skatt tills vidare, detta för att begränsa fusk. Tidsbegränsningen ska avse både begränsat och obegränsat skattskyldiga och gälla arbetstagare som debiterar under en viss summa i skatt.

Fru talman! Maud Olofsson, näringsminister i den borgerliga regering som avreglerade F-skattesystemet 2008, önskade sig att alla skulle födas med en F-skattsedel. Det var alliansregeringen som gjorde det lättare att få F-skatt och som ändrade reglerna. I detta ligger pudelns kärna – det är fråga om vilken människosyn och ideologi man har. Är det verkligen meningen att vi människor ska födas in på en marknad?

För att travestera en gammal partiledare: Någon jävla ordning måste det vara på arbetsmarknaden. Vi kan inte ha ett system där människor tvingas in i falska egenanställningar där de i praktiken görs till daglönare. Man kan inte ena dagen säga att man värnar den svenska arbetsmarknadsmodellen och andra dagen tillåta ett system som försvagar den.

Anf. 101 ANDRE VICE TALMANNEN:

Vanligtvis brukar vi inte använda svordomar i talarstolen, men det kanske var ett citat. Jag ville bara påminna om det.

Anf. 102 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag vill börja med att säga några ord som har att göra med både gårdagens snöoväder och skatt.

Som ni kommer ihåg sa Mona Sahlin en gång att det är häftigt att betala skatt, och det upprepade faktiskt även Anders Borg, tidigare finansminister i alliansregeringen, även om det inte var lika populärt när han sa det. Det är klart att man kan tycka att skatt är viktigt för välfärdens kärna, men då måste välfärden gälla alla i hela landet.

Jag har läst det som nästan var krigsrubriker om det dåliga vädret i söder, att det inte var framkomligt på vägarna och att det var enormt långa köer. Självfallet tycker jag jättesynd om människor som har fått sitta 15 timmar eller mer i bilen. Det är fruktansvärt, och jag skulle säkert också ha blivit både irriterad och less. Jag har full förståelse för det. Det var dock något som slog

mig, då jag och många med mig har pratat om enskilda vägar och problem med plogning av dessa.

Det finns enormt många enskilda vägar runt om i vårt land som jag och många andra kör på men som inte plogas. Tidigare, fru talman, fanns det möjlighet för en liten byförening eller vägförening att via Trafikverket köpa möjligheten till plogning av Trafikverkets underentreprenörer om de ändå åkte förbi. Då slapp man i alla fall framkörningsavgiften, som är väldigt hög i delar av landet.

Om man bor utanför Vilhelmina, till exempel, kan man få köra flera mil innan man kommer fram till en enskild väg som ska plogas, och alla har inte alltid en hjälte till bonde i byn numera. Vad vill jag då säga med detta? Jo, att Trafikverket finansieras av våra skattepengar och att Trafikverket behöver finnas i hela landet.

Jag behövde bara få yttra detta i denna talarstol i dag när jag hade möjligheten. Varför blir det, efter sex timmars kö, apokalyptiska rubriker i varenda kvällstidning? Tror ni att det har funnits en enda rubrik om Trafikverkets frånvaro av ansvar för enskilda vägar på landsbygden runt om i landet? Det har inte funnits en enda.

Om alla vi människor ska fortsätta att tycka att det är häftigt att betala skatt måste det finnas en plikt att visa detta i hela landet. Annars finns det inget samhällskontrakt kvar. Tack så mycket, fru talman, för att jag fick möjlighet att yttra dessa ord! Jag har haft dem väldigt mycket inombords de senaste dagarna. Det har retat mig en hel del, men nu har jag fått möjlighet att uttrycka dem här. Jag hoppas att mina kamrater i detta rum är med och fattar klokare beslut även om enskilda vägar.

Fru talman! Jag tänkte börja dagens debatt med att ta upp personalliggare och de utmaningar som finns där. Det är alltså en förteckning över vilka som är verksamma på till exempel en byggarbetsplats eller i en verksamhetslokal inom vissa branscher. Den ska uppdateras dagligen och vara lättillgänglig om Skatteverket gör ett besök.

Den som bedriver restaurang, fordonsservice, tvätteri eller kropps- och skönhetsvård, är livsmedels- eller tobaksgrossist eller har en byggfirma ska föra personalliggare. I vissa branscher finns det stora fördelar med systemet med personalliggare. Byggbranschen behöver, som ni vet, stöd i form av regler och kontroller som gör att fusk och organiserad brottslighet kan upphöra.

Vi vet att det pågår människohandel som måste stoppas. I det här fallet kan personalliggaren vara ett verkningsfullt redskap för arbetsgivare att tillsammans med fackföreningar hålla reda på vilka som befinner sig på en byggarbetsplats, att de har rätt skyddsutrustning och att de får den lön som de har rätt till.

Fru talman! Systemet med personalliggare har ända sedan det infördes utökats flera gånger, senast 2018, exempelvis till att inkludera alla personer som bor under samma tak där det bedrivs näringsverksamhet, vilket mina kollegor i det här rummet känner till.

De ska registrera sig om de på något sätt bidrar till verksamheten.

Att en ägare av en verksamhet och dennes familj omfattas av kravet på att skriva in sig i personalliggaren menar jag visar på en oförståelse, minst sagt, för hur ett litet familjeföretag fungerar. Man lever och verkar ju i företaget dygnet runt.

Systemet med personalliggare har utvärderats flera gånger, inte minst av oss i skatteutskottet. Men nu borde det väl ändå, vänner, vara dags för en reell förändring. Regeringen skulle behöva återkomma med konkreta förslag på hur systemet med personalliggare kan förändras för att förenkla för företagen och minska antalet företag som träffas av systemet.

I ett första steg, fru talman, behöver den nämnda utvidgningen från 2018 slopas. Regelkrånglet måste minska. Det är viktigt för små företag som vill utveckla och investera i sin verksamhet. De måste ju kunna be sin åttaåring att gå ut med kökssoporna utan att riskera ibland smått absurda böter.

Fru talman! Jag hoppar nu till min tredje och sista punkt. Den andra punkten får jag återkomma till, eftersom jag vurmar så mycket för enskilda vägar och landsbygden.

Fru talman! De senaste åren har arbetspendlare som bor i ett nordiskt land och jobbar i ett annat gång på gång fått nya besked om sin skattetillhörighet. De har riskerat dubbelbeskattning, vilket jag tror att många har hört talas om. Det har varit en skattechock med hundratusentals kronor för vissa som inte har gjort annat än jobbat och betalat skatt, som man ska, men som har råkat bo och jobba på olika sidor av en gräns. Normalt sett betalar man skatt i det land där man arbetar. Men om man exempelvis är anställd i Danmark, bor i Sverige och jobbar på distans mer än 50 procent kan man behöva betala skatt i både Sverige och Danmark. Det blev inte minst tydligt under covidåren.

Fru talman! Ett annat exempel på dubbelbeskattning kan gälla en person som bor i Sverige och har avsatt pensionspengar via sitt företag i Danmark. Skatteverket anser att pengarna ska beskattas det år som pengarna betalas in, medan Danmarks motsvarande myndighet anser att skatt ska betalas när pengarna tas ut. Det innebär att personen kommer att beskattas i båda länderna, trots att det uttryckligen inte är tillåtet.

Avslutningsvis: En översyn av avtal kring beskattning och socialförsäkring mellan Sverige och de övriga nordiska länderna behövs. Därför hoppas jag att regeringen så snart som möjligt vidtar nödvändiga åtgärder för att eliminera förekomsten av dubbelbeskattning.

Glöm inte plogning av enskilda vägar!

Anf. 103 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Jag lånade 100 kronor av en bekant, så att jag kunde köpa matolja. Jag ville ge min son lite variation med matolja. Då kunde jag både steka och koka potatis.

Alex, som flytt från Ukraina, visar med sina händer och försöker mäta hur långt 100 kronor räcker. Hon

försöker illustrera för mig vilken ekonomiskt utsatt situation hon och hennes femåriga son hamnade i när de kom till Stockholm från krigets Ukraina. Alex är utbildad läkare, och hennes man är kvar i Ukraina och vårdar dem som skadats i strid.

Dagersättningen är som mest 71 kronor om dagen, mindre för sammanboende och ännu mindre för barn. Den räcker inte långt.

Det var ungefär runt de dagar då debatten om havregrynsgröt rasade i Sverige som jag besökte Alex, som var en av volontärerna på Röda Korsets mat- och klädesutdelning. Det sades att alla minsann har råd. Att Alex hade råd var tack vare en annan ukrainsk flykting som hade 100 kronor att låna ut till henne. Och tack vare att Röda Korset delade ut havregryn, lök, morötter, potatis och blöjor kunde också de andra ukrainska flyktingarna servera en mer varierad kost än bara kokt potatis till sina barn.

Fru talman! Det är nu mer än två år som ukrainska flyktingar har levt i Sverige under dessa villkor, på så lite pengar att det är långt under det som vi normalt kallar existensminimum i Sverige. Vålgörenhet som företag som skänker smink vars bästföredatum har gått ut, matbutiker som sponsrar med lite bindor och tandkräm, ideella krafter, medlemmar i Röda Korset som skänker en liten slant är det som gör skillnaden mellan någon grad av värdighet och att behöva snåla på potatisen till barnen.

Det här är så ovärdigt att det är pinsamt att berätta om när man möter människor från andra länder. Inte något annat land i Norden har så här dåliga villkor för de flyktingar som vi säger att vi står på samma sida som.

Alex sons pappa är i Ukraina nu och bidrar till det som vi kallar försvaret för Europas frihet och demokrati, och hans mamma får köpa matolja för pengar som är lånade av andra flyktingar.

Regeringen utredde en möjlighet att höja dagsättningen men kom fram till att det inte gick att diskriminera. Då avstod man. Hellre än att höja dagsättningen för alla asylsökande och ukrainska flyktingar valde man att inte höja den för någon.

Nu har man skickat ett förslag på remiss som kanske kan leda till att det någon gång i sommar kan bli en rimligare ekonomisk situation för ukrainarna. Men inte ens då, fru talman, kan man ge lika villkor och samma rättigheter till de ukrainska flyktingarna som till andra – nej, tvärtom. I lagförslaget finns en lång lista på förmåner som alla andra som bor här har rätt till, men inte just dessa flyktingar.

Jag tycker att det är dags att ändra reglerna om folkbokföringen. Jag ber bara om en dags ändring, nämligen från att man ska ha tillstånd att bo i Sverige i ett år och en dag till att man ska ha tillstånd att bo i Sverige i ett år för att få bli folkbokförd. Då skulle mycket lösa sig av sig självt.

Fru talman! Folkbokföringen är grunden för väldigt mycket. Det blir tydligt i fallet med de ukrainska flyktingarna. Rätten till sjukvård, inte bara den som inte kan vänta utan också till screening för cancer och

annat, följer med folkbokföringen. Att det står rätt i folkbokföringen är även viktigt för att veta att man får betala rätt skatt till vårt gemensamma.

Folkbokföringen är offentlig, och ibland är det en fråga om liv och död att ens uppgifter kan hållas skyddade. Många människor i Sverige lever med skyddade personuppgifter på grund av hot. Inte sällan är det en våldsam före detta partner, som kanske till och med hotat att ta ens liv eller barnens liv, som man gömmer sig för.

Slarv med skyddade personuppgifter får enorma konsekvenser för till exempel våldsutsatta kvinnor. Det kan innebära att man tvingas flytta, ta barnen från den ordnade skolgången och börja om någon annanstans eller säga upp sig från jobbet och hoppas att man får ett nytt.

Att leva gömd och med skyddade personuppgifter innebär redan nu en krånglig vardag. Det är dags att vi stramar upp och ser till att vi åtminstone inte från samhällets sida slarvar med det skydd som är de här människornas trygghet.

Dagens betänkande omfattar många viktiga frågor och allt ryms inte vare sig i ett anförande eller i debatten med alla dess anföranden.

Fru talman! Jag väljer i dag att yrka bifall till reservation 19, men jag står förstas bakom alla Miljöpartiets reservationer.

Anf. 104 ERIC WESTROTH (SD):

Fru talman! Min kollega Bo Broman anförde våra ställningstaganden kring betänkandet om skatteförfarande och folkbokföring, och mitt anförande kommer att handla om folkbokföringen och risken för att kriminella utnyttjar systemet med den nya konstillhörighetslagen. Jag kommer inte att yrka på någon annan reservation än vad min kollega Bo Broman gjorde, alltså reservation 1.

Fru talman! Som jag anför i tidigare replikskifte finns det ett förslag till utskottsinitiativ i socialutskottet som innebär en ny konstillhörighetslag. Att förslaget drivs som ett utskottsinitiativ beror sannolikt på att det inom regeringssamarbetet inte fanns någon majoritet. I stället rundar Moderaterna och Liberalerna tillsammans med oppositionspartierna på vänstersidan samarbetet genom att driva igenom den nya lagen som ett utskottsinitiativ i riksdagens socialutskott. Endast Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har deklarerat att vi är negativa till en ny konstillhörighetslagstiftning, inte bara vad gäller innehållet utan också det sätt på vilket man driver frågan.

Att man går fram med förslaget som ett utskottsinitiativ i stället för att som brukligt låta regeringen ta fram en proposition som övriga partier kan följdmotionera på innebär även andra demokratiska inskränkningar. Man har bland annat berövat riksdagen och dess ledamöter de demokratiska verktyg vi vanligen har för att granska regeringens arbete genom skriftliga frågor och interpellationer till ministrar inom deras respektive ansvarsområden.

Sverigedemokraterna har ställt frågor till statsministern så sent som tidigare i dag. Vi har också ställt frågor till finansministern, finansmarknadsministern och socialförsäkringsministern, och alla har bara skjutit ifrån sig frågan och hänvisat till riksdagen. Vi känner oss alltså nödgade att lyfta frågan i denna debatt då den föreslagna lagen i vissa delar, som folkbokföring och hantering av personnummer, påverkar utskottets beredningsområde.

Fru talman! Jag tror att få ledamöter i skatteutskottet kommer att delta i socialutskottets debatt den 17 april.

Vilka konsekvenser kommer då en ny lagstiftning att få, och på vilket sätt kommer den att kunna påverka arbetet med en sammanhållen identitetsförvaltning? Jo, fru talman, om man har fyllt 16 år och vaknar upp en vacker dag och känner att man egentligen tillhör ett annat kön kommer det att räcka med att man har träffat en psykolog, och sedan kan man gå in på ett av Skatteverkets kontor och ansöka om att få byta kön.

I ett tidigare replikskifte sades det att bytet skulle föregås av en utredning, men så är inte fallet. Ingen medicinsk diagnos behövs och inte heller några utredningar av psykolog eller kurator. Efter fyra månader ska man få ett nytt juridiskt kön. Eftersom det svenska personnumret innehåller en könsmarkör, alltså att personnumrets näst sista siffra är jämn för flickor och udda för pojkar, får man då också ett nytt personnummer. Det är väl inte hela världen, kanske en del säger. Men jo, fru talman, för det svenska personnumret är förutom en nyckelfaktor till korrekt folkbokföring även den unika identitetsmarkering som följer oss genom hela livet och från vilken myndigheter och privata företag får legitim, relevant och korrekt information om oss som individer.

Vad händer då efter det att en individ fått ett nytt personnummer, och vad kan detta i förlängningen leda till? Jo, fru talman, svenska myndigheter som är kopplade till det så kallade Navet får sina register uppdaterade automatiskt, men privata aktörer, som ofta får sina register från SPAR, drabbas av en eftersläpning. Flera tunga remissinstanser har pekat på brister i förslaget som det ser ut nu. Man pekar även på den möjlighet som öppnas för oärliga personer som vill undkomma rättsvårdande myndigheter eller gamla försyndelser.

Bolagsverket varnar bland annat för att flera könsbyten och personnummerbyten kan försvåra sökning och spårning i verkets olika register.

Svenska Bankföreningen menar att systemet kan försvåra deras arbete mot bedrägerier, penningtvätt och finansiering av terrorism.

Man kan ju bara tänka sig alla ”giltiga” id-handlingar en person kan ha med flera olika identiteter och personnummer. Inför svenska myndigheter blir de falska identitetshandlingarna förhoppningsvis uppsnappade, men inför privata aktörer, såsom banker, försäkringsbolag, kreditgivare eller utländska myndigheter är detta osannolikt, vilket öppnar dörrar för den organiserade brottsligheten.

Om man vaknar upp en vacker dag och inser att det nog var rätt kön man föddes i ändå kan man dessutom ansöka om att få byta tillbaka till sitt förra kön. Men efter fyra månader får man då inte tillbaka sitt ursprungliga personnummer utan ett helt nytt, tredje, personnummer. Det kommer inte heller att finnas någon koppling från det tredje personnumret till det första, utan myndigheterna måste i så fall söka manuellt, med den administrativa börda detta kommer att innebära.

Man behöver ju inte vara alltför akademiskt skolad för att inse vilka möjligheter och dörrar riksdagen öppnar för den organiserade brottsligheten om den nya lagen blir verklighet. Det är därför obegripligt att man inte ytterligare remitterar förslaget för att komma till rätta med de problem som många av de tunga remissinstanserna lyfter fram.

Socialutskottet nekade till och med det minoritetsskydd som finns och sade att det skulle kunna innebära ”avsevärt men”, men utan ytterligare motivering. I stället forcerar man igenom lagen i hopp om att myndigheterna ska lösa problemen allteftersom de uppstår. Detta, fru talman, anser vi inte är ett ansvarsfullt sätt att stifta lag på.

Avslutningsvis vill jag säga att de problem som Skatteverket och andra myndigheter och företag kan få som konsekvens av den nya lagen ändå är en västanfläkt jämfört med de problem och tragedier som kommer att kunna uppstå när barn själva ska få bestämma sitt juridiska kön.

Det är lätt att tro att man gör detta för att vara snäll, men det är min övertygelse att politiker om 10–15 år, om inte förr, kommer att stå i denna kammare och i denna talarstol med bortförklaringar om att man varit naiv eller att samhällsdebatten gjorde att man inte orkade stå emot och säga vad man verkligen tyckte.

Jag vill slutligen uppmana alla ledamöter i denna kammare att stå emot partipiskan och rösta som ni verkligen tycker i denna fråga. Samtidigt vill jag uppmana alla åskådare och tv-tittare som ser på denna debatt och som tycker att lagförslaget är problematiskt, eller rent av tokigt som en känd ledamot från Socialdemokraterna kallat det, att oavsett partifärg kontakta riksdagspolitiker från er valkrets och förmå dem att rösta rätt, alltså nej, till utskottsinitiativet om ny köns-tillhörighetslag – om inte annat så för barnens skull. Socialutskottet planerar att ha debatten om detta förslag den 17 april, och sannolikt kommer riksdagen att rösta om frågan samma dag. Det är bråttom nu. (Applåder)

Anf. 105 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Fru talman! I dag debatterar vi de olika motionsyrkanden som har kommit in till riksdagen. Såvitt jag kan bedöma har vi ingen motion om folkbokföring och könstillhörighet. Ändå har den debatten dykt upp här i kammaren.

Jag vill ändå påpeka att det i dag tar flera år för en transkvinna eller en transman att få det juridiska kön

som personen har, det vill säga att en transkvinna ska få vara en kvinna även i folkbokföringen.

Det är ett otroligt lidande för de personer som först i flera år, beroende på vilken region de tillhör, behöver köa för att få utredningen. Sedan tar den medicinska utredningen flera år. Därefter kan de, om läkaren tycker att det är lämpligt, få ett annat juridiskt kön. Det är det juridiska kön som stämmer med hur de ser ut och det juridiska kön som stämmer med hur de uppfattas och hur de uppfattar sig själva.

Den största vinsten med lagförslaget är att man skiljer på det medicinska och det juridiska. Nu är det sammanblandat. Vi har haft samma lag. Vi var i Sverige pionjärer när det gällde transvården. Vi var bland de första som tillät att man kunde byta sitt kön och bekräfta det kön som man själv känner att man tillhör eller som man tillhör. Vi ligger långt efter när andra länder har gjort det enklare.

Väldigt mycket av det som förs fram i debatten, både i debattartiklar och av dem som hör av sig, bygger på ett gammalt lagförslag som aldrig kom till riksdagen. Det är det vi hör upprepas här i talarstolen och i debatter.

Man kommer till exempel inte att kunna göra flera byten av juridiskt kön lite hipp som happ som man själv känner för. Första gången får man en enkel prövning. Sedan kommer det att bli tuffare och tuffare.

Jag började med att konstatera många länder har infört skillnad mellan medicinskt och juridiskt kön. Några av oss som är intresserade av de här frågorna och inte bara klagar utan som försöker lära oss någonting har varit på ett möte med representanter från andra nordiska länder.

Hur har det gått när man har infört att det ska vara lättare att få byta sitt juridiska kön? Har man sett något missbruk? Nej, svarar de. Det finns inget missbruk. Kanske något enstaka fall på flera år. Det har inte satts i system att hålla på att byta kön hur som helst för att komma undan myndigheter. Nej, det förekommer inte.

Nu föregriper jag kanske debatten som kommer när lagen ska diskuteras. En annan stor skillnad är att här i Sverige har vi vissa inom kvinnorörelsen som ser det som ett stort hot mot kvinnor. I andra nordiska länder har transrörelsen och kvinnorörelsen kroat arm och sett att de har gemensamma saker att slåss för. Här gör man inte så.

Fru talman! Jag har anmält en talartid på sex minuter. Eftersom jag inte hade räknat med att vi skulle få en debatt som inte gällde motionerna kommer jag inte att hålla talartiden.

Jag kommer nu att gå över till det som jag anmälde mig till debatten för att tala om. Det har redan tagits upp i debatten av Annika Hirvonen och handlar om folkbokföringen av personer från Ukraina.

Vi vet att ungefär 8 miljoner människor har flytt från Ukraina på grund av Rysslands invasion. Av de 8 miljonerna är det ungefär 5 miljoner som fått tillfälligt uppehållstillstånd enligt EU:s massflyktsdirektiv. Ungefär 50 000 har fått tillfälligt skydd i Sverige. Ungefär 40 000 av dessa 50 000 tror man är kvar i landet.

De ukrainska medborgare som får skydd i Sverige enligt massflyktsdirektivet ges i stort sett samma rättigheter och förutsättningar som asylsökande. Därmed tvingas de att leva på samma låga dagersättning, som Annika Hirvonen talade mycket om, som asylsökande har. De har ingen rätt att läsa sfi, och de får endast den vård som inte kan anstå.

Vänsterpartiet anser att såväl asylsökande som de ukrainska medborgare som fått tillfälligt uppehållstillstånd ska ges bättre levnadsvillkor, högre dagersättning och förutsättningar för att kunna ha en meningsfull sysselsättning. En snabb integration behövs för att inte passivisera och för att flyktingar snabbt ska komma in i det svenska samhället. Den långa asylprocessen är nedbrytande och försvårar integrationen.

Beslutet att aktivera massflyktsdirektivet för flyktingar från Ukraina gällde från början ett år. Men EU-kommissionen förlängde giltighetstiden med ytterligare ett år. Direktivet kan gälla i maximalt tre år. Efter det kan insatser för återvändande eller reguljära asylprocesser börja. Det innebär att de människor från Ukraina som fått uppehållstillstånd enligt direktivet kan behöva leva i Sverige med begränsade rättigheter i mer än tre år.

Jämfört med de andra nordiska länderna har Sverige per capita tagit emot minst antal flyktingar från Ukraina. En kartläggning visar att Sverige ger de ukrainare som får skydd här sämre levnadsvillkor än vad man gör i övriga nordiska länder. Dagersättningen är lägre, språkundervisningen är sämre och rätten till sjukvård är begränsad, medan de i övriga nordiska länder har rätt till samma vård som medborgarna har.

Som huvudregel ska den som kommer att bo i Sverige i minst ett år framåt folkbokföras här. Ukrainarna kommer att vara här mycket längre än så. Men enligt reglerna i massflyktsdirektivet ska de ändå inte få folkbokföras här. Som folkbokförd får man ett personnummer och samma rättigheter som övriga asylsökande som fått skydd i Sverige. Det skulle ge betydligt bättre förutsättningar att komma in i samhället och känna trygghet i en extremt svår situation. Det skulle förenkla möjligheterna att komma i arbete och minska utsattheten bland den stora andel som av olika anledningar inte kommer i arbete.

Skyddet enligt massflyktsdirektivet är tillfälligt, men tillfälligt skydd är tyvärr huvudregeln för asylsökande i Sverige i dag. Att folkbokföras här och få en tryggare tillvaro hindrar inte någon att återvända till Ukraina när så är möjligt. Det finns också mycket som tyvärr talar för att kriget i Ukraina kommer att fortsätta en lång tid framöver.

För Vänsterpartiet är det självklart att de som flytt kriget i Ukraina och fått en fristad i Sverige också ska kunna folkbokföras här. Jag vill därför yrka bifall till reservation 19.

Anf. 106 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation 16.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 10 april.)

§ 10 Planering och byggande

Civilutskottets betänkande 2023/24:CU15
Planering och byggande
föredrogs.

Anf. 107 MALCOLM MOMODOU
JALLOW (V):

Fru talman! Nu är vi här igen och ska debattera betänkandet *Planering och byggande*.

I Sverige är det kris i dag. Bostadsbrist, bostadssegregation och ett enormt behov av klimatomställning fortsätter att prägla dagens bostadspolitik och Sverige. Samhället är orättvist och ojämlikt. Klimatkrisen, fattigdomen och klassklyftorna ökar. Sverige har en regering som vägrar ta sin del av ansvaret för klimatomställningen. I stället för regeringen en politik som leder till ökade utsläpp.

Vi borde kunna bättre än det vi ser i dag. För varje dag som går ser vi hur klyftorna i samhället ökar. Vi ser alltmer av allvarlig fattigdom i Sverige, ett av världens rikaste länder. Vi borde kunna bättre.

År 2008 införde den dåvarande regeringen en nollvision för vräkning av barnfamiljer, men förra året nådde vi det största antalet vräkt barn sedan mätningarna startade. Nästan alla dessa vräkningar beror på att hushållet inte har råd med hyran, det vill säga fattigdom. Det är skamligt att vi inte kan bättre. Det är varken ett krig eller en naturkatastrof som har skapat det här. Det är politiska beslut, eller brist på politiska beslut, som har lett oss hit, där vi befinner oss i dag.

Fru talman! Utan ett tydligt och starkt statligt engagemang kommer vi inte att kunna vända denna utveckling. Utan en stark regering som har viljan att bryta fattigdomen, ojämlikheterna och orättvisorna vi stängas med kommer det att fortsätta utför, både i statistiken och i verkligheten.

Fru talman! Sverige saknar i dag en sådan regering – en regering med politisk vilja, som vågar satsa på att det ska byggas fler miljövänliga hyresrätter som vanliga människor har råd att bo i. Vi saknar en regering som ser vad utanförskap verkligen är och som vågar göra något åt det. Vi saknar en regering som ser till att det görs en stark statlig och regional planering och som vågar pressa de kommuner som i dag inte tar sin beskärda del av bostadsförsörjningsansvaret för alla invånare.

Vi saknar en regering som inte bara intresserar sig för att gynna de rikas boende utan som förstår att det är bra för hela samhället om även de invånare som har minst ekonomiska resurser slipper fattigdom och kan leva ett dragligt liv i en egen bostad.

Fru talman! Målet med en statlig bostadspolitik måste vara att den ska bidra till en jämlik och hållbar samhällsutveckling, inte bara ekonomiskt och ekologiskt utan även socialt. I dagens Sverige talas det mycket om utanförskap. Man talar om

bostadsområden som borde rivas, främst för att de som bor där representerar detta utanförskap.

Det talas mycket om att planeringen borde ta fasta på det svenska traditionella och småskaliga. Bort med det grå och storskaliga! Låt staten bestämma vad som är fult och vackert! Låt alla bo i hus som liknar Sverigedemokraternas Sverigehus, så borde väl allt utanförskap också försvinna! Och om alla dessutom äger sina bostäder försvinner även fattigdomen, och så blir allt bra. Så låter det.

Fru talman! Om det ändå vore så enkelt. Men så talar den som aldrig har varit en del av det så kallade utanförskapet. Så talar också den som inte förstår vad stadsplanering och mångfald handlar om. Så talar den som lever i ett eget skapat utanförskap, åtskild från den verklighet som gäller för så många andra invånare. Så talar många här i denna kammare, fru talman.

Fysiska miljöer kan absolut bidra till utanförskapskänslan. När ingen längre bryr sig och när till och med makthavarna säger att människors hem borde jämnas med marken kan det självklart vara svårt att känna sig delaktig i samhället.

Men i grunden handlar utanförskap och segregation om att få samma möjligheter till utbildning och arbete. Byggnaderna i sig är inte huvudproblemet, och att riva dem löser inte heller problemen. Inte heller hjälper det att, som regeringen, fortsätta att ombilda alla billiga hyresrätter som är kvar. För vart ska alla de som bor där ta vägen sedan – alla de som inte kan köpa sina bostäder? Vart ska alla dessa människor ta vägen? Var ska de bo? Ska de bo i de uppsamlingsgetton som med tiden kanske kommer att skapas? Det är där som bara de med den sämsta ekonomin och med de allra sämsta förutsättningarna i livet till sist kommer att bo när allt annat är sålt.

Fru talman! De blandade bostadsområden som det ständigt mumlas om handlar alltid om dessa hyresområden. Ingen vill blanda invånare med olika bakgrunder och inkomster i de välbärgade områdena. I villakvarteren ska inget byggas, och absolut inte flerbostadshus med hyresrätt!

I innerstäderna ska det vara så dyrt som möjligt att bo, med höga inköpspriser för bostadsrätter och ordentliga marknadshyror för hyresrätter – allt för att hålla utanförskapsfolket borta.

En seriös regering borde fokusera på att alla kommuner ska ta ett större ansvar för bostadsförsörjning för alla invånare, oavsett inkomst eller bakgrund. Även de rika kommunerna måste ta detta på allvar och ta sitt ansvar, vilket de inte gör i dag.

Större press bör läggas på samtliga kommuner att se till att det byggs fler billiga hyresrätter – bostäder för vanligt folk och bostäder som vanligt folk också har råd med. I detta har staten en enormt viktig roll att spela. Vänsterpartiet vill att regeringen snabbar på införandet av regional planering i fler regioner än i dag.

Fru talman! Bygg- och fastighetssektorn står sammantaget för en mycket stor del av miljöpåverkan och energianvändningen i samhället. Det går därför inte att prata om bostäder, planering och byggande utan att

prata om det stora behovet av en grön omställning. Klimatet kan inte vänta, och för att samla den nödvändiga kraften måste samhället våga gå före och visa vägen genom kollektiva lösningar.

Vänsterpartiet vill att det redan i detaljplanen ska vara möjligt att ställa krav på energieffektivitet, typ av uppvärmning, konstruktion med mera. Det skulle öka förutsättningarna för ett mer hållbart byggande. Vi vill ändra plan- och bygglagen så att detta blir möjligt.

Vi vill också att renovering och energieffektivisering av det befintliga flerbostadsbeståndet på allvar sätts igång. Men i tider då vi mer än någonsin skulle behöva statliga styrmedel för energieffektivisering av flerbostadshus väljer alltså de högerkonservativa partierna i stället att avveckla allt sådant stöd utan att ersätta det med något annat än orden ”vi ska bygga kärnkraft”.

Avvecklingen är upprörande på många sätt. Kraven på energieffektivisering har ökat de senaste åren, även från EU. Samtidigt sitter Sverige på ett enormt bestånd av flerbostadshus som är i stort behov av upprustning och energieffektivisering. Detta måste åtgärdas, inte för EU:s skull utan för klimatets skull.

Om alla dessa bostäder energieffektiviserades skulle det innebära en enorm skillnad för hela samhället – inte bara för enskilda boende eller fastighetsägare. Ett riktat statligt stöd är helt avgörande för att åtgärda behoven. Inte minst kommer det att drabba befintliga hyresgäster hårt om inget stöd finns, eftersom det då blir de som ensamma tvingas stå för hela notan genom sina hyresavier.

Men med en regering som ökar utsläppen och dessutom samarbetar med ett parti som i sommar går till val med löftet att riva upp EU:s stora lagstiftningspaket Fit for 55 ser framtiden väldigt mörk ut.

Kritiken mot regeringens brist på bostadspolitik har blivit alltmer högljudd, och den kommer från allt fler håll. Bostadskrisen är massiv. Allt färre hus byggs, och arbetslösheten i branschen ökar för varje dag.

I sin iver att visa att man gör något satsar regeringen på att omdana regler. Förenklingar ska lösa krisen, säger man. Hårt kritiserade byggregelförenklingar som riskerar att leda till fönsterlösa rum i nybyggda bostäder och så låga takhöjder att en lång person inte kan gå rak tävlar med andra dumma regelförenklingar som stoppar funktionshindrade från att bo i studentrum på samma villkor som alla andra i samhället.

Det är verkligen inget fel i sig att se över regelsystem och lagar, men i dessa fall riskerar det att slå hårt mot både funktionsnedsatta och sunda bostäder, samtidigt som byggandet knappast kommer att öka på grund av dessa förslag.

Vänsterpartiet vill ha ett samhälle för alla – för fattiga och för rika, men också för personer med funktionsnedsättning. Vi måste fortsätta bygga ett samhälle som är fritt från diskriminering och där människor möts med respekt för varandra. Att bygga bort tillgängligheten är ett steg tillbaka.

Fru talman! Det byggs inga bostäder nu. Hur ska vi utrota hemlösheten om inte med fler bostäder? Hur ska

misshandlade kvinnor kunna lämna de våldsamma männen om det inte finns bostäder? Var ska familjer som vräks på grund av fattigdom bo om det inte finns några hyresrätter kvar med rimliga hyror? Hur ska folk över huvud taget kunna bo och leva på ett acceptabelt sätt om det inte finns bostäder?

Det realistiska svaret är att det Sverige vi i dag lever i har blivit så ojämnt och fattigt att det är näst intill hånfyllt mot invånarna att som högerpartierna prata på om att det är nya egnahemsrörelser, bebyggda med SD:s Sverigehus, som ska lösa situationen. Vilka, fru talman, ska ha råd att bo där i dagens Fattigsverige? Folk har inga pengar.

Fru talman! Att vara den som gång på gång upprepar att det är fler hyresrätter som människor har råd med vi måste planera för och bygga känns i sammanhanget bra, för det är vad som krävs i verklighetens Sverige.

Fru talman! Jag kan i dag inte yrka bifall till några reservationer. Utskottet beredde inte just detta betänkande på traditionellt sätt, och därmed har vi inga reservationer. De som undrar vad Vänsterpartiet tycker får gärna gå in och titta på våra tidigare reservationer i frågan.

Anf. 108 ELIN SÖDERBERG (MP):

Fru talman! Jag inleder med att yrka bifall till vår reservation 8.

Vi befinner oss i en klimatkris, och vi ser redan i dag konsekvenserna av ett förändrat klimat. Vi behöver rusta hela Sverige för ett nytt klimat – klimatanpassa Sverige. Vi ser översvämmade källare i Gävle och i Skåne. Vi ser jordar som torkar för våra lantbrukare. Vi har sett vägar rasa sönder på grund av extremväder. Vi måste rusta Sverige för ett nytt klimat, och det gäller inte minst byggsektorn och samhällsplaneringen.

Regeringen har lagt fram en klimatanpassningsstrategi som en skrivelse i stället för en proposition, dessutom försenat. Den innehåller inte alls den ambitionsnivå och de åtgärder som skulle behövas för att rusta landet. I sin senaste budget avvecklade regeringen också centrala myndigheters arbete med klimatanpassning när man avvecklade medel till både länsstyrelserna och MSB.

Vi i Miljöpartiet vill rusta Sverige starkt i ett förändrat klimat.

Sedan 2008 ska byggnadsverk och bebyggelse lokaliseras till mark som är lämplig för ändamålet med hänsyn till bland annat risken för olyckor, översvämningar och erosion. Det är dock ett vanligt problem att gamla detaljplaner inte lämplighetsprövas. Om kommunen inte upphäver den gamla detaljplanen kan bygglov inte heller nekas, vilket innebär en risk för att nybyggnation sker i områden som är olämpliga från klimatanpassningssynpunkt. Eftersom det inte finns någon skyldighet för kommuner att upphäva dessa gamla detaljplaner anser Miljöpartiet att det bör utredas hur planerna ska hanteras i syfte att minimera

riskerna för klimatrelaterade olyckor, översvämningar och erosion.

Länsstyrelserna har en viktig roll i att samordna, stötta och följa upp kommunernas klimatarbete. För att säkerställa en klimatanpassad planering föreslår vi också att expertmyndigheter får i uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer för vilka krav som länsstyrelserna ska ställa på kommunerna i planprocesserna. Klimatanpassning måste börja beaktas fullt ut vid planering och byggnation.

Vattenhantering är centralt för klimatanpassning. Ett välfungerande va-system lägger grunden för ett fungerande och hälsosamt samhälle. Behovet av att förnya va-systemen är dock stort runt om i landet.

Att hantera dagvatten i marken i stället för i avloppsledningarna är en avgörande åtgärd för att skydda avloppsnätet och minska utbyggnadsbehovet av fler och större ledningar. I många fall är sådana åtgärder även enklare och billigare. Det krävs dock att den berörda markägaren, oavsett om det är en kommun eller en privat fastighetsägare, kan vidta åtgärderna, och i många fall uppstår problem när det gäller ansvaret för dagvattenhanteringen.

Vi anser därför att det bör införas en möjlighet att ställa krav på fastighetsägare att ta hand om en del av dagvattnet inom fastigheten. Vi anser också att det bör tillsättas en utredning med uppdrag att utreda möjligheten att reglera andelen hårdgjord yta inom tomtmark, kvartersmark och allmän platsmark. För att undvika översvämningar måste vi säkerställa mark som släpper igenom vatten.

Vatten behöver också nyttjas mer effektivt. När vi minskar vattenförbrukningen minskar vi även behovet av nya vattentäkter och utbyggnad av vattenreningsverk och avloppsreningsverk. Samtidigt undviker vi brist på vatten. Vi anser att det behövs ett brett arbete för att minska onödigt vattenanvändning och föreslår därför att alla nya byggprojekt ska ha en plan för att minimera vattenförbrukningen under byggnadens hela livslängd och att det ska ställas krav på vattensparande blandare och snålspolande toaletter vid renoveringar av hyreslägenheter. Vi anser också att innovativa vattensparande lösningar ska uppmuntras vid nybyggnation.

Vi behöver rusta oss för ett förändrat klimat, men en del av detta handlar också om att minska utsläppen av växthusgaser så att den klimatförändring vi står inför blir så lindrig som möjligt. I stället har vi i dagsläget en regering som kraftigt ökar utsläppen av växthusgaser så att Sverige inte längre väntas nå sina klimatomål och inte heller sitt bindande klimatomåtagande inom EU. Även här har regeringen i stället för att presentera klimathandlingsplanen som en proposition lagt fram en skrivelse till riksdagen, en skrivelse som inte innehåller åtgärder för att kraftigt minska utsläppen utan i stället skjuter hela ansvaret på nästa regering.

Vi i Miljöpartiet vill att Sverige ska minska sina utsläpp av växthusgaser, säkerställa att Sverige uppfyller sin del av Parisavtalet och samtidigt tillvarata alla de möjligheter som kommer med

klimatomställningen, så även inom bostads- och byggnadssektorn. Bostadsbyggandet står nämligen för en betydande del av Sveriges klimatutsläpp. Vi anser att vi behöver en lagstiftning som medför ett mer hållbart byggande.

Byggsektorn står också för en femtedel av utsläppen av växthusgaser i Sverige. För att kraftigt minska byggsektorns klimatpåverkan och användning av nya naturresurser föreslår vi att det omgående införs bindande krav på minskade utsläpp under byggnadens hela livstid, det vill säga under byggtid, användning och rivning.

Regleringen av klimatdeklaration för byggnader behöver också skärpas. Klimatdeklarationen ska omfatta hela byggnaden under hela dess livscykel, inklusive markarbeten och renovering, och även rivning ska påverka klimatdeklarationen.

För att bygga ett hållbart samhälle och minska vår klimatpåverkan behöver vi ställa om till en mer cirkulär och resurseffektiv ekonomi.

Vårt samhälle står inför omfattande utmaningar när det gäller att både minska utsläppen av växthusgaser och minimera vår resursförbrukning.

En mer hållbar resursanvändning inom byggsektorn är en stor och viktig del i denna omställning, då svenska byggnader beräknas stå för en femtedel av Sveriges totala klimatutsläpp.

För att främja god resurshushållning i byggsektorn anser vi att det bör införas en kvotplikt för användning av återbrukat material vid renovering och nybyggnation. Kraven på andelen återbrukat material bör också stegvis ökas.

Vi vill även att Boverket får i uppdrag att utreda hur byggregler kan formuleras för att möjliggöra återanvändning av byggmaterial i mycket större utsträckning.

Även när det kommer till rivning behöver vi ställa om till en mer cirkulär och resurseffektiv ekonomi. Det är i stort sett alltid bäst att renovera och återanvända saker på plats i stället för att riva eller byta ut. Vi behöver systematiskt ställa om till en mer cirkulär byggnadsprocess där byggnader inte rivs om det inte är nödvändigt.

Den cirkulära ekonomin inom byggsektorn måste utvecklas. Vi anser att förutsättningarna för ombyggnad, påbyggnad och bevarande av stommen alltid ska utredas innan rivningslov kan ges. Vi föreslår också att det ska införas krav på en tidig materialinventering för byggnader knutet till ansökan om rivningslov och krav på att användbara byggelement återbrukas.

De fastigheter som redan är byggda är en värdefull resurs som vi ska vara rädda om. För att undvika rivningar vill vi att det ska tillsättas en utredning i syfte att skärpa kraven på underhåll av byggnader och fastigheter så att de bibehålls i brukbart skick samt att plan- och bygglagen ses över för att underlätta påbyggnation och ombyggnation framför rivning.

Anf. 109 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Inledningsvis vill jag säga att jag på grund av den förenklade motionshanteringen i år inte kommer att yrka bifall till några av våra motioner.

Däremot vill jag redogöra för några av de förslag som vi socialdemokrater har lagt på riksdagens bord men som SD-regeringens företrädare här i Sveriges riksdag tidigare har avslagit.

Planering och byggande, som det här betänkandet handlar om, är en grundläggande del i hur bland annat våra bostadsområden ska se ut i framtiden. Vi bygger inte enbart hus; vi bygger samhällen.

Plan- och bygglagen, PBL, är en form av samordning mellan alla intressenter inom samhällsbyggandet. Ordning och reda ska vägas samman med kraven på snabba processer med minimalt krångel.

Den socialdemokratiska regeringen har drivit arbetet med regelförenklingar, och vi tar för givet att det arbetet fortsätter. Dock ser vi inte så mycket av det.

Regler som inte kan motiveras ska tas bort, och processer som kan ske snabbare ska naturligtvis bedrivas utifrån det.

Samtidigt är det viktigt att påpeka, framför allt för SD-regeringen, att regelförenklingar inte är något allena saliggörande för bostadsbyggandet. Ingen kan bo i en regelförenkling. Bostadsbristen är något som måste byggas bort.

Den här regeringen har ofta understrukt regel-förenklingar som ett av de viktigaste bostadspolitiska initiativen man avser att arbeta med. Total politisk enighet råder om att försöka formulera så enkla regler som möjligt, men det har som väntat visat sig vara lättare sagt än gjort.

Boverket har nyligen fått skjuta fram sitt förslag till nya byggregler efter att ha mottagit mycket hård kritik för sitt hittills presenterade förslag. En stor risk med Boverkets förslag är att oklara regler hämmar snarare än befrämjar byggandet.

Fru talman! Många detaljplaner överklagas runt om i Sverige. Förutom att byggandet fördröjs kan de långa tiderna av väntan också i slutändan påverka bostadspiserna.

Problemet är naturligtvis inte att människor överklagar. Det är en rättighet i en demokrati att man får möjlighet att påvisa problem och få sin sak prövad och att en ordentlig bedömning av exempelvis detaljplaner görs.

Problemet är att det inte finns tidsgränser som begränsar hur lång tid överklaganden får ta. Trots att förändringar har gjorts – det har gjorts flera – för att korta processtiderna tar processen med överklaganden fortfarande alltför lång tid.

Vi socialdemokrater anser att det behöver sättas tidsgränser. Bland annat borde en gräns för delgivning finnas, det vill säga en gräns för hur lång tid som ges för att hämta ut ett beslut. Det finns inte i dag.

Vidare skulle begränsad rätt till överklagan kunna säkerställas genom en snävare krets av sakägare, begränsade möjligheter till överklagan av bygglov då de stämmer överens med detaljplanen, begränsat antal

överklaganden som kan göras i ett ärende med mera. Men allt detta måste självklart vägas mot kraven på rättssäkerhet och enskildas rätt att invända mot fattade beslut.

Vi socialdemokrater ser därför ett behov av en översyn av dessa frågeställningar med tydligt fokus på att begränsa möjligheterna till överklaganden för att underlätta en hållbar samhällsutveckling.

Fru talman! Jag hade ganska höga förväntningar på den här debatten om planering och byggande redan förra året, när vi började behandla de motioner som berör området. Regeringen har ju haft hög svansföring och talat om en rivstart av bostadspolitiken, men det har snarare lett till en tvärsnit för nybyggnationen. För att citera en av aktörerna på bostadsmarknaden när han visade försäljningssiffrorna förra året: Patienten är död.

SD-regeringen talar sig varm för småhusbyggande, men dess passivitet gör nu att småhusföretag faktiskt går i konkurs och att flera tusen löntagare varslas inom småhussektorn.

Samtidigt har totalt 1 714 byggfirmor och entreprenörer slagits ut under 2023, enligt UC. Antalet konkurser i Sverige ökade till det högsta sedan finanskrisen på 90-talet, och arbetslösheten i Byggnads a-kassa har ökat med 67 procent sedan i somras.

Därför hade jag och väldigt många med mig förväntat oss att regeringsunderlaget kunde presentera vad regeringens rivstart innebär och vilka nya regelförenklingar som skulle lösa problemet med att hushållen inte längre har råd att efterfråga nyproducerat.

I stället presenteras ingenting nytt. Det pratas mycket, men det finns inga förslag på riksdagens bord från SD-regeringen om hur bostadsbyggandet ska komma igång igen.

Tyvärr är inte Liberalernas talesperson här, men jag tänkte ändå citera honom från förra årets debatt. Vi vilar på hanen, sa han då, och när inflationen går ned behöver vi vara beredda.

Inflationen har nu gått ned. Vad väntar SD-regeringen på, och hur har man förberett sig? Det ligger ju ingenting på bordet.

Den här passiviteten gör att ytterligare 1 750 byggbolag riskerar att svepas med i en konkursvåg framöver, enligt en artikel i Dagens industri den 20 mars i år – och detta trots att räntan beräknas sänkas under året. Halva mandatperioden har snart gått, och när vi tittar i regeringens propositionslista kan vi bara konstatera att det är två förlorade år.

Under hela tiden sedan den nuvarande SD-regeringen tillträdde har vi fått höra hur bostadsministern har rivstartat med strukturella förändringar för att öka och snabba på bostadsbyggandet. Denna rivstart har ännu inte resulterat i ett enda förslag på riksdagens bord.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis understryka att bostadsbristen är någonting som behöver byggas bort. Vi kommer inte att lösa detta med enbart nybyggnation, men det är viktigt att vi bygger nya bostäder – och det krävs bostäder som vanligt folk kan efterfråga.

Bostadsbyggandet har kollapsat, och enligt många bedömare lär det bli sju svåra år. Ett ökat bostadsbyggande handlar om finansieringsfrågan, och den lyser just nu med sin frånvaro. Det krävs alltså fler åtgärder än bara regelförenklingar.

Anf. 110 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! De senaste månaderna har vi haft en rad debatter i kammaren om bostadspolitiken. Kvälens debatt handlar i huvudsak om planering och byggande. Planering och byggande är ett omfattande område som berör planering i många avseenden, från statlig nivå via regionerna och länsstyrelserna ned till kommunal nivå.

När det gäller den regionala planeringen har Stockholms, Skånes och Hallands län en regional bostadsplanering som innebär att man har översikt över hur länets behov av bostadsbyggande ser ut. Kommunerna är inte bundna till den regionala planering som tas fram, men den skapar bra förutsättningar att faktiskt jobba över kommungränserna gällande behovet av bostadsbyggande. Detta är någonting som Sverigedemokraterna har talat om sedan utredningen kom. Det bör införas också i övriga delar av landet; vi tror att det skulle gynna förutsättningarna.

I huvudsak är bostadsbyggandet dock ett kommunalt ansvar. Det är ju där bostäderna byggs. Vi ska skapa förutsättningarna för att fler bostäder ska kunna byggas. Här behöver man också titta på länsstyrelsernas arbete i samverkan med kommunerna för att öka bostadsbyggandet, och det är någonting vi ser att regeringen i dag kartlägger. Man tittar på hur samverkan fungerar och kan utvecklas.

Fru talman! Regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna har ju identifierat ett område som är eftersatt, nämligen småhusbyggandet. Vi vet att det är många som efterfrågar denna attraktiva boendeform och att ett ökat småhusbyggande även skulle kunna få många andra effekter på bostadsmarknaden. Bland annat skulle det ge möjlighet att få igång flyttkedjor där människor lämnar efter sig en billigare hyresrätt till förmån för andra, ekonomiskt svagare, hushåll.

Småhus är dock även väldigt attraktiva eftersom det är en trevlig boendeform – kanske framför allt för våra småbarnsfamiljer. Därför är frågan om att skapa möjligheter att bygga fler småhus viktig att följa, och det gör Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen. Det är också därför vi i vår budget har infört en planeringsstimulans till kommunerna för småhusbyggande. Vi kartlägger också byggbar mark för småhus för att reformen ska kunna komma igång snabbare och småhusens andel av bostadsbyggandet öka.

Fru talman! Estetik och gestaltning är en viktig fråga när vi pratar bostadsbyggande och planering. Att vi bygger vackra bostadsområden och bostäder är avgörande för hur vi kommer att se våra samhällen framöver. De hus vi bygger i dag ska stå där under väldigt lång tid framöver, och därför behöver vi ha en tanke bakom vad vi bygger.

Här är det viktigt att vi har en ökad medborgardialog för att se till att skapa delaktighet i det som byggs och en större nöjdhet med de bostadsområden och bostäder som byggs. Därmed kan vi minska överklaganden och andra diskussioner när det gäller nyproduktion och nya bostadsområden i våra kommuner. Det är av största vikt att väga in det folkliga intresset så att vi i huvudsak får de bostäder och bostadsmiljöer som efterfrågas. Där är medborgardialogen avgörande, och det är något vi behöver titta närmare på och skapa förutsättningar för att genomföra.

En starkt kulturmiljökompetens och en kulturell planering är områden där kommunerna skulle behöva ha större stöttning från statens sida, i form av en stimulans, för att kunna jobba vidare med de bostadsområden som ska byggas och ha en helhet i tänkandet när bostadsområden planeras.

Gestaltningen av stadskärnan och bilden av den kommun man bor i är oerhört viktig och en del av identiteten för den som bor i bygden. Därför är det viktigt att kommunerna får förutsättningar att gestalta kommunen utifrån ett historiskt perspektiv, och vi vet också att det många gånger är detta diskussionerna handlar om när nya byggnationer – och även utsmyckningar i den offentliga miljön – planeras.

En annan viktig fråga som bereds inom Regeringskansliet och där det också finns ett tillkännagivande från riksdagen gäller detta med att flytta gamla byggnader och att det inte ska ställas nybyggnadskrav när man flyttar en gammal byggnad. Regeringen har gett länsstyrelserna i uppdrag att titta på vilka avsteg från nybyggnadskravet som görs ute i kommunerna vid flytt av gamla bostäder.

Detta är en viktig fråga för att möjliggöra flytt. Vi har ju ett tydligt exempel i form av Kiruna, där man flyttar många bostäder på grund av omständigheter som det är svårt att rå för när gruvdriften utökas. Den svenska lagstiftningen ska ju inte förhindra möjligheten att ha kvar det gamla kulturarvet i form av bostadsbyggnader, utan man ska kunna bevara det som man en gång har haft.

Trygghetsaspekten ska såklart ingå i planeringsprocessen redan från början, men den ska även ingå i den områdesplanering som görs utifrån de bostadsområden vi har i Sverige i dag. Den ska utgå från en nationell handlingsplan för att skapa förutsättningar för fler trygga bostadsområden i Sverige. Här har vi utredningen om en starkt trygghet i den bebyggda miljön, det vill säga BID-samverkan. Det bidrar till den viktiga trygghetsaspekten tillsammans med planering av byggande där man har den aspekten i grunden.

Fru talman! Ekonomin är en del i detta – när vi har planerat för byggande ska vi såklart också skapa förutsättningar för människor att ta del av den nyproduktion som skapas. Där har vi kommittén som gör en översyn av amorteringskravet för att möjliggöra för fler hushåll att efterfråga de bostäder som byggs, tillsammans med någonting som Sverigedemokraterna bevakar, nämligen startlån för förstagångsköpare. Jag hoppas att vi snart ser ett förslag från regeringen i den frågan.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut, fru talman.

Anf. 111 ANNA VEDIN (M):

Fru talman! Hemma på min ö Marstrand är strandskyddet en stor och betydelsefull fråga. Som Marstrandsbo vill jag att samhället ska leva året om och att det ska kunna finnas skola och affär samt företag och verksamheter så att det går att arbeta i samhället. Att Marstrand dessutom är en stor turistattraktion där naturen, havet och fästningen lockar tusentals besökare varje år gör att balansen mellan utveckling och bevarande ställs på sin spets.

Att ha långsiktiga planeringsförutsättningar för hur och var man bygger i våra kommuner är ett måste för att samhällsplaneringen ska fungera. Men också var man inte får bygga och på vilka grunder är en del av förutsättningarna. Översiktsplan, PBL, bevarandeplan, strandskydd och naturreservatsrestriktioner är något kommunerna hela tiden måste utgå från i sin samhällsplanering. Att dessa planer och lagar harmonierar med Sveriges utveckling är en förutsättning för Marstrands och många andra orters överlevnad.

Den fysiska planeringen, alltså hur mark- och vattenområden ska användas, visas i den översiktsplan som varje kommun har. Det är den som reglerar var man får bygga, vad man får bygga inom olika områden och var man inte får bygga. För att få den långsiktiga strukturen för den fysiska planeringen att fungera i Sverige har en utredning tillsatts med syfte att titta på en översiktsplan för Sverige. Boverket har på uppdrag av regeringen tagit fram en vägledning för översiktsplaneringen som ett led i arbetet med att nå miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö. Detta är positivt, för översiktsplaneringen kan bidra till att nå de nationella klimatmålen.

Fru talman! Vi vet att sju av tio vill bo i småhus. För att klara detta behövs det mer byggbar mark. Därför är jag glad att regeringen gett ett sådant uppdrag. Statlig mark behöver avyttras, och kommunerna måste ta fram lämplig byggbar mark. För att kunna hitta byggbar mark, både på land och i vattnet, är strandskyddet som det är utformat i dag en stor begränsning. Tidöpartierna har dock en överenskommelse gällande strandskyddet som gör att orter kan leva året om. Det är jag mycket glad över.

Regelverken måste vara enklare så att de gynnar byggnation. Möjligheternas byggregler kommer att innebära en förenkling för byggmarknaden då kraven på hur man bygger blir flexibla. Till exempel behöver takhöjden inte alltid vara 2,40 utan kan vara 2,30, vilket kan innebära att det är möjligt att renovera en äldre fastighet utan att helt bygga om den.

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att utveckla arbetet med omställningen till en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn för att bidra till att nå Sveriges miljö- och klimatmål. Boverket ska enligt uppdraget bland annat analysera hur rivning av befintliga byggnader kan undvikas och hur de kan återbrukas

i sin helhet samt analysera vad detta innebär för valet av olika byggmaterial.

Att saker ofta tar lång tid är en återkommande synpunkt, alltifrån långa bygglovsprocesser till lantmäteriets långa handläggningsstider och kostnader. För att få ned ledtiderna har regeringen tillsatt en produktivitetskommission som tittar på och utreder frågan.

Fru talman! Hemma på min ö är det jag har sagt förutsättningar för att samhället ska kunna leva året om. De äldre fastigheterna kan få fortsätta vara tidstypiskt byggda, ungdomar kan få möjlighet att bo kvar och näringsverksamhet som är beroende av vatten och bryggor kan få finnas. Besöksnäringen kan leva, med vandringsstigar, båtliv och restauranger som lockar besökare från världens alla hörn. Skolan, affären och biblioteket kan få finnas kvar då det finns människor som lever och verkar i samhället året om. Att skapa långsiktiga, bra planeringsförutsättningar, som regeringen gör, är ett villkor för att jag och många fler ska kunna få leva och bo året om där vi vill.

Fru talman! Jag yrkar härmed bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 112 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman och kära kollegor! Vi behandlar nu motioner från i höstas om planering och byggande. Jag funderade rätt mycket på vad jag skulle säga i dag och om jag bara skulle kopiera mitt anförande från förra gången det begav sig. Årligt talat har det ju inte hänt särskilt mycket på detta område trots att regeringen lovade rivstart.

Vi har haft ett antal debatter om bostadsbyggandet och det faktum att det har kraschat, med varselvågor och konkurser som följd. Hela debatten har nu reducerats till att handla om regelförenklingar, men inte ens det har vi sett röken av här i kammaren.

Precis som kollegan Leif Nysmed påpekade är det bekymmersamt att frågan om finansiering inte berörs alls. I åtminstone min värld är den avgörande för att vi ska kunna få fler bostäder på plats. Någonstans måste vi ju inse att det inte spelar någon roll vilka regler vi har om man ändå inte har råd att bygga det som behöver byggas. Framför allt måste vi fundera på hur vi får till en produktivitetökning och sänkta kostnader i produktionen så att folk har råd att efterfråga det som byggs.

Vi har en situation med kraftigt ökade byggmaterialpriser. Tyvärr har det cirkulära inte fått genomslag fullt ut i byggandet, och produktivitetökningen i branschen har i princip varit obefintlig i årtionden. Detta adresseras inte någonstans, och det tycker jag är djupt beklagligt.

Vi följer givetvis Bygglövsutredningen och Boverkets arbete med nya regler. I våra motioner har vi föreslagit att man ska se över överklagandeprocesserna i syfte att korta dem och se till att det främst är sakägare som kan överklaga. Vi vill även se lite tidsramar så att man får ned ledtiderna. Det sägs att det tar nio år från

planering till färdig bostad. Man skulle vinna mycket på att minska tiden något.

Vi ser fram emot utredningen om strandskydd, som tyvärr sköts i sank under förra mandatperioden. Centerpartiet tror att detta hade kunnat vara ett sätt att adressera landsbygdens problem och nuvarande situation. Vi hoppas dock fortfarande att en proposition ska läggas på riksdagens bord.

Efter 3 minuter och 48 sekunder inser jag att det inte finns så jättemycket mer att säga i denna debatt. Jag avslutar med att säga att vi också hade ett antal förslag, så det var inte bara Miljöpartiet som tyckte att man skulle reservera sig. Men vi har ju ett förfarande i utskottet med förenklad beredning, vilket gör att jag nu står här och försöker få klockan att ticka lite fortare så att det ska se bra ut.

Anf. 113 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Om elen stängs av där hemma går de flesta i taket ganska snabbt. Skulle elen vara avstängd för en stor del av befolkningen i en vecka eller två skulle rubrikerna och mycket av den massmediala uppmärksamheten handla om detta. Fallerar snöröjningen under 24 timmar upptar det mediernas uppmärksamhet så till den milda grad att inget annat tränger igenom. Men det faktum att vi har en bostadsmarknad som vi i många delar har lämnat över till kommuner och myndigheter som i sin iver att göra rätt och riktigt skapar en dysfunktionell bostadsmarknad, det gäspar vi åt och går vidare i livet som medborgare.

Många av oss, däribland jag, säger att bostadspolitiken förtjänar en större diskussion och större uppmärksamhet just på grund av att vi har en dysfunktionell bostadsmarknad. Planeringen går alldeles för långsamt, och byggandet både går långsamt och är alldeles för dyrt, tycker jag.

Detta faktum har, som vi alla vet, funnits i många år. Oavsett vilken regering som sitter har det fortsatt att vara likadant. Därför är jag väldigt glad över att denna regering försöker ta de långa riktlinjerna och försöker göra något åt den dysfunktionella bostadsmarknaden. Det är inte en stor åtgärd som gör detta, utan det är många små åtgärder som ska hjälpa till för att få marknaden att fungera igen.

Många här har tagit upp planeringsbonusen, som går till kommuner för att omvandla kommersiella lokaler till bostäder. Denna och bonusen för att planlägga för småhus är exempel på bra incitament för att kommuner ska tänka inte bara på hyresfastigheter och bostadsrätter utan även på småhus, som faktiskt efterfrågas.

Jag är även glad över att man har givit Lantmäteriet i uppdrag att ge en färdplan för att fortsätta digitalisera samhällsbyggnadsprocessen, vilket jag tror ger oanade vinster i framtiden. Det kommer inte bara att underlätta, förenkla och skynda på planprocessen, utan nya användningsområden kommer att upptäckas och nya företag växa upp.

Lantmäteriet har även fått i uppdrag att gå över till koordinatbestämda fastighetsgränser, vilket kommer

att underlätta och effektivisera avstyckningsarbetet. Dessa olika saker, tillsammans med att man givit i uppdrag att se över statlig mark att avyttra för att bygga bostäder på, gör att man kommer en bit på väg.

Det har även startats en produktivitetskommission för att se över de skenande kostnaderna för bostadsbyggandet. Precis som min centerpartistiska kollega sa kan vi inte bygga bostäder som är alldeles för dyra för att man ska kunna bo i dem. Något måste göras åt detta faktum att vi bygger bostäder som är alldeles för dyra och att priserna ökar långt över löneökningarna, vilket betyder att vi får bostäder som ingen kan bo i, som ingen kan hyra och som ingen kan äga.

Men räcker detta? Självklart inte! Mer press måste sättas på kommunerna när det gäller marktillgång och hur processen fungerar. Det är helt orimligt att man som anmälare i början av processen inte vet vad som förväntas av en eller vilken tid som kommer att tas i anspråk för hela processen tills man kan börja bygga sitt hus.

Det är även helt otillfredsställande att man som medborgare i en kommun får betala cirka 5 000 kronor i avgift och i en annan kommun 25 000 kronor i avgift för en service som är precis likadan. En mer transparent taxa som är mer kopplad till den faktiska kostnaden kanske vore ett steg i rätt riktning, så att kommunerna inte kan lägga in precis vad som helst i en bygglövsstaxa.

Vi måste även låta länsstyrelserna mer frimodigt arbeta med kommunerna för att hitta lämpliga platser att bygga på samt se till att man planerar och bygger utifrån de behov som finns i en region eller kommun. Länsstyrelserna är vår part som kan hjälpa till att se till att regionerna faktiskt planerar utifrån det behov som finns.

Kort sagt har vi tyvärr på nationell nivå alltför länge lagt oss i pausläge och inte tagit tag i de strukturella problem som finns på bostadsmarknaden, både stora och små. Men det är dags att våga tro att det går att förändra och att vi får en bättre framtid.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 april.)

§ 11 Information om bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp vid marknadsföring av nya personbilar

Civilutskottets betänkande 2023/24:CU19
Information om bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp vid marknadsföring av nya personbilar
(prop. 2023/24:55)
föredrogs.

Anf. 114 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Detta betänkande handlar om information om bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp vid marknadsföring av nya personbilar.

Fru talman! När vi köper en bil gör vi det av många olika anledningar. Det kan till exempel vara så att jag behöver en minibuss för att jag har rullstol, jag kanske vill ha en sportbil för att jag tycker att det är roligt eller jag kanske vill ha en mini-suv eller en stor suv för att jag bor på landet och vill komma fram.

Det här ärendet handlar om att vi ska göra det ännu lättare för konsumenter när de väljer fordon. Den nya lagen syftar till att förtydliga genomförandet av EU:s bränsleinformationsdirektiv, som är ett gammalt EU-direktiv, i svensk rätt. Den innehåller regler om krav på information om bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp när en näringsidkare bjuder ut nya personbilar till försäljning eller långtidsuthyrning till konsumenter.

Det här är ett jättebra förslag, för när jag går in i en bilhall och ska köpa min bil och har gjort mina val och det står och väger mellan två olika bilar kanske jag vill välja den bil som har lägst bränsleförbrukning eller lägst koldioxidutsläpp. Glädjande nog är det så att varje gång det kommer en ny bilmodell blir utsläppen lite lägre, och det blir alltid lite lägre bränsleförbrukning. Den här lagen betyder helt enkelt att när du går in i bilhallen ska det vara bra skyltat. Det ska vara lätt att göra rätt.

Precis som en kollega från Centerpartiet sa här ska vi inte förlänga kvällens debatt, men jag vill ändå passa på att önska Brynäs lycka till i SHL-kvalet. Brynässpelarna, som kommer att vara lyckliga SHL-spelare efter kvalet, kan naturligtvis gå in i bilhallen och köpa en bra bil och få en bra skyltning.

Anf. 115 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman! Vi skrev en fantastisk motion enbart för att få debattera den här frågan mot Lars Beckman!

Skämt åsido – detta är en viktig fråga på många plan. Delvis handlar det om klimatkrisen i stort. Vi vet ju att vi har en regering som faktiskt är ganska duktig på att skjuta över problemen till kommande regeringar och till kommande generationer. När regeringen då motvilligt inför bränsledirektivet vill vi kunna dra vårt strå till stacken genom att hjälpa regeringen att förtydliga vissa saker i direktivet så att konsumenterna lättare ska kunna göra miljöriktiga val.

Vi har tidigare i betänkandet ställt oss helt bakom regeringens förslag till en ny lag om informationen, men det vi vill lyfta fram är att vi gärna ser en likadan utveckling på fordonsmarknaden som till exempel när det gäller energideklarationen på kylskåp, som ju har blivit en jättesuccé och drivit på omställningen mot energieffektivare vitvaror.

Utsläppen kanske inte är den enda parameter som man tittar på vid köp av fordon, men jag tror att vi är många miljömedvetna konsumenter som gärna hade fått lite tydligare information när vi står och väljer mellan två likvärdiga alternativ. Det är beklagligt att regeringen inte tar in detta och förtydligar utan hoppas på att Konsumentverket ska göra det jobbet åt dem.

Jag yrkar bifall till vår reservation i betänkandet.

Anf. 116 LARS BECKMAN (M) replik:

Fru talman! Bränsleinformationsdirektivet trädde i kraft den 18 januari 2000, och nu blir det ett förtydligande.

Det är glädjande att regeringen och Centerpartiet är helt överens i sakfrågan – att vi ska underlätta för konsumenter att göra rätt och att det ska vara enkelt när man går in i bilhallen. Jag tror i och för sig inte att någon konsument i första hand väljer bil efter hur stora koldioxidutsläppen är, men om man har två likvärdiga bilar kanske man gör det.

Det jag skulle vilja fråga Centerpartiet om, eftersom vi nu diskuterar bilar, fordon och bränslen, är att det finns krav från Miljöpartiet, som jag har förstått att Centerpartiet vill bilda regering med. Jag tror även att Centern vill höja reduktionsplikten. Jag skulle därför vilja fråga: Hur högt drivmedelspris skulle Centerpartiet vilja ha? Det vore rimligt att få reda på det.

Jag skulle också vilja få reda på något annat. Det finns ett krav från Miljöpartiet att det ska införas en kilometerskatt på personbilar, och jag skulle vilja veta om Centerpartiet står bakom detta krav och hur hög denna kilometerskatt i så fall skulle vara.

Anf. 117 ALIREZA AKHONDI (C) replik:

Herr talman! Det verkar som att kollegan Lars Beckman är riktigt på hugget och pratar om frågor som egentligen inte har något med betänkandet att göra.

I de handlingar som regeringen har i klimathandlingsplanen pratas om bränslepriser kring 40 kronor per liter därför att de problem som uppstår i och med att man slopar reduktionsplikten, som i dag ligger på EU:s miniminivå, ska hanteras senare.

Jag ser gärna att vi har en reduktionsplikt. Jag tror ärligt talat att det är ett sätt att ta ansvar för vår del av utsläppen och för klimatkrisen, men det är inte jag eller Centerpartiet som sitter vid makten. Nu har frågan avgjorts, och vi ser med glädje fram emot regeringens förslag om hur man ska minska transportsektorns klimatavtryck. Om reduktionsplikten så att säga visar sig vara fel, enligt Tidöpartierna, hur kommer man då att lösa denna fråga så att vi får en effekt och minskar koldioxidutsläppen?

När det gäller kilometerskatten är det inget som vi är för. Vi har också ställt frågor om regeringens bristande aktivitet när det kommer till infrastruktursatsningar, precis som på bostadspolitikens område.

Anf. 118 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Som jag sa i mitt anförande är det glädjande nog så att varje gång det kommer en ny modell av bilar – en ny årsmodell – släpper den ut mindre och förbrukar mindre. Det är oerhört positivt.

När jag besökte Volvo Lastvagnar i Göteborg hade de en vägg som visade hur mycket som släpptes ut förut och hur lite en Euro 6-motor släpper ut i dag – det var en liten kvadratcentimeter i ena hörnet. Det är till och med så att en Euro 6-motor, enligt en undersökning i Oslo, renar luften. När en lastbil åkte genom Oslo var det alltså renare luft bakom.

Vi fick ett tydligt besked: Centerpartiet är inte för en kilometerskatt. Vi får väl höra sedan hur man ska komma överens med Miljöpartiet. Vi vet ju att det blev som Miljöpartiet bestämde under de åtta åren med en socialdemokratisk regering.

Reduktionsplikten uppfattar jag att Centerpartiet vill höja, men det är oklart med hur mycket. Centerpartiet pratar om 40 kronor per liter för dieseln. Det låter lite högt för en bonde i Ljusdal. Det är väldigt beklagligt.

Här finns skillnaden. Tidöpartierna och regeringen levererar. Vi har en gemensam politik, vi jobbar tillsammans, vi tar fram bra förslag och vi utvecklar och förbättrar Sverige dag för dag. Mot detta står en splittad opposition. Vi kan i frågan om reduktionsplikt och kilometerskatt konstatera att man tyvärr inte är överens där heller.

Anf. 119 ALIREZA AKHONDI (C) replik:

Herr talman! Jag tror att Lars Beckman hade lämnat rummet när jag i mitt förra anförande påpekade att det är regeringen och Tidöpartierna själva som skriver att vi, om det inte kommer något i stället för reduktionsplikten, kommer att få drivmedelspriser på 40 kronor per liter.

Det är alltså inte Centerpartiet som vill höja priserna till 40 kronor, utan det blir så med regeringens politik, alltså med Lars Beckmans parti. Nu är jag övertydd, herr talman, för det verkar uppstå missförstånd när man pratar fort. Det är de som driver på en sådan utveckling, och det är djupt beklagligt.

Nu är frågan avgjord, som sagt, och vi ser med glädje fram emot regeringens förslag om hur man ska minska klimatavtrycket från transportsektorn, som står för en tredjedel av utsläppen i Sverige i dag.

Vi hade hoppats mycket på klimathandlingsplanen och att den skulle visa färdriktningen, men tyvärr visade den sig vara ett luftslott där det fanns mycket "låt oss hoppas" och "låt oss se". Man tillsätter en ny utredning som får titta på något, och så diskar man av det från dagordningen här och nu.

Jag minns inte om Lars Beckman hade fler frågor som inte hade med debatten att göra, men jag kan säga så här: Lars Beckman tog upp Volvos skylt, som de visade med stolthet. Då undrar jag, Lars Beckman, om man kanske borde titta på det förslag vi har i betänkandet. Skyltar kanske faktiskt kan vara bra?

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Det var en slutreplik.)

Anf. 120 ELIN SÖDERBERG (MP):

Herr talman! Miljöpartiet har länge arbetat för att vi ska få bättre konsumentupplysning så att alla vi som ska fatta olika beslut inför val och köp och som möts av reklam ska kunna se vilken klimatpåverkan det som vi konsumerar har. Vi har velat se detta på såväl fordon som drivmedel. Vi är därför positiva till propositionen, men vi anser att regeringen bör följa upp den nya

lagstiftningen och vid behov återkomma med förtydliganden. Därför yrkar jag bifall till vår reservation.

Det ska vara lätt att göra rätt, sa Lars Beckman tidigare här i talarstolen. Detta är något som har sagts av många partier många gånger, men det är viktigt att det sedan följs av handling. För oss i Miljöpartiet är det helt centralt att det ska vara lätt att göra rätt när det handlar om att ställa om till fossilfria transporter.

Vi vill att de hållbara färdsäten och de mer hållbara drivmedlen ska vara billigare, enklare och lättillgängligare för alla oss invånare att använda och att det som är fossilt och som bidrar till ökade växthusgasutsläpp, och därmed till förvärrade klimatkonsekvenser och därmed också förvärrade översvämningar, torka och alla de risker som följer av klimatförändringen, ska vara dyrare. Det ska inte vara dyrare att göra klimatsmarta val, utan det förnybara och hållbara ska vara det billiga alternativet.

Mot denna bakgrund är det ytterst beklagligt att Tidöpartierna och den nuvarande regeringen gör det fossila billigare och slopar elbilsbonusen. Detta motverkar klimatomställningen och leder till ökade utsläpp av växthusgaser så att Sverige inte längre väntas nå klimatmålen. Samtidigt motverkar det den elektrifiering som regeringen påstår sig vilja värna.

Jag vill också nämna det som Lars Beckman sa i sitt anförande om att de bilar som kommer ut på marknaden varje år släpper ut mindre. Det är jättepositivt, men det är inte något som sker av sig självt. Det följer av att vi i EU tillsammans har beslutat om att vi ska ha en lagstiftning som ständigt skärper kraven på nya fordon.

Samma typ av breda uppslutning och engagemang för att hela tiden ha styrmedel som gör att vi tar oss bort från det fossila skulle jag vilja se även i Sveriges riksdag.

Anf. 121 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Elin Söderberg för inlägg.

Först kan vi konstatera att alla åtta partier i Sveriges riksdag är för det här förslaget, vilket är väldigt bra. Det ska vara lätt att göra rätt.

Sedan är det, precis som jag sa i mitt anförande, så att olika familjer och olika företag ser olika ut och har olika behov. Om man bor i någon ytterkantsby i Ljusdals kommun har man säkert ett annat behov än om man bor i något flashigt område på Södermalm i Stockholm. Där kanske man har ett annat behov. Alla är ju olika.

Elin Söderberg efterfrågar fler åtgärder för elektrifiering. Då kan vi väl glädja oss åt att regeringen i dag har presenterat att man kommer att satsa 100 miljoner extra i budgeten till just laddstolpar. Det är naturligtvis statens ansvar att säkerställa att det finns el – därför är kärnkraftsutbyggnaden viktig – och att det finns en infrastruktur för laddstolpar.

Miljöpartiet är ju ett ytterkantsparti på det här området. Ert språkrör, som jag tror att det heter hos er,

gick ut för ett par veckor sedan och krävde kilometerskatt, vilket Centern visserligen avfärdade.

Det vore intressant att veta hur högt kilometerskatt ni vill ha. Vad ska det kosta att köra bil i Miljöpartiets Sverige? Och när det gäller reduktionsplikten tror jag att Miljöpartiet är det enda parti kvar som vill ha den höga nivån. Vi hörde Centerpartiet tidigare tala om 40 kronor per liter för dieseln. Det skulle vara intressant att veta hur högt dieselpreis ni vill ha. Och när är ni i Miljöpartiet nöjda?

Jag och Elin Söderberg är överens om att förbrukningen sjunker och utsläppen minskar varje gång det kommer en ny årsmodell av ett fordon. Den här propositionen kommer att underlätta för konsumenterna att göra medvetna val. Men när kommer ni att vara nöjda? Hur högt dieselpreis vill ni ha? Hur hög kilometerskatt ska ni ha? Ska någon ha råd att ha bil i Miljöpartiets Sverige?

Anf. 122 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag får väl säga hej och tack till alla för att jag får vara med och debattera med civilutskottet och möta nya riksdagskollegor här i denna debatt.

När det gäller transportsektorns omställning behöver vi ställa om så att vi får en helt fossilfri transportsektor. Alla delar av världen, alla länder och alla sektorer behöver bli fossilfria om vi ska stoppa klimatförändringen och undvika de allvarligaste konsekvenserna av den globala uppvärmningen.

I Sverige har vi gjort stora framsteg för att komma bort från det fossila inom elproduktionen och inom uppvärmningssektorn i stor utsträckning. Men transportsektorn och industrin måste ställas om.

När det gäller transportsektorns omställning behöver man jobba inom tre områden. Det ena är effektivare transporter, så att vi får mindre energiåtgång för att transportera både oss människor och gods. Det andra är att vi ställer om fordonsflottan, så att vi får in fordon som faktiskt kan drivas med el eller andra förnybara drivmedel och att vi fasar ut fordon som bara kan drivas fossilt. Det tredje är att vi behöver ställa om drivmedlet i den befintliga fordonsflottan. Det räcker inte att sitta och vänta på att vi successivt ska få elflygplan, elbilar och andra farkoster som inte drivs av bränslen. Därför behöver vi också jobba med infasning av mer förnybara drivmedel i förbränningsmotorerna.

Vi i Miljöpartiet har presenterat politik på alla dessa tre områden för att säkerställa att vi minskar utsläppen tillräckligt snabbt, så att vi når våra bindande åtaganden. Det är också därför som vi står upp för reduktionsplikten, som sju av riksdagens åtta partier var med och införde. Vi jobbar också med en lång rad andra åtgärder för att säkerställa att de fossilfria och hållbara färdmedlen blir billigare än de fossila.

Anf. 123 LARS BECKMAN (M) replik:

Herr talman! I två minuter talade Miljöpartiets Elin Söderberg om allt utom det som jag ställde två enkla frågor om.

Den ena frågan var hur hög kilometerskatten, som Miljöpartiets språkrör presenterade förra veckan, ska vara. Ska den vara 20, 40 eller 100 kronor per mil? Var går Miljöpartiets gräns? Jag tror att det är många som ser den här debatten som vill veta det.

Den andra frågan var hur högt dieselpreis ni vill ha. Om vi inte hade sänkt reduktionsplikten till 6 procent hade vi kanske haft ett dieselpreis i dag på över 30 kronor litern. Vad vill Miljöpartiet ha?

Behovet av laddstolpar upplevde jag själv i går. Jag har min övernattningslägenhet i Norra Djurgårdsstaden. När jag skulle snabbbladda min elbil visade det sig att det inte finns någon snabbbladdare där, så jag fick åka till OK Lidingö. Först fick jag stå och vänta en halvtimme på att den som var före mig skulle ladda, för det fanns bara två laddstolpar där. Sedan fick jag ladda i 54 minuter för att jag ska kunna ta mig hem till Gävle i kväll. Behovet av laddstolpar är vi säkert helt överens om.

Vi är också helt överens om elektrifieringen. För att kunna elektrifiera måste det finnas el, så jag hoppas att Miljöpartiet, likt det finska Miljöpartiet, ställer sig bakom kärnkraftsutbyggnaden, så att vi verkligen får fossilfri elproduktion.

Sveriges bilister, som är 5 ½ miljon, vill nu veta hur högt dieselpreis Miljöpartiet vill ha. Är det 40 kronor per liter, 32 kronor per liter eller hur mycket dyrare? Och hur hög ska kilometerskatten vara? Vad ska det kosta en tvåbarnsfamilj i Ljusdal, Bollnäs, Forsbacka, Gävle eller Svea att köra bil till och från jobbet? Det vore klargörande att få veta det.

Anf. 124 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Lars Beckman för frågorna.

Ja, vi behöver ställa om hela transportsektorn, och vi har alla i hela landet helt olika förutsättningar. I vissa områden finns det god tillgång till kollektivtrafik. I vissa områden finns det goda möjligheter att gå och cykla dit man ska. I vissa områden är det väldigt långa avstånd. I vissa arbetsmarknadsregioner är det många som kör flera mil fram och tillbaka till jobbet varje dag.

Vi i Miljöpartiet vill se att vi får rätt lösning på rätt plats, så att alla kan vara med i omställningen och så att alla får förutsättningar att resa mer hållbart och till slut bli helt fossilfria.

Därmed behövs det också en lång rad olika åtgärder, åtgärder som passar olika plånböcker och olika förhållanden. Därför har Miljöpartiet bland annat föreslagit en leasingcheck för elbilar för hushåll med lägre inkomster. Vi har föreslagit sänkt skatt i glesbygd för att möta upp de längre avstånden att transportera sig i glesbygd. Vi har föreslagit en typ av kilometerskatt som differentierar transportkostnaderna beroende på vilka förutsättningar man har. Har man jättegod tillgång till kollektivtrafik eller kan gå och cykla dit man ska, till exempel i tätorter till stora städer, kan kilometerskatten vara högre. I mer glesbefolkade områden kan den vara extremt låg.

När det gäller vad olika hushåll kommer att ha för kostnader för drivmedel är det jag kan svara att vi vill se till att det som är hållbart och förnybart är billigare än det fossila. Där man har stort behov av bilen ska man ha förutsättningar att använda den, medan man där det finns gott om alternativ ska behöva betala något mer när man använder bilen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 april.)

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2023/24:113 Rätt till uppgifter om en EETS-betalningsförmedlares kunder och deras fordon

2023/24:126 Natura 2000-tillstånd i samband med ansökan om bearbetningskoncession enligt mineralagen

Skrivelser

2023/24:96 Riksrevisionens rapport om tillämpningen av det finanspolitiska ramverket 2023

2023/24:114 Strategisk exportkontroll 2023 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

2023/24:118 Riksrevisionens rapport om informationssäkerhet vid universitet och högskolor – hanteringen av skyddsvärda forskningsdata

2023/24:121 Riksrevisionens rapport om systemet för återkallelser av uppehållstillstånd

Motioner

med anledning av prop. 2023/24:102 Stärkt skydd för vissa polisanställda

2023/24:2848 av Gudrun Nordborg m.fl. (V)

2023/24:2850 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S)

med anledning av prop. 2023/24:105 Energipolitikens långsiktiga inriktning

2023/24:2845 av Birger Lahti m.fl. (V)

2023/24:2853 av Fredrik Olovsson m.fl. (S, C)

2023/24:2855 av Linus Lakso m.fl. (MP)

med anledning av skr. 2023/24:90 Nordiskt samarbete 2023

2023/24:2860 av Ann-Christine Frohm Utterstedt m.fl. (SD)

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 3 april

2023/24:663 Totalt mobilförbud i grundskolan
av *Linus Sköld* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:664 Stöd för att motverka våld i ungas relationer

av *Annika Strandhäll* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:665 Löneskillnader mellan kvinnor och män

av *Annika Strandhäll* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:666 Regeringens hantering av kvinnofridsarbetet

av *Annika Strandhäll* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 3 april

2023/24:774 Situationen för hbtqi-personer i Georgien

av *Andreas Lennkvist Manriquez* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:775 Åtgärder för etablering av utrikes födda kvinnor

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:776 Dissidenters mänskliga rättigheter i Iran

av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:777 Civilsamhälles- och biståndsorganisationernas roll inom biståndspolitik

av *Johan Andersson* (S)

till statsrådet Johan Forssell (M)

§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 3 april

2023/24:764 Negativ påverkan vid vårdnadstvister
av *Runar Filper* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:750 Indexuppräknning av ersättningar till landets värnpliktiga vid grundutbildning

av *Mikael Larsson* (C)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:756 En modern och ändamålsenlig plikt-materiallagstiftning för ett tryggt källmaterial

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:757 Folkbibliotekens behov av statligt stöd

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2023/24:759 Kompletterande utbud av flyglinjer

av *Anette Rangdag* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:760 Temporär trafikplikt

av *Anette Rangdag* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:761 Upphandling med kravspecifikation på flygoperatör

av *Anette Rangdag* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:754 Transportstyrelsen och skärpt miljökontroll vid besiktning

av *Linda W Snecker* (V)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:755 Nya statliga arbetstillfällen till Härnösand

av *Peter Hedberg* (S)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

2023/24:758 Regeringens planer för Sida i Härnösand

av *Peter Hedberg* (S)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:762 Den nordiska arbetsmarknadsmodellen

av *Teresa Carvalho* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:763 EU:s avtal med och finansiering av Kubas regim

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:766 Tillgång till studentbostäder

av *Katarina Luhr* (MP)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:767 Rekryteringsbas för värnplikt

av *Björn Söder* (SD)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 18.19.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.52,

av förste vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 94 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 116 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Val av ledamot i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond	1
§ 2 Justering av protokoll.....	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott.....	1
§ 4 Djurskydd.....	1
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2023/24: MJU11	1
Anf. 1 HELENA STORCKENFELDT (M).....	1
Anf. 2 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	2
Anf. 3 HELENA STORCKENFELDT (M) replik	2
Anf. 4 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	3
Anf. 5 HELENA STORCKENFELDT (M) replik	3
Anf. 6 REBECKA LE MOINE (MP) replik	3
Anf. 7 HELENA STORCKENFELDT (M) replik	3
Anf. 8 REBECKA LE MOINE (MP) replik	3
Anf. 9 HELENA STORCKENFELDT (M) replik	4
Anf. 10 SOFIA SKÖNNBRINK (S).....	4
Anf. 11 BEATRICE TIMGREN (SD) replik.....	5
Anf. 12 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	5
Anf. 13 BEATRICE TIMGREN (SD) replik.....	5
Anf. 14 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	6
Anf. 15 REBECKA LE MOINE (MP) replik	6
Anf. 16 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	6
Anf. 17 REBECKA LE MOINE (MP) replik	6
Anf. 18 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	7
Anf. 19 MAGNUS OSCARSSON (KD)	7
Anf. 20 STINA LARSSON (C) replik.....	8
Anf. 21 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	8
Anf. 22 STINA LARSSON (C) replik.....	8
Anf. 23 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	8
Anf. 24 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	8
Anf. 25 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	8
Anf. 26 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	9
Anf. 27 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	9
Anf. 28 BEATRICE TIMGREN (SD).....	9
Anf. 29 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	10
Anf. 30 BEATRICE TIMGREN (SD) replik.....	10
Anf. 31 SOFIA SKÖNNBRINK (S) replik	11
Anf. 32 BEATRICE TIMGREN (SD) replik.....	11
Anf. 33 REBECKA LE MOINE (MP) replik	11
Anf. 34 BEATRICE TIMGREN (SD) replik.....	11
Anf. 35 REBECKA LE MOINE (MP) replik	11
Anf. 36 BEATRICE TIMGREN (SD) replik.....	12
Anf. 37 ELIN NILSSON (L)	12
Anf. 38 KAJSA FREDHOLM (V)	12
Anf. 39 STINA LARSSON (C).....	13
Anf. 40 REBECKA LE MOINE (MP)	14
(Beslut fattades under § 8.)	16
Ajournering	16
Återupptaget sammanträde	16
§ 5 Statsministerns frågestund.....	16
<i>Kostnaderna för regeringens klimatpolitik</i>	<i>16</i>
Anf. 41 MAGDALENA ANDERSSON (S).....	16
Anf. 42 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	16
Anf. 43 MAGDALENA ANDERSSON (S).....	16
Anf. 44 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	17
<i>En ny konstillhörighetslag</i>	<i>17</i>
Anf. 45 LINDA LINDBERG (SD).....	17

Anf. 46 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	17
Anf. 47 LINDA LINDBERG (SD)	18
Anf. 48 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	18
<i>Förändring av sjukförsäkringen</i>	18
Anf. 49 NOOSHI DADGOSTAR (V)	18
Anf. 50 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	18
Anf. 51 NOOSHI DADGOSTAR (V)	19
Anf. 52 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	19
<i>Vägkaos och krisberedskap</i>	19
Anf. 53 ULRIKA HEIE (C)	19
Anf. 54 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	19
Anf. 55 ULRIKA HEIE (C)	20
Anf. 56 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	20
<i>Klimatpolitiska rådets analys av klimathandlingsplanen</i>	20
Anf. 57 DANIEL HELLDÉN (MP)	20
Anf. 58 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	20
Anf. 59 DANIEL HELLDÉN (MP)	21
Anf. 60 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	21
<i>Straffsattserna för sexualbrott</i>	21
Anf. 61 LOUISE MEIJER (M)	21
Anf. 62 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	21
<i>Överskottsmålet och offentliga investeringar</i>	21
Anf. 63 CAMILLA BRODIN (KD)	21
Anf. 64 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	22
<i>Investeringar i infrastruktur</i>	22
Anf. 65 LOUISE EKLUND (L)	22
Anf. 66 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	22
<i>Stöd till byggbranschen</i>	22
Anf. 67 DENIS BEGIC (S)	22
Anf. 68 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	22
<i>Klimataktivister och översyn av lagstiftning</i>	22
Anf. 69 THOMAS MORELL (SD)	22
Anf. 70 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	23
<i>Kriget i Gaza</i>	23
Anf. 71 HÅKAN SVENNELING (V)	23
Anf. 72 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	23
<i>Höjt lönegolv för arbetskraftsinvandring</i>	23
Anf. 73 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C)	23
Anf. 74 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	23
<i>Effekterna av preventiva vistelseförbud</i>	24
Anf. 75 CARL NORDBLÖM (M)	24
Anf. 76 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	24
<i>Statlig styrning av sjukvården</i>	24
Anf. 77 MAGNUS JACOBSSON (KD)	24
Anf. 78 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	24
<i>Situationen i vården</i>	24
Anf. 79 YASMINE BLADELIUS (S)	24
Anf. 80 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	24
<i>Invandringen från muslimska länder</i>	25
Anf. 81 LUDVIG ASPLING (SD)	25
Anf. 82 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	25
<i>En förändrad sjukförsäkring</i>	25
Anf. 83 ISABELL MIXTER (V)	25
Anf. 84 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	25
<i>Problemen i tågtrafiken</i>	25
Anf. 85 ANNA LASSES (C)	25
Anf. 86 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	25
§ 6 Skatteförfarande och folkbokföring	26
Skatteutskottets betänkande 2023/24:SkU15	26

Anf. 87 BORIANA ÅBERG (M)	26
(forts. § 9)	27
Ajournering	27
Återupptaget sammanträde	27
§ 7 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 3 april	27
SkU18 Riksrevisionens rapport om förändrade	
inkomstskatteregler 2011–2023	27
NU9 Elmarknadsfrågor.....	27
NU13 Handelspolitik	27
§ 8 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens	
sammanträde	28
MJU11 Djurskydd	28
§ 9 (forts. från § 6) Skatteförfarande och folkbokföring (SkU15)	29
Anf. 88 HANNA WESTERÉN (S).....	29
Anf. 89 CECILIA ENGSTRÖM (KD)	30
Anf. 90 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	31
Anf. 91 CECILIA ENGSTRÖM (KD) replik.....	31
Anf. 92 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	31
Anf. 93 CECILIA ENGSTRÖM (KD) replik.....	31
Anf. 94 BO BROMAN (SD)	31
Anf. 95 PATRIK KARLSON (L).....	33
Anf. 96 ERIC WESTROTH (SD) replik	34
Anf. 97 PATRIK KARLSON (L) replik.....	34
Anf. 98 ERIC WESTROTH (SD) replik	34
Anf. 99 PATRIK KARLSON (L) replik.....	34
Anf. 100 CICZIE WEIDBY (V).....	34
Anf. 101 ANDRE VICE TALMANNEN	35
Anf. 102 HELENA LINDAHL (C)	35
Anf. 103 ANNIKA HIRVONEN (MP)	36
Anf. 104 ERIC WESTROTH (SD).....	37
Anf. 105 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	38
Anf. 106 HELENA LINDAHL (C)	39
(Beslut skulle fattas den 10 april.)	40
§ 10 Planering och byggande.....	40
Civilutskottets betänkande 2023/24:CU15	40
Anf. 107 MALCOLM MOMODOU JALLOW (V)	40
Anf. 108 ELIN SÖDERBERG (MP)	41
Anf. 109 LEIF NYSMED (S).....	43
Anf. 110 ROGER HEDLUND (SD).....	44
Anf. 111 ANNA VEDIN (M).....	45
Anf. 112 ALIREZA AKHONDI (C)	45
Anf. 113 LARRY SÖDER (KD)	46
(Beslut skulle fattas den 10 april.)	46
§ 11 Information om bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp	
vid marknadsföring av nya personbilar	46
Civilutskottets betänkande 2023/24:CU19	46
Anf. 114 LARS BECKMAN (M).....	46
Anf. 115 ALIREZA AKHONDI (C)	47
Anf. 116 LARS BECKMAN (M) replik.....	47
Anf. 117 ALIREZA AKHONDI (C) replik.....	47
Anf. 118 LARS BECKMAN (M) replik.....	47
Anf. 119 ALIREZA AKHONDI (C) replik.....	48
Anf. 120 ELIN SÖDERBERG (MP)	48
Anf. 121 LARS BECKMAN (M) replik.....	48
Anf. 122 ELIN SÖDERBERG (MP) replik.....	49
Anf. 123 LARS BECKMAN (M) replik.....	49
Anf. 124 ELIN SÖDERBERG (MP) replik.....	49
(Beslut skulle fattas den 10 april.)	50
§ 12 Bordläggning	50
§ 13 Anmälan om interpellationer	50

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	50
§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	50
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 18.19.	51